

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Järjestötoiminnan kehittäminen Pohjois-Savossa

Järjestökyselyn toteutus maakunnan järjestötoimijoille

Henna Ovaskainen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutus (210 op)

9 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutus

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Henna Ovaskainen	Sivumäärä 47 ja 45 liitesivua
Työn nimi Järjestötoiminnan kehittäminen Pohjois-Savossa – Järjestökyselyn toteutus maakunnan järjestötoimijoille	
Ohjaava(t) opettaja(t) Anita Saaranen-Kauppinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaaja Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys on toiminut aktiivisesti pohjoissavolaisen järjestökentän kehittämistyön aktivoimiseksi syksystä 2015 lähtien Kuopion alueella. Opinnäytetyönä toteuttamani Pohjois-Savon Järjestökyselyn tarkoituksena on tuottaa ajankohtaista tietoa Pohjois-Savon alueella toimivien yhdistysten toiminnasta maakunnallisen järjestötoiminnan kehittämistyön tueksi.</p> <p>Opinnäytetyö tuottaa tietoa pohjoissavolaisten yhdistysten tuen tarpeista, yhteistyöstä ja näkemyksistä maakunnalliseen kehittämistyöhön liittyen. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi erillinen helppolukuinen koonti kyselyn tuloksista. Koonti toimii erillisenä julkaisuna ja sen tarkoituksena on, että aiheesta kiinnostuneet ihmiset voivat tutustua halutessaan pelkkiin Järjestökyselyn tuloksiin.</p> <p>Järjestökysely toteutettiin Webropol-työkalun avulla sähköisellä kyselylomakkeella. Kyselyn tuloksista välittyä erityisesti ilman palkattua henkilöstöä toimivien järjestöjen näkemykset. Pohjois-Savon alueella toteutetusta järjestötoimijoille suunnatusta kyselystä ei ole löydettävissä aiempia samankaltaisia julkaisuja. Kyselyn tuloksista välittyä kuva moninaisesta Pohjois-Savon asukkaiden hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia edistävästä järjestökentästä, missä kuitenkin yhteistyön tiivistämiselle ja yhdistysten toiminnan tukemiselle koetaan olevan tarvetta.</p>	
Asiasanat järjestötoiminta, järjestöt, kyselytutkimus, kehittäminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Henna Ovaskainen	Number of Pages 47 and pages of attachments 45
Title Developing non-governmental organizations activity in Northern Savo – North Savo NGO Questionnaire implementation for NGO actors	
Supervisor(s) Anita Saaranen-Kauppinen	
Subscriber and/or Mentor Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry	
Abstract <p>Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry has actively developed Northern Savo NGO field since the autumn of 2015. The aim of this thesis is to produce information about a need for support, cooperation and figure out the associations views about NGOs development work in North Savo.</p> <p>The thesis includes a separate publication. Its purpose is that people who are interested in the subject can choose to explore only the survey results. The North Savo NGO inquiry was conducted with Webropol-tool and electronic questionnaire. Query results produces information in particular from the views of associations that operate without employees.</p> <p>The query results give an image from a manifold NGO field. Associations promote resident well-being and opportunities for activities in North Savo. However, associations need support for their action and improving cooperation between associations is perceived to be a need.</p> <p>Results of this thesis will be utilized as part of the NGO field development process in Northern Savo. Results provide current information on activities of associations in the area for everyone interested in the subject.</p>	
Keywords organisational activities, associations, questionnaire survey, development	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Työn tilaaja	6
1.2 Tausta ja tarve	7
1.3 Tutkimukset ja selvitykset aiheesta	7
2 JÄRJESTÖ- JA YHDISTYSTOIMINTA SUOMESSA	9
2.1 Järjestökentän muuttuva maailma	10
2.2 Järjestötoiminnan kehittäminen	12
2.3 Järjestöjen välinen yhteistyö	13
3 POHJOIS-SAVON JÄRJESTÖKYSelyn TOTEUTUS	15
3.1 Kyselylomakkeen työstäminen ja vastaajajoukon tavoittaminen	15
3.2 Määrällinen tutkimus ja sähköinen kyselylomaketutkimus	17
3.3 Tutkimusmenetelmä ja tulosten analysointi	18
4 POHJOIS-SAVON JÄRJESTÖKYSelyn TULOKSET	19
4.1 Perustietoja toiminnasta	19
4.2. Talous	22
4.3 Viestintä	23
4.4 Toiminnan arviointi	24
4.5 Yhdistysten välinen yhteistyö	28
4.6 Yhteistyö kunnan kanssa	30
4.7 Järjestöjen verkostot	32
4.8 Järjestökentän toiminnan kehittäminen	34
5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	37
6 POHDINTA	42
6.1 Kehittämisehdotukset kyselyn uudelleen toteuttamista varten	43
6.2 Opinnäytetyön merkitys ja kiinnittyminen ammattialaan	44
LÄHTEET	45
LIITTEET	48

1 JOHDANTO

Järjestökenttä on nykypäivänä keskellä suuria muutoksia. Nykypäivän mukanaan tuomat yhteiskunnassa tapahtuvat rakenteelliset muutokset sekä ihmisten uudet tavat toimia luovat paineita järjestöjen toiminnan kehittämiseksi ja uusien toimintatapojen omaksumiseksi. Järjestötoimijat kohtaavat uudenlaisia haasteita sekä mahdollisuuksia muuttuvassa toimintaympäristössään. Muutoksien myötä mahdollistuu järjestötoiminnan kehittäminen ja järjestäytyminen vahvana toimijana julkisen ja yksityisen sektorin rinnalla. Viime vuosien aikana järjestöt ovat alkaneet etsiä keinoja vastata järjestömaailmaa koskeviin haasteisiin tavoitteellisemmin. Eri puolella Suomea on syntynyt alueellisia järjestöjen yhteistyörakenteita ja toimintaa ohjaavia strategioita tiivistämään järjestötoimijoiden näkemyksiä ja toimimaan paikkana järjestöjen väliselle vuoropuhelulle.

Pohjois-Savossa järjestöjen toiminnan kehittäminen on vasta aluillaan, eikä kehittämistoimintaa maakunnan alueella ole toteutettu aikaisemmin järjestelmällisesti tai näkyvästi minkään tahon toimesta. Maakunnan järjestötoimijoilta on noussut esiin vahva tarve kehittää järjestöjen toimintaa, minkä seurauksena Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry on toiminut aktiivisesti maakunnassa tehtävän järjestötoiminnan kehittämisen käynnistämiseksi.

Opinnäytetyöni on Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen tilaama Järjestökysely, joka on suunnattu Pohjois-Savon alueella toimiville järjestöille. Järjestökysely on toteutettu aiemmin Pohjois-Karjalassa JAKE – järjestö- ja kansalaistoiminnan kehittämishankkeen toimesta ja Pohjois-Karjalassa toteutettu kysely toimii myös pohjana Pohjois-Savon Järjestökyselylle. Aiempaa samankaltaista selvitystä pohjoissavolaisesta järjestötoiminnasta ei ole löydettävissä. Järjestökysely on osa järjestötoiminnan kehittämisen edistämistä maakunnassa. Kyselyn avulla selvitettiin Pohjois-Savossa toimivien yhdistysten toiminnantilaa, tuen tarpeita sekä näkemyksiä maakunnalliseen järjestötoiminnan kehittämiseen liittyen.

1.1 Työn tilaaja

Opinnäytetyöni tilaaja on Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry. Yhdistys on perustettu 90-vuotta sitten. Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry:n tarkoituksena on edistää kansalaisten hyvinvointiin tähtäävää sosiaali- ja terveystoimintaa erityisesti aluenäkökohdat huomioiden. Hyvinvointiin tähtäävässä toiminnassa tavoitellaan monialaista järjestökentän yhteistyötä. Yhdistyksen tavoitteena on toimia tasa-arvoisuuden ja sosiaalisten perusoikeuksien toteuttamiseksi sekä kansalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi. Tavoitteena on ehkäistä syrjäyttäviä prosesseja ja lisätä ihmisten selviytymismahdollisuuksia. Lisäksi tavoitteena on luoda uusia strategioita ja menetelmiä sosiaali- ja terveystoimintana toimijana yhteistyössä muiden kolmannen sektorin toimijoiden sekä julkisen sektorin ja erilaisten yhteisöjen kanssa. (Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry 2016.)

Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry:n toiminnasta vastaa vapaaehtois pohjaisesti yhdistyksen toiminnasta kiinnostuneista ihmisistä koostuva 5-9 henkilön suuruinen hallitus. Yhdistyksen toiminta perustuu talkooluonteiseen varainhankintaan sekä jäsen- ja osallistumismaksuihin. Yhdistyksen toiminta on ollut viime vuosina luonteeltaan pienimuotoista. Yhdistyksen toimintaa ollaan parhaillaan aktivoimassa ja yhdistys on järjestäytynyt uudelleen. Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys on Suomen Sosiaali- ja terveys SOSTE ry:n sekä Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen jäsen. Yhdistys osallistuu edellä mainittujen järjestöjen alueelliseen verkostotoimintaan ja vuosikokouksiin. Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen edustaja toimii myös Itä-Suomen sosiaalialan kannatusyhdistyksen hallituksessa.

Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys tekee tiivistä yhteistyötä Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen kanssa. Suomessa toimii Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen lisäksi 15 alueellista sosiaaliturvayhdistystä. Sosiaaliturvayhdistykset ovat kehittyneet alueittain vuosien saatossa toiminnaltaan erilaisiksi. Osa yhdistyksistä toimii vapaaehtois pohjaisesti ja osalla taas on henkilöstöä sekä hankkeita.

1.2 Tausta ja tarve

Opinnäytetyöni taustalla on Pohjois-Savon järjestökentältä noussut tarve kehittää järjestöjen toimintaa ja yhteistyötä. Tarve nousi vuosien 2015 ja 2016 aikana järjestetyissä yhdistystoimijoille suunnatuissa keskustelutilaisuuksissa sekä tilaisuuksien pohjalta syntyneen työryhmän tapaamisissa esille. Ensimmäinen Pohjois-Savon Järjestöfoorumi-tilaisuus järjestettiin syksyllä 2015 Kuopiossa ja järjestäjinä toimivat yhteistyössä Humanistinen ammattikorkeakoulu, Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ja Pohjois-Karjalan alueella toteutettu järjestö- ja kansalaistoiminnan kehittämishanke JAKE. Keväällä 2016 Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys toimi kokoonkutsujana Järjestöyhteistyön Kick-Off tilaisuudessa helmikuussa ja Järjestöfoorumissa huhtikuussa. Lisäksi Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys kutsui järjestötoimijoita järjestöyhteistyön kehittämisen työryhmään mukaan, joka on kokoontunut vaihtelevalla kokoonpanoilla kehittämistyön edistämiseksi kevästä 2016 lähtien.

Tilaisuuksien ja työryhmän avulla tavoitettiin yhteensä yli 130 eri järjestön toimijaa Kuopiossa. Kaikkien tilaisuuksien ja työryhmän päämääränä oli toimia Järjestöjen välisen yhteistyön kehittämisen käynnistämiseksi Pohjois-Savon alueella. Tilaisuuksissa ja työryhmän tapaamisten pohjalta välittyi vahva viesti siitä, että kehittämistyöhön tarvitaan siihen erikseen kohdennettuja resursseja. Sen seurauksena Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys sai järjestöyhteistyöverkostoltaan tehtäväksi käynnistää järjestötoiminnan kehittämistyön Pohjois-Savossa. Kehittämistyötä varten yhdistys on hakenut hankerahoitusta vuosille 2017–2019 Raha-automaattiyhdistykseltä toukuussa 2016. Opinnäytetyöni on tarkoitus tuottaa tietoa Pohjois-Savossa toimivista yhdistyksistä ja yhdistystoimijoiden näkemyksistä osaksi järjestötoiminnan kehittämisen edistämisprosessia ja hankkeen tueksi.

1.3 Tutkimukset ja selvitykset aiheesta

Pohjois-Savon alueen järjestötoimijoille ei ole tiedettävästi tehty aikaisemmin kyselyä ainakaan samassa mittakaavassa kuin toteuttamassani opinnäytetyössä. Maakunnassa tehtävästä järjestötoiminnasta ei ole olemassa mitään selvitystä, eikä järjestötoiminnan kehittämiseen liittyen Pohjois-Savon alueella ole löydettävissä materiaalia

tai julkaisuja. Aihetta sivuaa hieman vuonna 2015 tehty opinnäytetyö liittyen pohjois-savolaisten järjestöjen työhyvinvoinnin kehittämiseen liittyen (Savolainen 2015).

Alueellista järjestökentän kehittämistyötä on toteutettu Suomessa muissa maakunnissa eri tavoin. Tällä hetkellä Pohjois-Karjalasta, Lapista sekä Satakunnasta löytyy maakunnan kattava yhteinen Järjestöstrategia. Järjestöstrategioiden laatimiseen liittyen on tehty erilaisia taustaselvityksiä järjestöjen toiminnan tilasta maakunnissa ja strategioiden työstämiseen on osallistettu eri tavoin yhdistystoimijoita mukaan. (Lapin Liitto 2014, Tuomela 2015, Asikainen 2015.) Lisäksi maakunnissa toimii erilaisia neuvottelukuntia ja yhteistyöryhmiä, joiden tavoitteena on edistää järjestökentän toimintaa. Pohjois-Karjalassa toimii JAKE- järjestö- ja kansalaistoiminnan kehittämishanke (2013 - 2017). Hanke on tuottanut useita selvityksiä ja julkaisuja Pohjois-Karjalan alueen järjestöjen toimintaan liittyen sekä toiminut aktiivisesti järjestötoiminnan kehittämiseksi eri menetelmin maakunnassa. Hankkeen loppuvaiheen tavoitteena on jakaa järjestökentän kehittämisen hyviä käytäntöjä koko Itä-Suomen alueelle. (JAKE-hanke 2016.)

Valtakunnallisesti järjestöjen toiminnasta on tehnyt selvityksiä muun muassa Suomen sosiaali- ja terveys ry SOSTE, joka on tuottanut vuodesta 2006 lähtien kahden vuoden välein tutkittua tietoa sosiaali ja terveysalan järjestöjen toiminnasta Järjestöbarometri julkaisuissa (Suomen sosiaali- ja terveys ry 2016). Myös järjestöjen palkkatyötä, ammatillista osaamista ja työhyvinvointia on viime vuosina alettu tutkia yhä enemmän. OK-opintokeskus julkaisi selvityksen vuonna 2015 järjestötyöntekijöiden ammattitaidosta, työn hallinnasta ja tulevaisuudesta julkaisussaan Osaajat järjestötyössä (Ristolainen 2015). Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut vuonna 2013 kolmannen sektorin palkkatyötä koskevan tutkimuksen Palkkatyössä kolmannella sektorilla (Ruuskanen, Selander & Anttila 2013). Lisäksi Humanistinen ammattikorkeakoulu on tuottanut useita julkaisuja järjestökenttää koskevasta muutoksesta ja järjestötoimintaa koskevasta kehittämistyöstä (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016).

2 JÄRJESTÖ- JA YHDISTYSTOIMINTA SUOMESSA

Järjestö- ja yhdistystoiminnan kokonaisuus muodostuu hyvin kirjavasta erilaisten toiminnan muotojen kentästä, joita voivat olla esimerkiksi harrastaminen, yhdessäolo, vaikuttaminen tai vertaisuus. Yhdistyksien laaja kirjo ulottuu liikunnan tai kulttuurin harrastamisesta luonnon suojelemiseen, päihdeongelmaisten tukemiseen, uskonnollisten yhteisöjen toimintaan osallistumiseen, sairastavien vertaistukeen tai omaan asuinympäristöön vaikuttamiseen. (Heikkala 2015, 24.)

Suomessa käytetään rinnakkain termejä järjestö ja yhdistys. Näiden kahden termin eroa voidaan kuitenkin määritellä seuraavasti. Yhdistyksellä voidaan tarkoittaa paikallisesti toimivia rekisteröityjä tai rekisteröimättömiä yhdistyksiä, jonka muodostavat henkilöjäsenet. Järjestöllä voidaan tarkoittaa valtakunnallista kokonaisuutta, minkä muodostavat paikallisesti toimivat yhdistykset sekä piiri- ja liitto-organisaatiot. Piiriorganisaatio-termillä kuvataan yleisesti yhdistysten alueellisia yhteenliittymiä. ”Liitto”-termiä käytetään kuvaamaan valtakunnallisesti toimivia yhdistysten muodostamia yhteenliittymiä. (Harju 2010, 13.) Jaottelu ei kuitenkaan ole yksiselitteinen ja molempia termejä voidaan käyttää kuvaamaan niin paikallista, alueellista kuin valtakunnallistakin toimintaa. Opinnäytetyössäni käytän molempia termejä. Järjestö sanaa käytän kuvattaessa järjestö- ja yhdistyskentän laajempaa kokonaisuutta, kun taas yhdistyksellä kuvaan pienimuotoisempaa yksittäisten tai paikallisten yhdistysten toimintaa.

Yhdistyksen tunnusmerkkejä ovat aatteellinen tarkoitus, pysyvä toiminta ja vähintään kolmen jäsenen kuulumineen yhteenliittymään (Loimu 2013, 21-22). Yhdistyksiä perustetaan yhteisten aatteen hyväksi tehtävän toiminnan perustaksi. Yhdistys voi olla rekisteröity tai rekisteröimätön (Patentti- ja rekisterihallitus 2016 a). Rekisteröityneen yhdistyksen toiminnan tulee toimia sääntöjensä mukaisesti ja olla järjestäytyntä. Yhdistyksen tulee noudattaa yhdistyslakia ja muuta yhdistystoimintaa koskevaa lainsäädäntöä. Rekisteröity yhdistys on oikeuskelpoinen. Oikeuskelpoisuudella tarkoitetaan, että yhdistys on vastuussa sen tekemistä sitoumuksista, eivätkä sen jäsenet henkilökohtaisesti. (Patentti- ja rekisterihallitus 2016 b.) Rekisteröimätön yhdistys voi järjestää sisäistä toimintaansa parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös rekisteröimättömän yhdistyksen tulee toimia yhdistyslakiin kirjattujen julkisoikeudellisten määräysten mukaisesti. Rekisteröimätön yhdistys ei kuitenkaan ole oikeuskelpoinen, joten

sen jäsenet vastaavat henkilökohtaisesti yhdistyksen sitoumuksista. (Loimu 2013, 26.)

Järjestöissä tehdään yhä enemmän palkkatyötä vapaaehtoistyön rinnalla. Järjestökentällä tehtävä palkkatyö koostuu eri toimialojen organisaatioista ja hyvin erilaisista työnkuvista. Järjestökentän työstä on kuitenkin löydettävissä sektorille yleisiä erityispiirteitä. Järjestötyön tehtävänkuvat koostuvat järjestöorganisaation toimimiselle tärkeiden tehtävien kokonaisvaltaisesta hoitamisesta. Järjestöissä tehtävälle asiantuntijatyölle on tyypillistä useiden erilaisten tehtävänkuvien ja osaamisalueiden limittäisyys. (Kaunismaa & Lind 2014, 16-17; Holopainen 2011, 24.) Vapaaehtoistoiminnan liittäminen osaksi ammatillista työtä tuo omat haasteensa järjestöissä tehtävään palkkatyöhön (Holopainen 2011, 5).

Järjestö- ja yhdistystoimintaa voidaan nimittää myös termillä kansalaistoiminta. Kansalaistoiminta voidaan määritellä ihmisten aktiiviseksi toiminnaksi, mitä tehdään yhteiseksi hyväksi. Toiminta tapahtuu yhdessä, itsestä ulospäin. Kansalaistoiminta voi tapahtua esimerkiksi vapaissa ryhmissä, yhdistyksissä tai yleishyödyllisissä säätiöissä. (Harju 2010, 10-11.) Yhdistys- ja järjestötoiminnasta käytetään myös termiä kolmas sektori. Kolmannella sektorilla tarkoitetaan Suomessa yksityisen ja julkisen sektorin tavoin järjestäytyneitä toimijoita. Kolmannen sektorin toimintaa kuvataan julkisen sektorin, markkinoiden ja kotitalouksien väliin jäävänä alueena. (Harju 2010, 15; Juvansuu 2002 10.) Kolmannen sektorin organisaatioilla tarkoitetaan yleisesti rekisteröityjä yhdistyksiä ja säätiöitä. Organisaatiot ovat osa kansalaisyhteiskuntaa ja toimivat vapaaehtoisuuden pohjalta ja arvojen mukaisesti. (Ruuskanen, Selander & Anttila 2013, 5.) Tyypillistä on toiminnan voittoa tavoittelematon luonne ja palkkatyötä tehdään usein yhteistyössä vapaaehtoisten kanssa (Ruuskanen, Selander & Anttila 2013, 11).

2.1 Järjestökentän muuttuva maailma

Järjestö- ja yhdistystoiminta näyttäytyy nykypäivänä monialaisena vahvan vapaaehtoistoiminnan kuin kasvavan ammatillisen osaamisenkin kenttänä. Järjestöt ja yhdistykset ovat kansalaisia lähellä toimivia organisaatioita, jotka tuottavat ihmisten hyvin-

vointia ylläpitäviä- ja edistäviä palveluita sekä tarjoavat toimintamahdollisuuksia. Järjestötoiminnan kentällä on tällä hetkellä meneillään paljon muutoksia, jotka muokkaavat monipuolisen kentän toimintaa entisestään.

Koko yhteiskuntaa koskettavat muutokset, kuten väestön ikääntyminen, työelämän rakenteiden eriytyminen ja globalisaatio vaikuttavat myös järjestökentän rakenteisiin (Heikkala 2015, 23). Järjestökentän toimintaa muokkaavat myös palkkatyön kasvu ja ammatillistuminen, erilaisten kehittämishankkeiden ja projektien lisääntyminen sekä aiemmin valtion tuottamien hyvinvointipalveluiden siirtyminen osittain kolmannen sektorin vastuulle. Hyvinvointipalveluja tuottavia yhdistyksiä ollaan kutsumassa keskeiseksi toimijaksi julkisen sektorin rinnalle, sen omien resurssien pienentyessä. (Vanhapiha, Tiilikainen, Veikkolainen, Tolvanen, Kuokka & Lidman 2013, 79; Holopainen 2011, 5.) Järjestökentän toimintaympäristön suuria muutoksia ohjaavat myös ihmisten ajattelu- ja arvomaailmojen muutos sekä teknologisen kehityksen uudet tavat toimia. Ihmisten tapa osallistua järjestö- ja yhdistystoimintaan on muuttunut, eivätkä ihmiset halua sitoutua toimintaan yhtä pitkäjänteisesti kuin ennen. (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 130.) Ihmisillä on yhä edelleen kiinnostusta olla mukana järjestötoiminnassa ja toimia hyvien asioiden puolesta. Järjestötoiminnan lisääntyvä ja tiukentuva sääntely vaatii toimijoilta yhä enemmän, mikä luo haasteita järjestöille saada ihmisiä mukaan hallinnollisiin tehtäviin. (Peltosalmi, Hakkarainen, Londén, Kiukas & Särkelä 2014, 9.)

Yhdistyksiin kohdistuu yhteiskunnan muuttuvassa tilanteessa erilaisia ristiriitaisia paineita. Kunnat toivovat yhdistyksiltä enemmän ja parempia palveluita, mitkä ovat tasoltaan yhtä ammattimaisia ja tehokkaita julkisten ja markkinoiden tuottamien palvelujen kanssa. Samaan aikaan yhdistysten voimavarat uhkaavat supistua, rahoitus on epävarmaa ja tuet kohdistuvat entistä tiukemmin rajoituksiin. (Vanhapiha, Tiilikainen, Veikkolainen, Tolvanen, Kuokka & Lidman 2013, 79-80.) Runsas kaksi kolmasosaa valtakunnallisista sosiaali- ja terveysjärjestöistä piti muutostilannetta omassa toiminnassaan voimakkaana vuoden 2014 alussa. Yhdistysten kuntavaikuttamismahdollisuudet, toimintatilojen ja avustusten saanti ovat heikentyneet, mutta toiminnan määrä ja tarve on lisääntynyt. (Peltosalmi, Hakkarainen, Londén, Kiukas & Särkelä 2014, 5-6.) Kolmannen sektorin merkitys työnantajana on kasvanut merkittävästi

ja työnantajana toimivien järjestöjen määrä on lähes kaksinkertaistunut viime vuosikymmenten aikana (Ruuskanen, Selander & Anttila 2013, 5).

OK-opintokeskuksen selvityksessä Osaajat järjestötyössä (2014) erikokoisten järjestöjen palkattu henkilöstö arvioi millaisia muutoksia järjestökenttä kohtaa tulevaisuudessa. Selvityksessä vastaajat arvioivat järjestöjen merkityksen kasvavan asiakaskunnan kasvamisen ja jäsenistöstä nousevien tarpeiden sekä järjestöjen rakenteellisten velvoitteiden kasvamisen myötä. Myös järjestötyön tavoitteiden ja tarpeen arvioitiin kasvavan, mutta rahoituksen olevan epävarmalla pohjalla. Sähköisen viestinnän ja sosiaalisen median käytön viestinnän välineenä arvioitiin lisääntyvän, mikä nähtiin haasteena uusien osaamisvaatimusten kannalta, mutta myös mahdollisuutena laajempaan verkostotyöhön. Lisäksi suurten ikäluokkien edustajien siirtyessä sivuun pitkäaikaisesti sitoutuneita uusia toimijoita ei saada tilalle ja vapaaehtoisten motiivoinnin koettiin olevan haaste tulevaisuudessa. (Ristolainen 2014, 52.)

2.2 Järjestötoiminnan kehittäminen

Yhteiskunnan nopean muutoksen myötä järjestötoiminnan kehittämisen tarve on noussut järjestötoimijoiden keskuudessa ajankohtaiseksi. Järjestöjen on pysyttävä mukana muutoksessa ja suunniteltava tulevaisuutta. Suunnitelmallisen kehittämistyön avulla mahdollistuu entistä laadukkaampi toiminta koko järjestökentällä. Järjestöjen kehittyminen on välttämätöntä, jotta järjestökenttä pystyy uudistumaan ajan vaatimusten mukana ja pysymään kansalaisia kiinnostavana toimintaympäristönä. Ilman kehittämistyötä järjestökenttä ei pysty hyödyntämään muuttuvan maailman mukanaan tuomia mahdollisuuksia toimintansa uudistamiseksi ja laajentamiseksi. (Harju 2004. 9, 12.) Tällä hetkellä järjestöjen luottamustehtävissä ja vapaaehtoistyössä ydinryhmä koostuu suurista ikäluokista, joten jatkossa nuoria ikäluokkia tarvitaan mukaan toimintaan. Järjestöjen toiminnan kehittäminen ja toimintatapojen uudistaminen ovat välttämätöntä nuorten ikäluokkien mukaan saamisen kannalta. (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 155.)

Järjestöjen kehittämistarpeiden taustalla on niiden arvopohjat ja toiminnalliset lähtökohdat. Humanistisen Ammattikorkeakoulun hallinnoiman järjestöosaajat työkentille

hankeaineistossa järjestöalan kehittämisen painopistealueiksi nousivat verkostoituminen, järjestöiden näkyvyyden lisääminen ja edunvalvonta. Myös paikallisyhdistysten toiminnan kehittäminen ja julkisen sekä kolmannen sektorin välinen yhteistyö nousivat ajankohtaisiksi järjestökentän kehittämisen teemoiksi. (Holopainen 2011, 15.) Järjestötoiminnan kehittämisen lähtökohtana on usein, ettei nykyisellä toiminnalla saavuteta haluttua vaikutusta tai tavoitteita tarpeeksi kattavasti. Järjestöjen toiminnan kehittämisessä voidaan hyödyntää samanlaisia toimintatapoja ja menetelmiä kuin missä tahansa muussakin kehittämistyössä. Laitinen on jäsentänyt järjestötyön kehittämisen kohteet neljään eri kategoriaan: järjestön toiminnan kehittäminen, organisaation sisäinen kehittäminen, järjestön ulkoisten suhteiden kehittäminen ja järjestön kokonaisuuden kehittäminen. (Laitinen 2015, 77, 79.)

Järjestöissä käytettäviä kehittämisen menetelmiä voivat olla esimerkiksi jäsenlähtöinen kehittäminen, osallistava kehittäminen, osaamisen kehittäminen, arvioiva kehittäminen tai kokeileva kehittäminen. Jäsenlähtöisen kehittämisen avulla pyritään kehittämään järjestön toimintaa vastaamaan jäsenistön tarpeita ja toiveita. Osallistavan kehittämisen avulla mahdollistetaan, että järjestön jäsenet, työntekijät, vapaaehtoiset sekä muut toimintaan osallistuvat saavat ideansa ja ajatuksensa kuuluviin, jotta yhdistyksen toimintaa voidaan kehittää niiden pohjalta. Osaamisen kehittämisellä tarkoitetaan yhdistyksen työntekijöiden tai/ja luottamushenkilöiden osaamisen lisäämistä esimerkiksi erilaisten koulutusten avulla. Arvioivassa kehittämisessä arvioidaan yhdistyksen nykyistä toiminnantilaa ja toimintatapoja, minkä avulla pyritään tuottamaan tietoa toiminnan kehittämiseksi jatkossa. Kokeileva kehittäminen taas perustuu yrittämiseen ja erehdykseen, minkä avulla voidaan oppia ja soveltaa testattavaa toimintaa jatkossa. (Laitinen 2015, 79 – 80.)

2.3 Järjestöjen välinen yhteistyö

Viime aikoina on herätty eri puolella Suomea järjestöjen tarpeeseen kehittää yhteistyötään ja vaikutusmahdollisuuksiaan. Järjestötoiminnan kehittäminen onkin nykypäivänä yhä enemmän erilaisten verkostojen kehittämistä.

Järjestöille on luontaista toimia verkostomaisella tavalla. Monissa järjestöissä toiminta ulottuu paikalliselta kansainväliselle tasolle ja järjestöjen toimijat kohtaavat eri sektoreiden toimijoita esimerkiksi vaikuttamis- ja vapaaehtoistyössä. Järjestöissä yhdistyy myös monen erilaisen toimijan osaaminen ammattilaisista vapaaehtoisiin ja hallituksen luottamushenkilöistä kokemusasiantuntijoihin. (Kittilä 2015, 91.) Järjestökentän toimintaympäristön ja toimintatapojen muutos on lisännyt järjestöjen verkostomaisia, yhteistyötä edistäviä toimintatapoja. Verkostomaisten toimintatapojen myötä järjestökentälle on muodostunut myös uudenlaisia verkostoja ja rakenteita. (Kaunismaa & Ylikoski 2013, 8.)

Järjestöjen verkostoitumisella tarkoitetaan vakiintuneiden vuorovaikutussuhteiden rakentamista järjestöorganisaatioiden välille. Järjestöt ovat resursseiltaan rajallisia, joten verkostoitumisen kautta on mahdollista kasvattaa voimavaroja. (Harju 2004, 86.) Verkostot perustuvat tasavertaisiin suhteisiin ja niitä ohjaa mukana olevien toimijoiden keskinäinen tuntemus, luottamus, sitoutuminen ja yhteinen näkemys. Järjestön omat tavoitteet ja toimintamuodot ohjaavat verkostoitumista ja järjestön kannattaa olla mukana sellaisissa verkostoissa, jotka tukevat järjestön tavoitteiden saavuttamista. (Kittilä 2015, 92.)

Verkostomaisen yhteistyön avulla järjestö voi keskittyä omaan ydinosaamiseensa, mutta hyödyntää myös muiden osaamista omaksi sekä kaikkien yhteiseksi hyödyksi. Toimivassa verkostossa on tärkeää, että kaikkien mukana olevien osaamista hyödynnetään. Verkostotoiminnan on tuotettava lisäarvoa siinä mukana oleville toimijoille, jotta osapuolilla on motiivi ylläpitää sitä. Verkostotoiminnan rakentaminen ja hoitaminen vaativat aina aikaa ja energiaa. (Harju 2004, 87-89.) Yhdenlaisena esimerkkinä järjestöjen välisestä verkostotyöstä ovat erilaiset paikalliset järjestökeskukset eri puolilla Suomea. Järjestökeskuksiksi luetellaan sellaiset järjestöjen yhteenliittymät, joissa toimii eri alojen järjestötoimijoita yhteisissä toimitiloissa ja heillä on keskenään yhteistyötä sekä yhteisiä toimintatapoja ja jaettuja tavoitteita. (Kaunismaa & Ylikoski 2013, 11.)

Maakuntiin on syntynyt erilaisia alueellisia järjestöstrategioita ja järjestöjen yhteisiä verkostoja järjestöjen kehittämistarpeiden eteenpäin viemiseksi. Järjestöjen yhteenliittymistä on muodostunut rakenteiltaan hyvin erilaisia eri puolilla Suomea. Toisissa

maakunnissa on tarkkaan laaditut järjestöstrategiat ja toisissa vapaamuotoisempaa yhteistoimintaa. Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa sekä Pohjois-Karjalassa toimii järjestöasianneuvottelukunta. Järjestöneuvottelukunnat toimivat järjestö- ja yhdistystoiminnan asiantuntijaryhminä maakuntaliitoissa. (Lapin liitto 2016; Jelli järjestötietopalvelu 2016.) Lapissa, Pohjois-Karjalassa ja Satakunnassa on tehty järjestöjen yhteinen maakunnallinen strategia. Strategiat eroavat alueellisten tarpeidensa mukaan toisistaan ja niissä on painotettu erilaisia asioita. Toisissa strategioissa on esimerkiksi painotettu enemmän vapaaehtoistoimintaan liittyviä tavoitteita ja toisissa kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä. Kaikille strategioille yhteistä on, että ne tuovat näkyväksi järjestökentän yhteistä tahtotilaa ja tulevaisuudennäkymiä ja antavat järjestökentän toimijoille yhteiset suuntaviivat oman toimintansa sekä yhteistyöverkostojensa kehittämiseksi. (Lapin Liitto 2014; Tuomela 2015; Asikainen 2015.)

3 POHJOIS-SAVON JÄRJESTÖKYSÉLYN TOTEUTUS

Pohjois-Savon Järjestökysely toteutettiin ajalla 16.3.2016 – 5.4.2016. Järjestökyselyn perusjoukkona toimivat Pohjois-Savon alueen järjestötoimijat. Vastaajajoukko koostui ryhmästä yhdistystoimijoita, joiden yhteystiedot olivat saatavilla internetissä ja joiden yhteystiedot vastaajajoukon kokoamiseen käytettävän ajan puitteissa oli mahdollista kerätä. Tässä kyselytutkimuksessa haettiin vastauksia seuraaviin tutkimusongelmiin: millaista toimintaa ja yhteistyötä pohjoissavolaisissa yhdistyksissä toteutetaan, millaisia tuen tarpeita yhdistykset omaavat Pohjois-Savossa sekä millaista kehittämistyötä yhdistystoimijat toivoisivat maakunnassa toteutettavan. Kyselyn vastauksia käsitellään eettiset periaatteet huomioiden anonymisti, siten että kyselyn tuloksista ei välity kenenkään yksittäisen henkilön vastaukset niin että henkilö tai yhdistys voitaisiin tunnistaa aineistosta.

3.1 Kyselylomakkeen työstäminen ja vastaajajoukon tavoittaminen

Pohjois-Savon järjestökyselyn pohjana toimi JAKE- Kansalais- ja järjestötoiminnan edistämishankkeessa tehty kyselypohja. Kyselypohjasta tehtiin Pohjois-Savossa to-

teutettavaksi soveltuva versio. Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala eroavat toisistaan siinä, että järjestökentän kehittämistyössä on edetty Pohjois-Karjalassa pitkälle, kun taas Pohjois-Savossa kehittämistyö on alkutekijöissään. Tästä syystä alkuperäistä kyselypohjaa muokattiin erityisesti kehittämistyöhön liittyen kysymysten osalta. Muokkausehdotuksia ja kommentteja kyselypohjaan liittyen antoivat Ismo Linnus ja Mikko Karinen (Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry), Erja Anttonen (Humanistinen Ammattikorkeakoulu & Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry) sekä Päivi Kiiskinen (SOSTE ry). Lisäksi kyselyn sisällön muokkaamiseen sain ohjeistusta JAKE-hankkeen työntekijöiltä.

Kyselyä varten kokosin yhteystietolistan järjestötoimijoista Pohjois-Savossa. Yhteystietolistan kokoamisen aloitin jo Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksessä tekemäni harjoittelun aikana keväällä 2016. Keräämiäni tietoja hyödynnettiin järjestöyhteistyön Kick Off - tapahtuman kutsujen lähettämiseksi. Listauksen tekeminen lähti liikkeelle, kun sain käyttööni Humanistisen ammattikorkeakoulun ostaman listauksen patentti- ja rekisterihallituksesta. Listaus sisälsi tiedot 989 järjestöstä Pohjois-Savosta, jotka ovat tehneet muutoksia yhdistysrekisteriin viimeisen kahden vuoden aikana. Listassa ei kuitenkaan ollut yhdistysten sähköpostiosoitteita. Etsin yhdistysten sähköpostiosoitteita internetistä. Patentti- ja rekisterihallituksen listaamista järjestöistä n. 400 löytyi sähköpostiosoite.

Täydensin listaa kuntien kotisivuilta löytyneiden järjestöjen yhteystiedoilla ja lisäksi sain järjestötoimijoiden yhteystietoja tilaisuuksissa ja tapaamisissa, joita järjestettiin järjestöyhteistyön kehittämiseen liittyen Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen toimesta. Yhteystietolistaan sain kerättyä lopulta 1065 yhdistyksen sähköpostiosoitteet. Järjestökysely lähetettiin Webropolin kautta näille 1065 yhdistykselle. Lisäksi tiedotin kyselystä Pohjois-Savon järjestöyhteistyön kehittämisen yhteisö – Facebook sivuilla. Kyselyn eteenpäin lähettämiseksi lähti myös pyyntö järjestötoimijoille, keiden kanssa oli erikseen sovittu, että he jakavat sitä eteenpäin omille yhteyshenkilöilleen.

3.2 Määrällinen tutkimus ja sähköinen kyselylomaketutkimus

Määrällinen tutkimus on menetelmä, jonka avulla voidaan rakentaa yleinen kuva mitattavien ominaisuuksien välisistä eroista ja suhteista. Määrällistä tutkimusta voidaan nimittää myös kvantitatiiviseksi tutkimukseksi. Yleisimpiä määrällisen tutkimuksen mittareita ovat kysely- haastattelu- ja havainnointilomake. Mittarin avulla saadaan määrälliseen muotoon muutettava sanallinen tieto tai suora määrällinen tieto tutkittavasta asiasta. Määrällisellä tutkimusmenetelmällä tietoa tarkastellaan numeerisesti. Numeroiden avulla kuvaillaan yleisesti tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia. Määrällisessä tutkimuksessa tutkija esittää tutkimustuloksensa numeroina, minkä lisäksi olennainen numerotieto myös selitetään sanallisesti. (Vilkkä 2014, 13-14.)

Kyselylomaketutkimus on tavallisin määrällisessä tutkimuksessa käytetty tapa aineistonkeruussa. Kyselylomaketutkimus sopii aineistonkeruumenetelmäksi, kun vastaajajoukko on suuri ja hajallaan toisistaan. (Vilkkä 2009, 73, 74.) Kyselylomaketutkimuksessa voidaan eriyttää toisistaan kaksi tutkimusasetelmaa, joita ovat pitkittäistutkimus ja poikittaistutkimus. Pitkittäistutkimuksella tarkoitetaan seurantatutkimusta, jossa aineistoa kerätään vähintään kahtena eri ajankohtana samoilta vastaajilta. Poikittaistutkimuksessa aineistoa kerätään vain yhtenä ajankohtana useilta vastaajilta. (Valli & Perkkilä 2015, 121.) Kyselytutkimusten mittarit muodostuvat erilaisista kysymyksistä ja väitteistä. Näiden laatimisessa esiintyy tilastollisia ja sisällöllisiä haasteita, sillä mitattavat asiat kuten arvot, mielipiteet ja asenteet ovat moniulotteisia ilmiöitä. Kyselyä laatiessa kysymysten asettelu ja muotoilu ovat avainasemassa. Kyselytutkimuksen onnistuminen riippuu siitä, kysytäänkö sisällöllisesti oikeita kysymyksiä tilastollisesti mielekkäällä tavalla. (Vehkalahti 2014, 17, 20.)

Sähköisen kyselyn vahvuuksia ovat visuaalisuus, taloudellisuus ja nopeus kyselyä toimittaessa ja palauttaessa. Verkkokysely voidaan tehdä esimerkiksi lähettämällä se kootulle vastaajajoukolle sähköpostitse tai kiinnittämällä kysely johonkin sosiaalisen median alustaan. (Valli & Perkkilä 2015, 109, 111.) Verkkolomakkeet tallentuvat suoraan sähköiseen muotoon, jolloin säästyy aikaa, kun vastauksia ei tarvitse erikseen viedä sähköiseksi kuten paperilomakkeissa. Verkkokyselyn haasteena on vastaajien tavoitettavuus ja vastaamiseen vaikuttaa kokevatko vastaajat verkossa vastaamisen luontevaksi ja onko heillä ylipäättään käytössään tietokonetta. (Vehkalahti 2014, 48.)

3.3 Tutkimusmenetelmä ja tulosten analysointi

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi valitsin sähköisen kyselytutkimuksen. Kysely toteutettiin Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry:n hallinnoimalla Webropol-tilillä, missä oli JAKE-hankkeessa käytetty kyselypohja valmiina. Webropol on verkosta löytyvä maksullinen työkalu, jonka avulla pystytään tekemään kyselytutkimuksia. Pohjois-Karjalan hallinnoimalle Webropol-tilille tehtiin kyselyn toteutusta varten oma käyttäjätunnus Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry:lle, millä kyselyä muokattiin ja lähetettiin vastaajajoukolle. Sähköisen kyselyn avulla oli helppo tavoittaa mahdollisimman laaja joukko kohderyhmää, joka on luonteeltaan hyvin hajanainen. Kohderyhmä koostui Pohjois-Savon alueella toimivista yhdistystoimijoista, joiden sähköpostiosoitteet olivat internetissä saatavilla.

Pohjois-Savon Järjestökysely toteutettiin poikittaistutkimuksena, eli vastauksia kerättiin tietynä ajankohtana kerran. Kyselylomake koostui viidestä eri osa-alueesta, joita olivat taustatiedot, yhdistyksen määrällisiä tietoja, toiminnan nykytila, yhteistyö sekä kehittämistarpeet. Yhteensä kyselylomake sisälsi 42 kysymystä. Kysymykset koostuivat strukturoiduista valintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä.

Kyselyn vastausaineisto kerättiin Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen hallinnoimalle Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen käyttäjätilille ja kyselyaineistoon jää käyttöoikeudet Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistykselle sekä Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistykselle. Kyselyn analysointia varten kyselyaineisto siirrettiin omalleni Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoimalle tilille, koska omalla tililläni pystyin analysoimaan aineistoa suoraan Webropol-ohjelmalla toisin kuin Pohjois-Karjalan hallinnoimalla tilillä. Laajan ja moniulotteisen aineiston analyysissä olen keskittynyt perustavaan kuvailevaan analyysiin. Analysoinnissa hyödynsin frekvenssi- ja prosenttijakaumia sekä ristiintaulukointia. Muokkasin Webropol-analyysiohjelmalla vastaukset haluamaani muotoon, mistä siirsin vastauksia Word-tekstinkäsittelyohjelmaan sekä Powerpoint-ohjelmaan missä taulukoiden muokkaaminen onnistui helpommin.

4 POHJOIS-SAVON JÄRJESTÖKYSELYN TULOKSET

Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin mukaan Pohjois-Savossa on yli 7400 rekisteröityä yhdistystä ja arviolta noin puolessa rekisteröidyistä yhdistyksistä on aktiivista toimintaa. Vastauksia ei voi pitää koko Pohjois-Savon järjestökenttää kattavana. Kun otetaan huomioon, ettei samanlaista kyselyä ole toteutettu aiemmin Pohjois-Savossa voi vastaajamääräksi kertynyttä 181 vastaajaa pitää hyvänä tuloksena pienestä vastausprosentista huolimatta.

Koska suurin osa vastanneista yhdistyksistä toimi ilman palkattua henkilöstöä, vastaukset kertovat erityisesti vapaaehtois pohjalta toimivien yhdistysten tilasta ja näkemyksistä. Tuloksista välittyy kuva moninaisesta Pohjois-Savon asukkaiden hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia edistävästä järjestökentästä, missä kuitenkin yhteistyön tiivistämiselle ja yhdistysten toiminnan tukemiselle koetaan olevan tarvetta. Tulokset vahvistavat ajatusta siitä, että järjestötoiminnan kehittämiseksi on tarvetta Pohjois-Savon alueella.

4.1 Perustietoja toiminnasta

Suurin osa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä oli rekisteröityjä yhdistyksiä. Rekisteröintiä koskevaan kysymykseen vastasi 174 vastaajaa, joista 167 ilmoitti yhdistyksensä olevan rekisteröity. Suurimmassa osassa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä ei ollut palkattua henkilöstöä vuoden 2015 aikana.

Kysymykseen omasta asemastaan yhdistyksessä vastasi 177 vastaajaa joista 116 ilmoitti toimivansa yhdistyksen puheenjohtajana. Hallituksen jäsenenä tai sihteerinä toimi 39 vastaajaa ja palkattuja työntekijöitä oli vastaajien joukossa 19 henkilöä. Lisäksi kolme vastaajaa ilmoitti olevansa yhdistyksen muu aktiivitoimija.

Kyselyyn vastanneet yhdistykset ovat jakautuneet melko tasaisesti jäsenmäärältään 21 – 500 henkilöjäsenmäärän välille. Eniten vastanneista yhdistyksistä on jäsenmäärältään 51 – 100 jäsenen yhdistyksiä. Kysymykseen jäsenmäärän kehittymisestä viimeisen kolmen vuoden aikana vastanneista yli 60% arvioi jäsenmääränsä pysyneen

vakaana viimeisen kolmen vuoden aikana. Noin 20 % arvioi jäsenmääränsä kasvaneen ja 15% arvioi jäsenmääränsä pienentyneen kolmen viime vuoden aikana.

Suurimmassa osassa yhdistyksistä toimi 1 – 20 vapaaehtoista päättyneen vuoden aikana. Kysymykseen vapaaehtoisten määrän kehittymisestä viimeisen kolmen vuoden aikana vastanneista noin 75 % arvioi vapaaehtoisten tilanteen pysyneen vakaina yhdistyksessä. Noin 12 % arvioi vapaaehtoisten määrän kasvaneen ja toiset 12 % arvioi määrän pienentyneen.

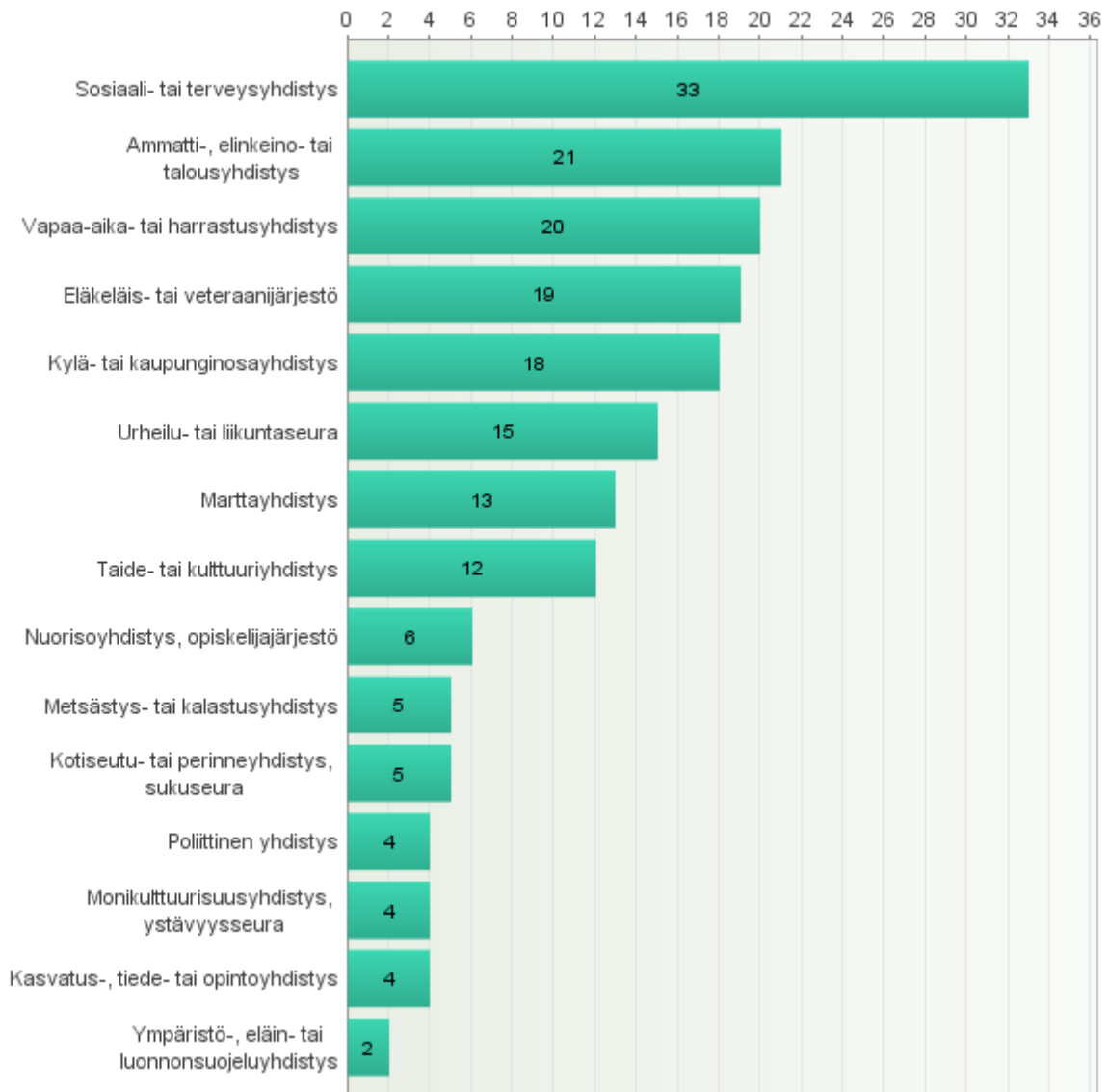
Taulukossa 1 on esitetty kyselyyn vastanneiden yhdistysten kotipaikka. Lähes yksi kolmasosa kyselyyn vastanneista ilmoitti yhdistyksensä kotipaikaksi Kuopio. Toiseksi eniten vastaajista ilmoitti yhdistyksensä kotipaikaksi Iisalmi. Loput vastauksista ovat jakautuneet melko tasaisesti koko Pohjois-Savon alueelle. Kaikilta alueen paikkakunnilta oli vastaajien joukossa ainakin yksi edustaja, ainoastaan Maaninka (Kuopio) ei saanut yhtään vastausta. Yksi vastaajista on valinnut vastausvaihtoehdoksi muu, mutta tätä ei ole selvitetty tarkemmin. Lisäksi yksi vastaajista on jättänyt vastaamatta kotipaikkaa koskevaan kysymykseen.

TAULUKKO 1 Yhdistyksen kotipaikka (n=180)

Yhdistyksen kotipaikka	Vastaajien lukumäärä
Kuopio	54
Iisalmi	18
Juankoski	11
Suonenjoki	9
Varkaus	8
Siilinjärvi	8
Leppävirta	8
Vesanto	7
Tervo	7
Rautalampi	7
Keitele	7

Yhdistyksen kotipaikka	Vastaajien lukumäärä
Pielavesi	6
Lapinlahti	6
Kiuruvesi	6
Vieremä	4
Rautavaara	4
Tuusniemi	3
Nilsjä (Kuopio)	3
Kaavi	2
Sonkajärvi	1
Karttula (Kuopio)	1
Muu	1

Kuten seuraavasta kuviosta (kuvio 1) voi nähdä, kyselyyn vastanneet yhdistykset sijoittuvat eri toimialoille hajanaisesti. Kaikki toimialat ovat olleet edustettuina, kuitenkin osa muita aloja selvästi enemmän. Sosiaali- tai terveysalan yhdistyksiä oli vastaajien joukossa eniten.

KUVIO 1. Yhdistyksen pääasiallinen toimiala (N=181)

4.2. Talous

Hieman yli 20% vastaajista arvioi yhdistyksen viime vuoden kokonaiskulojen olevan 1 – 1000 euron välillä. Noin 40% kyselyyn vastanneista ilmoitti yhdistyksensä viime vuoden kokonaiskulojen olleen 1000 - 10 000 euron välillä ja noin 25 % vastanneista yhdistyksistä arvioi talouden kokoluokkansa ylittävän 10 000 euron. Lisäksi hieman yli 10% vastanneista ilmoitti, ettei yhdistyksellä ollut mitään kuluja päättyneen vuoden aikana.

Lähes 90% kysymykseen varainhankinnasta vastanneista yhdistyksistä harjoittaa varainhankintaa keräämällä jäsenmaksuja. 60% vastanneista hankkii varoja yhdistykselleen tapahtumien ja tilaisuuksien avulla ja lähes puolet järjestää myyjäisiä ja arpajaisia. Lähes 40 % yhdistyksistä myy tuotteita kerätäkseen varoja ja 17% harjoittaa vuokraustoimintaa. Lisäksi noin 10% vastaajista harjoittaa jonkinlaista rahankeräystä (esimerkiksi lipaskeräys).

Taulukossa 2 on esitetty avustusten kokoluokka ja avustuksia kyselyyn vastanneille yhdistyksille jakaneet tahot viime vuoden aikana. Suurimman osan avustuksista on jakanut kunta tai kaupunki. Suurin osa avustuksista on ollut määrältään 1 – 10 000 euroa. Kaupunki tai kunta on jakanut myös seitsemän kokoluokaltaan suurempaa 10 000 – 100 000 tai yli 100 000 euron suuruista avustusta. Toiseksi eniten avustuksia on saatu säätiöistä, rahastoista tai eri ministeriöistä.

TAULUKKO 2 Viime vuoden aikana kyselyyn vastanneille yhdistyksille avustuksia jakaneet tahot ja avustusten kokoluokka (n=130)

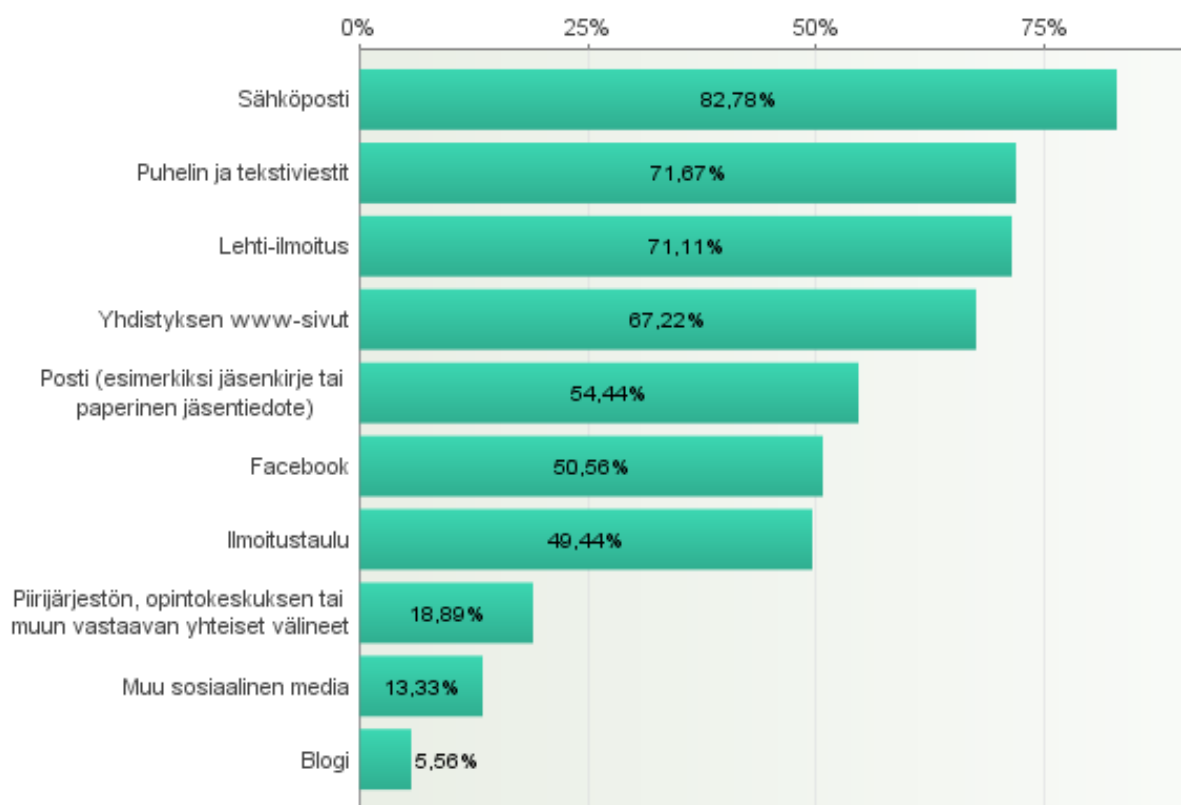
Avustustaho	1 -100€	101 - 1000€	1 001 - 10 000€	10 001 - 100 000€	yli100 000€	Yhteensä
Kunta / kaupunki	13	45	31	6	1	96
Säätiö tai rahasto	1	5	13	3	0	22
Ministeriö	0	3	6	9	2	20
Raha-automaattiyhdistys RAY	2	1	2	5	2	12
Lahjoitus tai testamentti	2	6	2	0	1	11
ELY-keskus	0	0	6	1	3	10
Veikkausvoittovarat	1	0	0	0	3	4
Leader-ryhmät	0	0	2	0	1	3
Cimo	0	1	0	0	1	2
Euroopan Unioni	0	0	0	1	0	1
Taiteen edistämiskeskus tai taidetoimikunta	0	0	1	0	0	1
Maakuntaliitto	0	0	1	0	0	1
Yhteensä	19	61	64	25	14	183

4.3 Viestintä

Kysymykseen viestinnän suunnitelmallisuudesta vastasi yhteensä 177 vastaajaa. Viestinnän suunnitelmallisuus yhdistyksissä vaikuttaa olevan melko vähäistä. Noin 40% vastanneista yhdistyksistä omaa nimetyn viestintävastaavan tai viestintäosueiden toimintasuunnitelmassaan. Viestintäsuunnitelma löytyy ainoastaan noin 10% vastanneista. Viestintään liittyvistä haasteista kertoo myös se, että yhdistyksen toiminnan tuen tarpeita koskevassa kysymyksessä yli 70 % vastaajista arvioi yhdistyksen viestinnän kehittämisen tarpeen kohtalaiseksi, suureksi tai erittäin suureksi.

Seuraavassa kuviossa (kuvio 2) on esitetty prosentteina vastaajien määrät yhdistysten käyttämistä viestintäkanavista viimeisen vuoden aikana. Suurin osa yhdistyksistä käyttää viestinnässään sähköpostia, puhelinta ja lehti-ilmoituksia. Myös yli puolet vastaajista viestii yhdistyksen omilla verkkosivuilla sekä postitse ja lähes puolet hyödyntää ilmoitustauluja. Sosiaalisen median viestintäkanavista Facebook-alustaa käyt-

tää noin puolet vastaajista. Muita sosiaalisen median kanavia hyödyntää vain pieni osa vastanneista yhdistyksistä, palkattu henkilöstä kuitenkin hieman vapaaehtoisia toimijoita enemmän. Yhdistyksen tuen tarpeita koskevassa kysymyksessä yli 60% vastaajista on arvioinut kaipaavansa tukea sosiaalisen median hyödyntämisessä kohtalaisesti tai paljon.

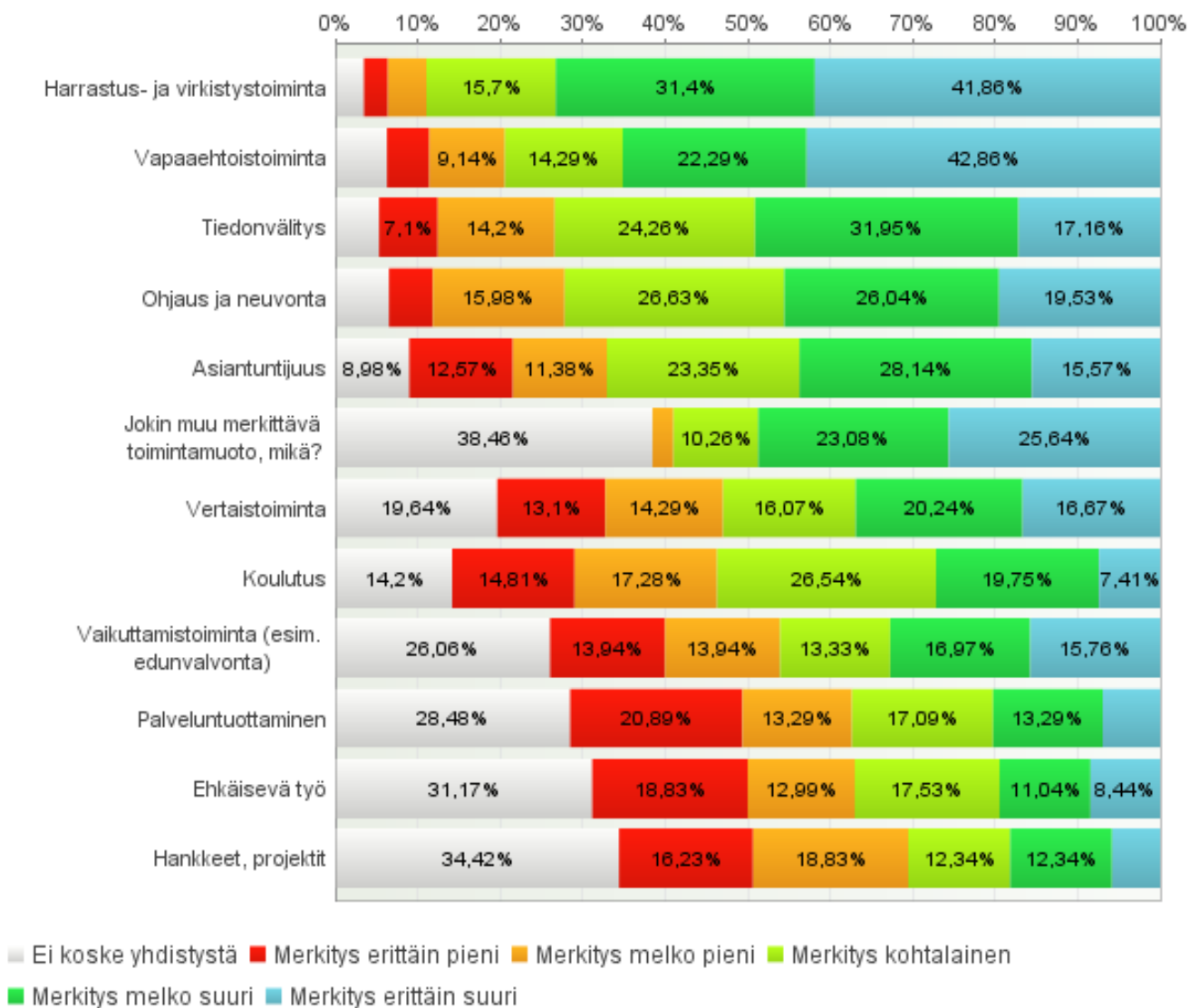

KUVIO 2. Yhdistyksen käyttämät viestintäkanavat (n=180)

4.4 Toiminnan arviointi

Kansalaisten osallisuutta koskevissa kysymyksissä yli 70% vastaajista ovat osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että yhdistyksen toiminta ehkäisee syrjäytymistä. Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia arvioi pystyvänsä lisäämään toiminnallaan kaikista vastaajista hieman alle puolet. Sosiaali ja terveysjärjestöjen, nuorisojärjestöjen sekä kylä- ja kaupunginosayhdistysten vastauksissa vaikutusmahdollisuuksien lisääminen näyttöytyy vahvimmillaan.

Seuraavassa kuviossa (kuvio 3) vastaajat ovat arvioineet eri toimintojen merkityksellisyyttä yhdistyksessä. Merkittävimmiksi toimintamuodoiksi kaikkien vastaajien keskuudessa nousivat harrastus- ja virkistystoiminta sekä vapaaehtoistoiminta. Nämä toimintamuodot nousevat kärkeen koko vastaajajoukkoa tarkasteltaessa koska suurin osa vastanneista yhdistyksistä toimii vapaaehtoisvoimin ilman palkattua henkilöstöä. Kaikkien vastaajien joukossa myös tiedonvälitys, ohjaus ja neuvonta sekä asiantuntijuus on nostettu hyvin merkitykselliseksi toimintamuodoiksi. Yhdistyksissä, joissa on palkattua henkilöstöä korostuvat selvästi enemmän asiantuntijuuden, tiedonvälityksen ja palveluntuottamisen merkitys sekä hanketoiminta.

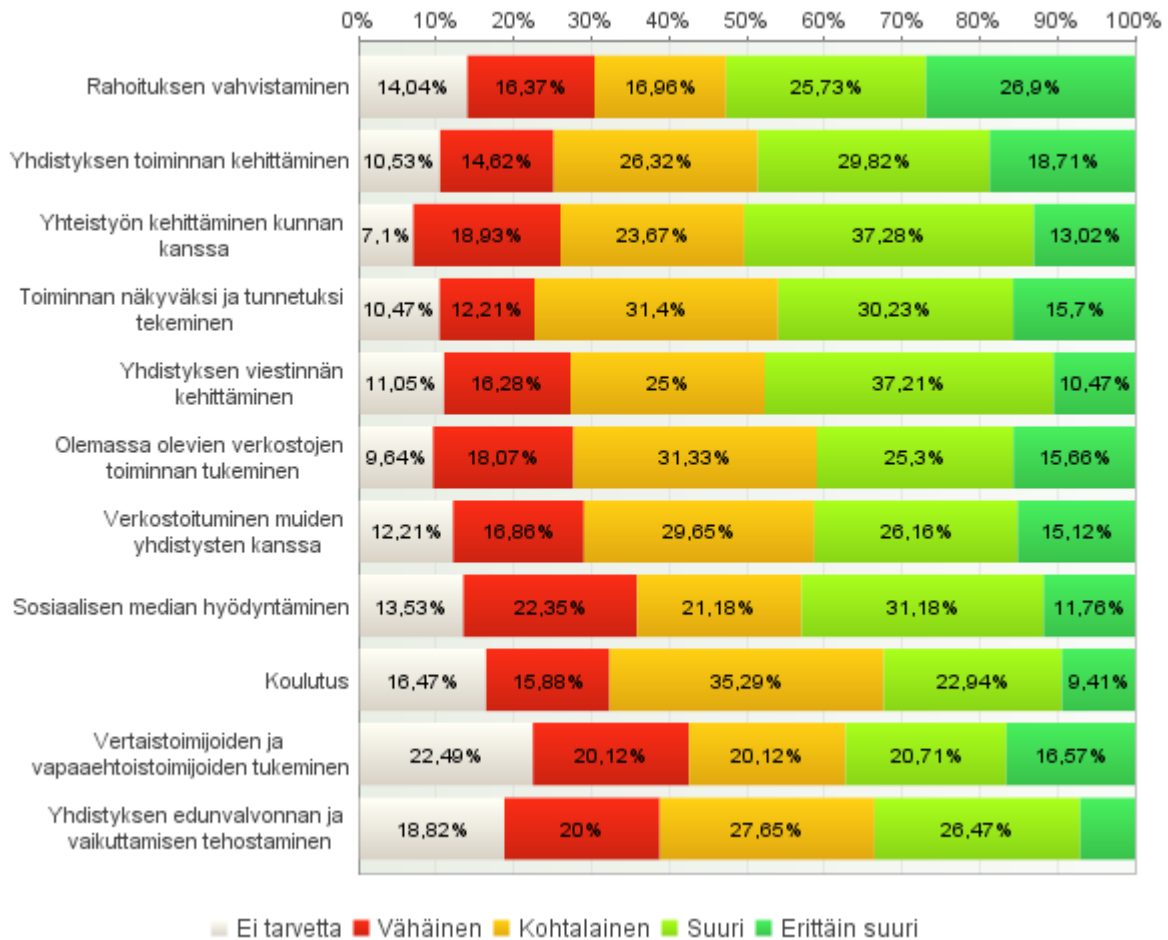
KUVIO 3. Eri toimintamuotojen merkitys yhdistyksessä (n=179)

Seuraavassa kuviossa (kuvio 4) vastaajat ovat arvioineet yhdistyksen tuen tarpeita. Suurin tuen tarve vastanneiden yhdistysten keskuudessa on rahoituksen vahvistaminen, mikä kertoo tämän hetkisestä yhdistysmaailman rahoituksen epävarmuudesta sekä yhteiskunnan haastavasta taloudellisesta tilanteesta. Yli puolet vastaajista arvioi tuen tarpeen rahoituksen vahvistamiselle olevan suuri tai erittäin suuri.

Vastauksissa nousee esiin myös tarve kehittää yhteistyötä kunnan kanssa. Yli puolet vastaajista kokevat suurta tai erittäin suurta tarvetta yhteistyön kehittämiseksi kunnan kanssa. Lisäksi yli 70 % vastaajista arvioi yhdistyksen toiminnan kehittämisen, toiminnan näkyväksi ja tunnetuksi tekemisen sekä viestinnän kehittämisen tarpeen olevan kohtalainen tai suuri. Myös olemassa olevien verkostojen toiminnan tukeminen sekä verkostoitumisen tarve muiden yhdistysten kanssa on suurimman osan vastaajien mielestä kohtalainen tai suuri.

Palkatun henkilöstön vastauksissa korostuu vielä voimakkaammin tarve olemassa olevien verkostojen tukemiselle, yhteistyön kehittämiseksi kunnan kanssa ja rahoituksen vahvistamiselle. Lisäksi palkattu henkilöstö arvioi yhdistyksen edunvalvonnan ja vaikuttamisen tehostamisen tarpeen huomattavasti suuremmaksi. Vapaaehtoisvoimin toimivien ja palkatun henkilöstön vastaukset näyttäytyvät samansuuntaisina, mutta palkattu henkilöstö arvioi tuen tarpeiden olevan selvästi voimakkaampia.

Järjestöbarometrissä 2014 on todettu, että vaikka järjestökentän toimintaympäristö on tällä hetkellä suuressa muutoksessa, vapaaehtoisvoimin ja pienin resurssein toimivat paikallisyhdistykset eivät välttämättä koe muutostilannetta voimakkaana omassa toiminnassaan tai tunnista yhteiskunnan muutosten vaikutusta samalla tavalla kuin yhdistysten palkatut työntekijät. (Peltosalmi & Hakkarainen & Londén & Kiukas & Särkelä 2014, 119.)

KUVIO 4. Yhdistyksen toiminnan tuen tarve (n=175)

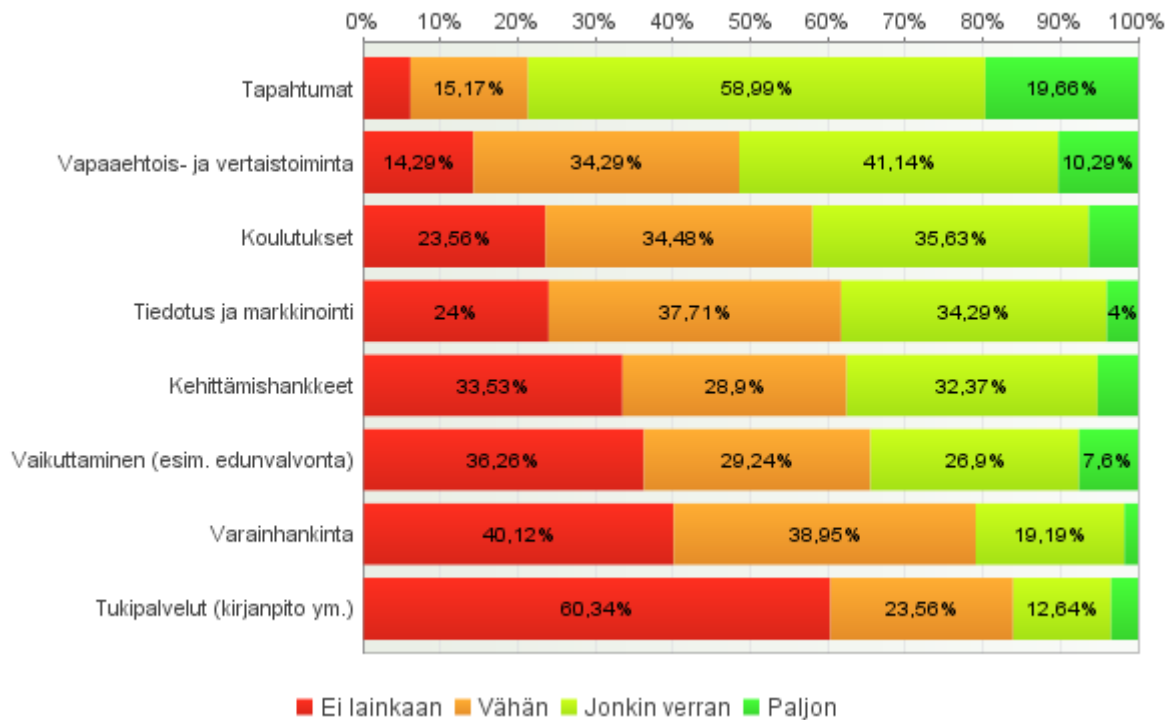
Yhdistyksensä toimintatapoja nykyaikaisina pitää osittain tällä hetkellä hieman alle puolet vastaajista ja vain hieman alle 20% pitää toimintatapojaan täysin nykyaikaisina. Tulevaisuudessa hieman yli 30 % arvioi toimintansa täysin nykyaikaiseksi ja edelleen hieman alle puolet vastaajista odottaa toimintatapojensa olevan osittain nykyaikaiset. Vastaajien arviot toimintatapojen nykyaikaisuudesta viittaavat järjestökentän toimintaympäristössä tapahtuviin lukuisiin muutoksiin. Järjestöjen täytyy uudistua ajan vaatimusten mukaisella tavalla pitääkseen toimintansa elinvoimaisena (Harju 2004, 12). Toimintaympäristön suuria muutoksia ohjaavat muun muassa teknologisen kehityksen mukanaan tuomat uudet tavat toimia ja ihmisten kiinnostus sitoutua aiempaa lyhytkestoisemmin järjestöjen toimintaan (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 130).

4.5 Yhdistysten välinen yhteistyö

Yhteistyötä tehdään kaikkien vastanneiden yhdistysten joukossa eniten paikallisten muun alan yhdistysten kanssa. Vastaajista lähes 65% ilmoitti tekevänsä paikallista yhteistyötä jonkin muun alan yhdistyksen kanssa. Oman alan paikallisen tai alueellisen yhdistyksen kanssa yhteistyötä vastaajista tekee noin puolet ja valtakunnallisen oman alan yhdistyksen kanssa kolmasosa vastaajista. 60% vastaajista tekee yhteistyötä oman piirin tai keskusliiton kanssa. Vastaajaryhmistä hieman muita aloja tiiviimmin yhteistyötä oman piirin tai keskusliiton kanssa tekevät eläkeläis- ja veteraaniyhdistykset, marttayhdistykset sekä ammatti-, elinkeino ja talousyhdistykset. Kansainvälinen yhteistyö näkyy lähinnä monikulttuurisuusyhdistysten ja osan nuorisoyhdistysten sekä taide- ja kulttuuriyhdistysten toiminnassa. Yhdistyksissä joissa on palkattua henkilöstöä, tehdään yhteistyötä selvästi enemmän.

Yhdistyksiä pyydettiin arvioimaan muiden yhdistysten kanssa paikallisesti tehtävän yhteistyön muotoja (kuviokuva 5). Yhteistyö muiden yhdistysten kanssa näyttää olevan toimintamuodoiltaan melko monipuolista. Määrällisesti yhteistyötä tehdään osan yhdistysten parissa enemmän kuin toisten ja painopisteet yhteistyön muodoissa vaihtelevat jonkin verran myös toimialakohtaisesti. Yhdistyksissä tehdään selvästi eniten yhteistyötä tapahtumien parissa. Lähes 80 % kaikista vastaajista ilmoitti tekevänsä jonkin verran tai paljon yhteistyötä tapahtumissa muiden yhdistysten kanssa. Vähiten yhteistyö näkyy varainhankinnassa ja tukipalveluissa. Myös Pohjois-Karjalassa toteutetussa Järjestökyselyssä vuonna 2014 yhdistykset arvioivat selvästi suurimmaksi yhteistyön muodoksi tapahtumat (JAKE-hanke 2014, 14).

Yhdistykset arvioivat yhteistyön lisääntyvän tulevaisuudessa kaikkien toimintamuotojen osa-alueilla muiden yhdistysten kanssa. Palkattu henkilöstö arvioi selvästi vapaaehtoisiin aktiivitoimijoihin verrattuna yhteistyön lisääntyvän tulevaisuudessa. Tämä kertoo siitä, että yhdistyskentän tämänhetkiset muutokset ja tarve yhteistyön lisäämiselle näyttävät ehkä selvemmin palkatulle henkilöstölle kuin yhdistysten aktiivitoimijoille.

KUVIO 5. Paikallisen yhteistyön muodot muiden yhdistysten kanssa (n=178)

Yhteistyön mukanaan tuomat hyödyt tunnistetaan vastaajien keskuudessa. Suurimman osan vastaajien keskuudessa yhteistyön on koettu tuovan mukanaan yhdessä tekemisen iloa. Lähes 70% vastaajista arvioi yhteistyön lisäävän jäsentensä ja kohderyhmänsä hyvinvointia jonkin verran tai paljon. Noin puolet vastaajista arvioi yhteistyön tuovan mukanaan parempia vaikuttamismahdollisuuksia ja resurssien tehokkaampaa käyttöä. Aktiivisemmän vapaaehtoistoiminnan lisääntymiseen ja toimintaedellytysten paranemiseen yhteistyön avulla uskoo noin 45 % vastaajista.

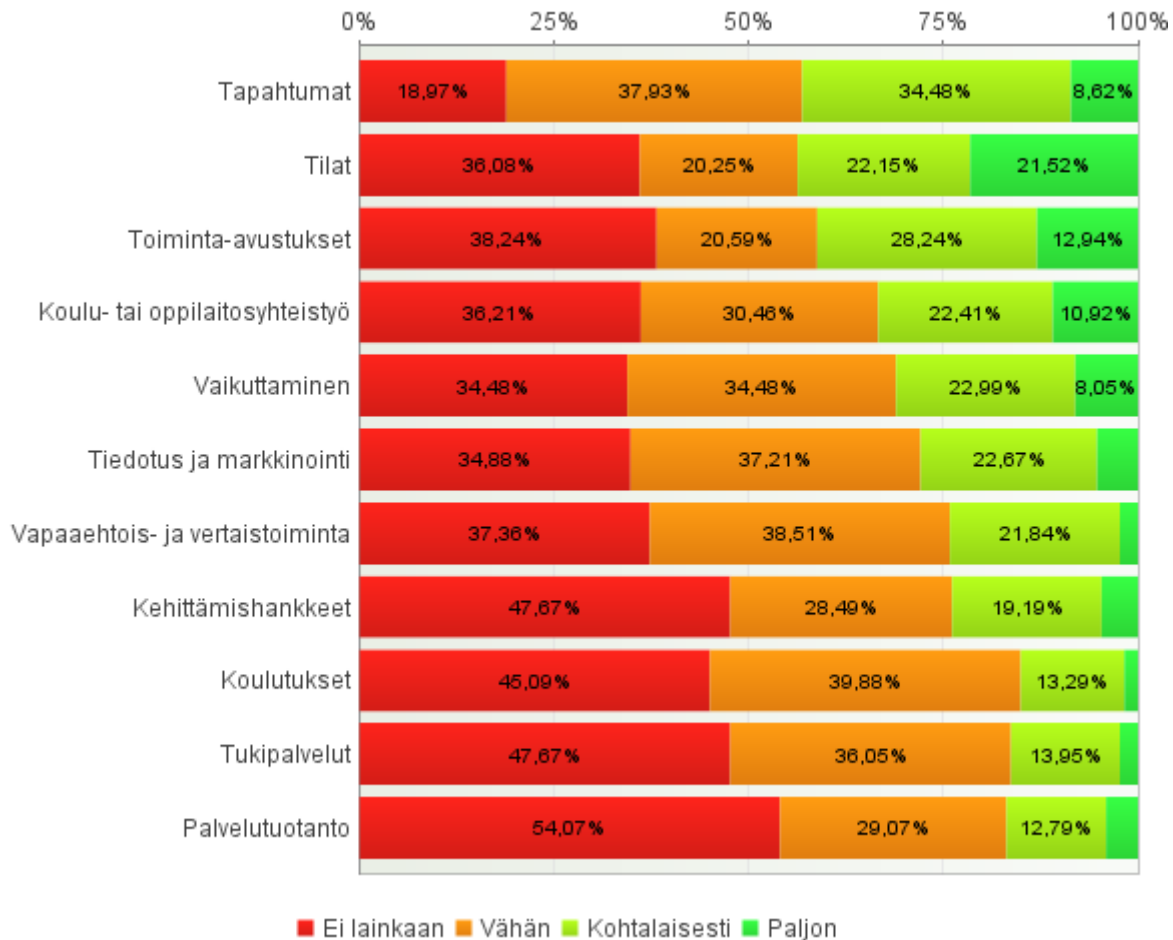
Vastaajilta kysyttiin myös mitkä tekijät vaikeuttavat yhteistyön tekemistä. Vastauksissa yhdistysten mielipiteet ovat jakautuneet melko hajanaisesti. Kokonaiskuvassa suurimmat yhteistyötä vaikeuttavat tekijät ovat yhteistyön vaatimat lisäresurssit ja rahoitus, yhdistysten sitoutuminen toimintaan sekä pitäytyminen totutuissa toimintatavoissa. Osa vastaajista on kuitenkin ollut sitä mieltä, etteivät edellä mainitut tekijät juurikaan vaikeuta yhteistyötä. Pelko oman järjestön asemasta ja yhteistyökutsujen puute vaikeuttavat kaikista vähiten yhteistyötä suurimman osan vastaajien mielestä.

Avoimissa vastauksissa esiin tulleita yksittäisiä yhteistyötä vaikeuttajia tekijöitä ovat yhdistyksen perustehtävän spesifiys sekä yhdistyksen syrjäinen sijainti.

Yhteistyön hyötyjen ja sitä vaikeuttavien tekijöiden arviointi vaikuttaa olleen osan vastaajien keskuudessa haastavaa. Melko usea vastaaja on valinnut vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa” yhteistyön arviointiin liittyvissä kysymyksissä. Tämä voi kertoa siitä osa vastaajista tekee yhteistyötä vain vähän ja siksi sen arviointi on ollut vaikeaa.

4.6 Yhteistyö kunnan kanssa

Kuviossa 6 yhdistykset ovat arvioineet kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä. Yhteistyö kunnan kanssa on kokonaiskuvaltaan vastaajien keskuudessa melko vähäistä. Yhteistyötä tehdään eniten tapahtumien, tilojen ja avustusten puitteissa. Edellä mainittuja yhteistyön muotoja arvioi tekevänsä kohtalaisesti tai paljon noin 40 % vastanneista. Muuta yhteistyötä arvioi tekevänsä vain vähän tai ei lainkaan suurin osa vastaajista. Kuitenkin palkattu henkilöstö tekee selvästi enemmän yhteistyötä kunnan kanssa kuin vapaaehtoiset yhdistyksen aktiivitoimijat.

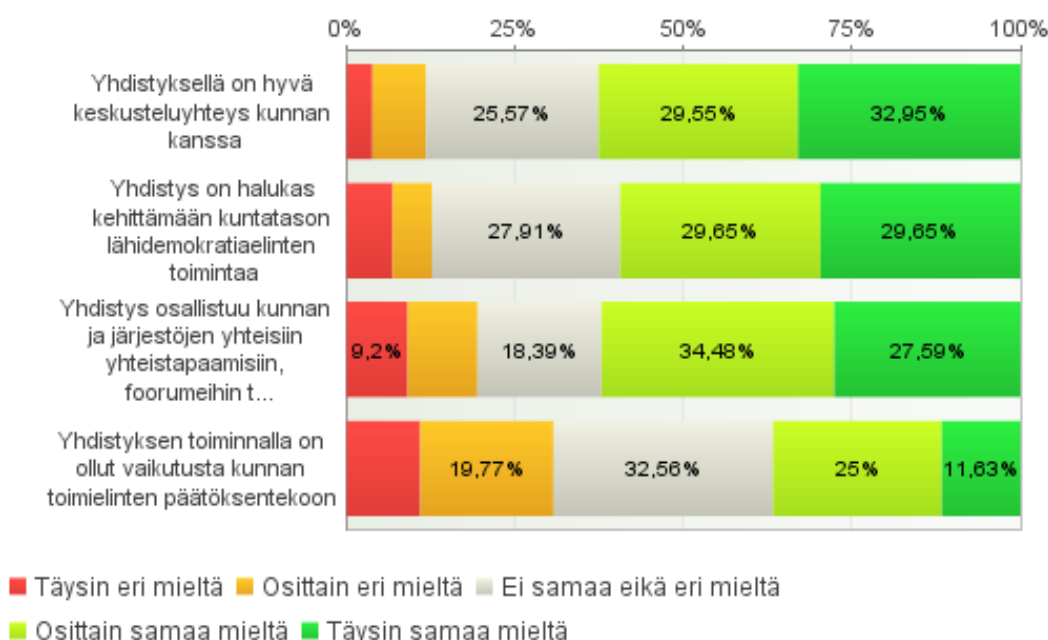
KUVIO 6. Yhteistyö kunnan kanssa (n=177)

Kuviossa 7 vastaajat arvioivat yhdistyksensä suhdetta kunnalliseen päätöksentekoon. Hyvästä keskusteluyhteydestä kunnan kanssa osittain tai täysin samaa mieltä on yli 60% vastaajista. Kuitenkin vain hieman yli 36 % vastaajista kokee, että yhdistyksen toiminnalla on ollut vaikutusta kunnan toimielinten päätöksentekoon. Lisäksi kunnan ja järjestöjen välisen konkreettisen yhteistyön vähäisyydestä kertoo myös se, että kysymykseen yhdistyksen tuen tarpeista vastanneista yli puolet vastaajista kokee suurta tarvetta kehittää kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä.

Lähes 60 % vastaajista on osittain samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että yhdistys on halukas kehittämään kuntatason lähidemokratiaelinten toimintaa. Lähidemokratiaelimillä on tarkoitettu tässä kysymyksessä esimerkiksi aluetoimikuntia, hyvinvointi-foorumeja, vammaisneuvostoja ja vanhusneuvostoja. Vastauksista voi päätellä, että yhdistykset ovat kiinnostuneita olemaan mukana kunnallisessa kehittämistyössä, erityisesti kuntalaisten hyvinvointia edistävissä toiminoissa. Hieman yli 60% yhdistyksis-

tä on vastannut osallistuvansa jossain määrin kunnan ja järjestöjen yhteisiin tapauxmiisiin, foorumeihin tai kehittämispäiviin.

Kuntien ja järjestöjen yhteistyön merkitys on korostunut viime vuosina entisestään yhteiskunnan rakenteiden uudistumisen myötä. Yhteistyön toteuttamisessa on kuitenkin huomattu erilaisia haasteita ja ongelmia. Esimerkiksi järjestöjen ja kunnan kohtaamisen mahdollistavien rakenteiden puuttuminen, toimintakulttuurien erot sekä molemminpuolinen tiedonpuute ovat yleisiä haasteita yhteistyön käynnistämisessä. (Mykrä & Varjonen 2013, 24, 28.)

KUVIO 7. Yhdistyksen suhde kunnalliseen päätöksentekoon (n=178)

4.7 Järjestöjen verkostot

Kyselyssä oli avoin kysymys, jossa kysyttiin millaisiin järjestöjen verkostoihin yhdistys tai yhdistyksen edustaja kuuluu. Kysymykseen oli vastannut yhteensä 120 vastajaa. Vastajat toivat esille hyvin monenlaisia verkostoja ja verkostotyön muotoja. Vastauksista löytyy niin lyhytkestoisia yhteistyön muotoja, kuin myös erilaisia pysyviä yhteistyöverkostoja- tai rakenteita. Vastauksissa oli mainittu suuri määrä erilaisia järjestöjen yhteistyössä järjestämiä tapahtumia ja toimintoja. Vastajien keskuudessa

oli mainittu myös useasti yhdistyksen verkostotyö keskusliiton tai piirijärjestön kanssa. Pieni osa vastaajista kuvasi verkostotyöskentelyään olemalla jonkinlaisessa projekti- tai hanketoiminnassa sekä oli maininnut myös koulutukset osana yhdistyksen verkostotoimintaa.

Yhdistysten vastaukset järjestöjen verkostotyöstä kiinnittyivät osittain myös kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Vastaajista osa mainitsi kuuluvansa vanhus- tai vammaisneuvostoon ja useissa vastauksissa oli mainittu myös kansalaisopiston kanssa tehtävä yhteistyö. Myös erilaisiin kunnan tai kaupungin järjestämiin järjestöjen ja kunnan yhteistyötä edistäviin työryhmiin kertoi osallistuneensa vastaajista noin kymmenen.

Järjestöjen välisistä yhteistyöorganisaatioista oli mainittu vastauksissa Ilona-työryhmä (Kuopion alueen lasten, nuorten ja lapsiperheiden parissa työskentelevien järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyöryhmä), Valikko-verkosto (vapaaehtoistoiminnan edistämisen työryhmä), SOSTE ry Itä-Suomi (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtakunnallinen kattojärjestö), Seurafoorumi (urheilu- ja liikuntaseurojen sekä kaupungin välinen yhteistyöelin) sekä Kansalaistoiminnan keskus Tukipilari (Kuopiolaisien vammais- ja kansanterveysyhdistysten yhteistyöorganisaatio). Järjestöjen verkostoja oli kuvattu vastaajien keskuudessa seuraavasti:

”Olemme osallistuneet kunnan järjestämään järjestöpalaveriin 2 x vuodessa. Tilaisuudessa on läsnä useita toimivia järjestöjä sekä kunnan ja seurakunnan edustajat”

”Oman kylän kesätapahtuman sekä joulunavaustapahtuman järjestäminen (tähän työryhmään kuuluu useita kylän yhdistyksiä, kuten kyläyhdistys ja eläkelläiset)”

”Toiminnanjohtajien treffit muutaman kuukauden välein paikallisten toimijoiden kanssa”

”Kaupungin järjestämät asukastilaisuudet ja lähidemokratian kehittämistilaisuudet.”

”Edustus kunnan vapaa-ajan suunnittelutoimikunnassa”

4.8 Järjestökentän toiminnan kehittäminen

Vastaajilta kysyttiin, onko yhdistys tai yhdistyksen edustaja mukana jonkinlaisessa järjestökentän kehittämistä edistävässä toiminnassa. Kysymykseen vastasi yhteensä 50 vastaajaa. Vastaajien keskuudessa oli hyvin erilaisia näkemyksiä siitä, mitä järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta käytännössä on.

Järjestökentän kehittämistä edistäväksi toiminnaksi nähtiin osan vastaajien keskuudessa osallistuminen piirijärjestön tai keskusliiton toimintaan. Osa oli vastannut olevansa mukana kehittämässä järjestökentän toimintaa osallistumalla kunnan, kaupungin tai kylän yhteisiin neuvostoihin tai kehittämistyöryhmiin. Jotkut vastaajat olivat maininneet osallistuvansa järjestöjen yhteisiin tapaamisiin tai tilaisuuksiin. Muutama vastaaja kertoi osallistuneensa Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen koollekutsuun järjestöyhteistyöpalaveriin.

Järjestökentän kehittämistyötä edistävään toimintaan osallistumista oli kuvattu muun muassa seuraavasti:

”Edustaja vammaisneuvostossa ja sen koollekutsumissa vammaisyhdistysten yhteisissä kokouksissa, edustaja vammais- nuoriso- ja liikuntayhdistysten yhteistyöyhdistyksen hallituksessa”

”Säännölliset yhteistyötapaamiset oman alan toimijoiden kanssa vuosittain.”

”Osallistui järjestöyhteistyön kick off -tilaisuuteen.”

”Järjestölähtöisen verkostoitumisen kehittäminen”

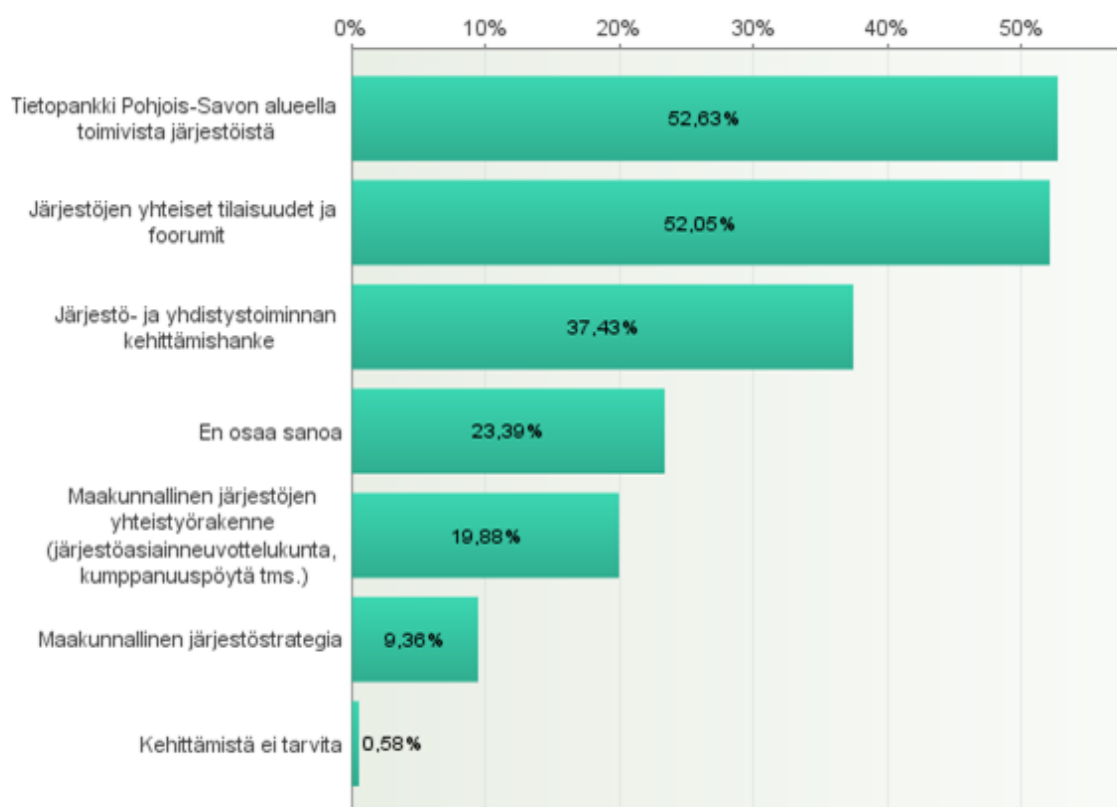
”Monessa verkostossa sivutaan kehittämistyötä, vaikka verkostoa ei välttämättä ole sen takia perustettu”

”Kunnan järjestämissä yhdistysten yhteisissä kokouksissa, joissa pohditaan laajasti kehittämistarpeita.”

”Kunnassa on järjestöjen toiminnan koordinointi- tai kehittämisyritys, mutta emme ole päässeet siihen mukaan, kun se on aloitettu isompien yhdistysten edustajien kanssa.”

Kysymyksessä järjestötyön kehittämisen keinoista Pohjois-Savon alueella (kuvio 8) vastaajista yli puolet ovat olleet sitä mieltä, että Pohjois-Savon alueella toimivilla järjestöillä tulisi olla yhteinen tietopankki ja että järjestöjen yhteisille tilaisuuksille ja foorumeille olisi tarvetta. Lähes 40 % vastaajista on ollut sitä mieltä, että järjestötoimin-

nan kehittämiseksi maakunnassa tarvitaan järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishanke. Kehittämisen keinojen vastausvaihtoehdot maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne ja maakunnallinen järjestöstrategia ovat saaneet verrattuna muihin vaihtoehtoihin vähän vastauksia. Edellä mainitut kaksi vaihtoehtoa on valinnut huomattavasti useammin palkattu henkilö kuin yhdistyksen vapaaehtoinen aktiivitoimija. yhdistystoimijoille.

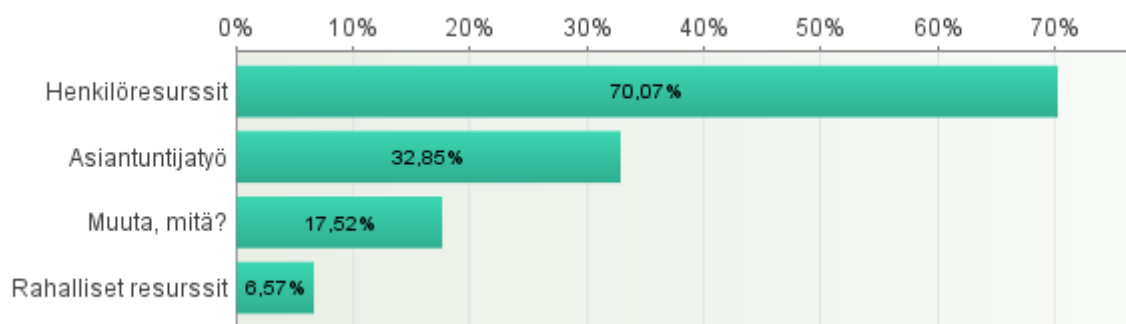
KUVIO 8. Järjestökentän toiminnan kehittämisen keinot (n=171)

Kysymykseen yhdistysten kiinnostuksesta osallistua mukaan eri kehittämistyön keinoihin vastasi 171 vastaajaa. Vastaukset mukailivat kehittämistyön keinojen vastauksia. Yli puolet vastaajista olivat valmiita osallistumaan tilaisuuksiin ja foorumeihin sekä tietopankin rakentamiseen yhteisen viestinnän ja tiedotuksen edistämiseksi. Järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishankkeessa mukana halusi olla lähes 40 % vastanneista. Vastaajista 14 % oli valinnut vastausvaihtoehdon maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne ja hieman yli 10 % maakunnallisen järjestöstrategian luo-

misprosessi. Jälleen edellä mainittujen vaihtoehtojen vastaajat olivat suurin osa yhdistyksen palkattuja työntekijöitä.

Kuviossa 9 vastaajat ovat arvioineet keinoja osallistua kehittämistyöhön. Kysymykseen osallistumisen keinoista kehittämistyöhön 70% vastaajista oli valmiita käyttämään yhdistyksensä henkilöresursseja yhteiseen kehittämistyöhön. Vastauksesta voi päätellä, että kehittämistyölle koetaan olevan tarvetta ja siihen halutaan osallistua mukaan. Yli 30 % vastaajista ovat vastanneet pystyvänsä osallistumaan kehittämistyöhön tarjoamalla asiantuntijaresursseja. Rahallisia resursseja kehittämistyöhön oli valmiita käyttämään hieman yli 6% kysymykseen vastanneista.

Vastausvaihtoehdossa jotain muuta, mitä? tuli esiin yhdistystoimijoiden korkean iän vaikutus osallistumismahdollisuuksiin sekä yhdistysten pienet resurssit. Avoimissa vastauksissa on myös mukana muutamia vastauksia, joissa kerrotaan, että yhdistyksessä ollaan valmiita olemaan mukana kehittämistyössä viestinnän tai tilojen myötä. Kehittämistyöhön osallistumisen koetaan olevan hallituksen jäsenten innokkuuden ja sen varassa, miten tärkeänä kehittämistyö koetaan oman yhdistyksen toiminnalle.

KUVIO 9. Osallistumisen keinot maakunnan järjestötoiminnan kehittämistyöhön (n=137)

Vapaissa ehdotuksissa maakunnan järjestötoiminnan kehittämistyöhön liittyen pidetään tärkeänä löytää kehittämisen väyliä maakunnan järjestötoimintaan. Useammassa vastauksessa nousee esiin tarve resurssien kohdentamiselle nykyistä paremmin yhdistyksille merkityksellisiin toimiin ja keinoja säilyttää resurssit omalle toiminnalleen. Useissa vastauksissa mainittiin myös järjestötoimintaan liittyvän byrokratian

vähentäminen ja vastauksissa toivotaan mahdollisimman paljon ”ruohonjuuritason kehittämistyötä”. Osassa vastauksissa on ilmaistu huoli sukupolven vaihdoksen myötä tapahtuvasta järjestökentän muutoksesta, kun tämän hetken järjestöjen aktiivitoimijat alkavat olla iäkkäitä ja mukaan tarvittaisiin nuoria.

5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Vastausaineiston perusteella järjestöjen toiminta Pohjois-Savossa näyttäytyy monipuolisena ja alueen asukkaiden hyvinvointia edistävänä toimintana. Järjestöjen toiminta luo mahdollisuuksia aktiiviselle vapaaehtoistoiminnalle sekä tarjoaa harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia maakunnan asukkaille. Yhdistykset toimivat myös tiedonvälittäjinä, oman alansa asiantuntijoina sekä tarjoavat ohjausta ja neuvontaa sitä tarvitseville. Järjestöjen toimintaan liittyy kuitenkin paljon erilaisia haasteita ja yhdistystoimijat tarvitsevat tukea toiminnan ylläpitämiseksi. Aineiston perusteella pohjoissavolaisen järjestökentän nykytila näyttää kuvastavan järjestökentän tilaa yleisellä tasolla. Järjestöjen toimintaan vaikuttavista muutoksista aiheutuu paineita kehittää järjestöjen toimintaa ja yhdistää voimavaroja muiden yhdistysten kanssa.

Vaikka melko suuri osa kyselyyn vastanneista arvioi yhdistyksensä toiminnan olevan kokonaisuudessaan vakaalla pohjalla, on suurin osa kyselyyn vastanneista kokenut kaikki kyselyssä esitetyt toiminnan tuen tarpeen alueet kohtalaisena tai suurena. Nykyaikaisten toimintatapojen ja teknologisen kehityksen perässä pysyminen ei ole itsestäänselvyys etenkin pienin resurssein ja vapaaehtoisvoimin toimiville yhdistyksille. Yhdistyksissä ollaan myös huolissaan aktiivisten järjestötoimijoiden ikääntymisestä ja siitä, kuinka yhdistys löytää uusia toimijoita pois siirtyvien tilalle. Vastauksista voi päätellä, että maakunnassa olisi tarvetta järjestöjen yhteiselle rakenteelle, mikä mahdollistaisi yhdistyksille helpommin saatavilla olevaa tukea toimintaansa ja kehittämistarpeisiinsa.

Aineiston perusteella Pohjois-Savolaisen yhdistyskentän verkostotoiminta näyttäytyy hyvin moninaisena kokonaisuutena. Yhteistyötä tehdään toisissa kunnissa järjestelmällisemmin kuin toisissa niin yhdistysten kesken kuin kunnankin kanssa. Kunnan

kanssa yhteistyötä tehdään melko vähän ja suurin osa kyselyyn vastanneista kokee tarvetta kehittää yhteistyötään kunnan kanssa. Kyselyn vastausten perusteella yhdistykset ovat kiinnostuneita olemaan mukana kunnallisessa päätöksenteossa. Pienessä osassa Pohjois-Savon kuntia on vastausten perusteella olemassa kuntalähtöinen järjestötoimijoiden ja kunnan yhteinen työryhmä.

Yhdistysten välinen yhteistyö näyttäytyy hyvin monipuolisena erilaisten yksittäisten tapahtumien ja toimintojen sekä yhteistyöverkoston kenttänä. Yhdistyksissä tunnustetaan yhteistyöstä syntyvät hyödyt ja yhteistyön koetaan tuovan positiivisia vaikutuksia yhdistyksen toimintaan kohderyhmien hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä vaikuttamismahdollisuuksien ja resurssien käytön tehostamiseksi.

Kehittämistyötä koskevissa kysymyksissä vapaaehtois pohjalta toimivien ja palkattujen henkilöiden vastaukset eroavat huomattavasti toisistaan. Kehittämistyöhön liittyen tulee huomioida, että vastauksiin on vaikuttanut se, kuinka paljon vastaajalla on ollut tietoa kehittämistyöstä yleisesti. Maakunnallisen järjestöjen yhteistyörakenteen ja järjestöstrategian toteuttamista toivottiin pääasiassa palkattujen työntekijöiden vastauksissa. Tämä kertoo siitä, että palkattu henkilöstö on tietoisempaa järjestökentän kehittämistyöstä yleisesti ja siitä millaista kehittämistyötä muualla Suomessa on tehty. Kehittämistyöhön liittyvistä vastausvaihtoehdoista nousivat esille koko vastaajajoukkoa tarkasteltaessa hyvin konkreettiset kehittämistyön keinot, joissa vastaajat ovat nähneet tarttumapinnan omaan toimintaansa.

Kysymykseen yhdistyksen kuulumisesta järjestökentän kehittämistä edistävään toimintaan oli vastannut ainoastaan noin yksi neljäsosa vastaajista. Järjestökentän kehittämistoimintaan osallistumista järjestöissä voidaan pitää vähäisenä ja näkemykset kehittämistyöstä vaihtelivat vastaajien keskuudessa paljon. Joistain vastauksista ilmenee, että järjestökentän kehittämistyötä sivutaan jottain muuta asiaa varten perustetuissa yhdistysten välisissä työryhmissä- ja verkostoissa. On selvää, että pohjois-savolaisille yhdistystoimijoille järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta ei ole välttämättä tuttua, mikä on myös ymmärrettävää koska Pohjois-Savossa ei ole ollut yhteistä kehittämistyötä eteenpäin vievää tahoja, mikä olisi tunnettu yhdistysten keskuudessa. Vastauksista voi kuitenkin päätellä, että maakunnassa tehtävälle järjestö-

toiminnan kehittämistyölle on tarvetta, sillä suurin osa vastaajista oli valmiita olemaan mukana henkilöresurssein tai muilla keinoilla kehittämistyössä.

Kyselyn vastauksien perusteella maakunnassa tehtävän järjestökentän kehittämistyön tulee olla sellaista missä mahdollistetaan kaikenlaisten yhdistysten matalan kynnyksen osallistuminen mukaan. Kehittämistoiminnan keskiössä tulisi olla pyrkimys helpottaa yhdistysten arjen toimintaa, koska on tärkeää, että yhdistykset löytävät kehittämistyöstä tarttumapintoja omaan toimintaansa ja kokevat kehittämistyön merkitykselliseksi. Järjestökentän kehittämistyön tulee olla hyvin perusteltua, näkyvää ja tuottaa konkreettista hyötyä erityisesti pienin resurssein toimiville kehittämistyöhön mukaan osallistuville yhdistyksille. Järjestötoiminnan kehittämistyössä maakunnassa tulee mahdollistaa toimijoiden kuuleminen sekä osallistuminen kehittämistyöhön, jotta toimijat saadaan sitoutumaan mukaan. Järjestötoiminnan kehittämistyötä toteutettaessa Pohjois-Savossa voidaan hyödyntää ja soveltaa muualla Suomessa jo toteutettuja ja kokeiltuja toimintamalleja, kuitenkin huomioiden maakunnan omat erityispiirteet sekä järjestötoimijoiden tarpeet ja näkemykset.

On selvää, että koko maakunnan järjestöjen toiminnan kehittämiseksi yhdistystoimijoiden on oltava halukkaita olemaan mukana yhteisellä kehittymisen polulla. Kehittämistyön toteuttamiseksi on kokeiltava ja löydettävä uudenlaisia tapoja toimia ja yhdistää voimavaroja. Toivonkin että järjestötoimijat ovat avoimia uudelle, kiinnostuneita järjestökentän tulevaisuudesta ja halukkaita tekemään yhteistyötä paremman ja tiiviimmän järjestötoiminnan rakentamiseksi Pohjois-Savossa. Kehittämistyön tavoitteena tulisi olla, että järjestöt hyötyvät kehittämistoiminnasta, saavat tukea järjestöarjen pyörittämiseen ja kehittämiseen, tavoittavat enemmän ihmisiä sekä pystyvät verkostoitumaan muiden toimijoiden kanssa. Järjestötoiminnan kehittämiseksi Pohjois-Savon maakunnassa ehdotan seuraavia toimia.

Järjestötoiminnan kehittämistyössä on tärkeää, että se on sisällöltään linjassa maakunnassa toimivien yhdistysten näkemysten ja tarpeiden kanssa. Yhdistykset haluaivat olla mukana kehittämistyössä, jos kokevat siitä olevan hyötyä yhdistyksen omalle toiminnalle. Järjestötoimijoiden näkemyksiä ja tuen tarpeita tulisi selvittää esimerkiksi kyselyiden, keskustelutilaisuuksien ja työpajojen avulla tarkemmin.

Järjestöjen tuen tarpeet ja näkemykset tulee koota yhteen ja niiden pohjalta kehittää keinoja vastata kentän tarpeisiin. Selvityksiä tehdessä on huomioitava vastaajaryhmien tietopohja kehittämistyöstä yleisesti esimerkiksi kysymysten asetteluissa ja kehittämistyöstä tiedotettaessa yleisesti. Järjestökentän kehittämistyöhön liittyvissä selvityksissä on lähdettävä etenemään hyvin matalalla kynnyksellä, huomioiden sen, ettei Pohjois-Savossa toimivilla järjestöillä ole kokemusta järjestötoiminnan kehittämistoiminnasta eikä järjestötoimijoilla ole välttämättä aiempaa tietämystä järjestötoiminnan kehittämiseen liittyen.

Pohjoissavolainen järjestökenttä on kokonaisuudessaan hyvin laaja ja monialainen kenttä, mistä johtuen edes kentän toimijat eivät välttämättä ole tietoisia toistensa toiminnasta. Nykypäivänä ihmiset etsivät tietoa paljon internetistä ja usein sellaisten potentiaalisten järjestöjen toiminta mistä ei ole helposti löydettävissä tietoa voi jäädä piiloon ihmisiltä, vaikka he olisivatkin kiinnostuneita osallistumaan mukaan. Kuntien käytännöt järjestöjen toiminnasta tiedottamisesta vaihtelevat paljon toisistaan ja siksi olisikin järkevää, että järjestöillä olisi järjestölähtöisesti ylläpidettävä tietopankki verkossa.

Maakunnan kattavasta järjestöjen yhteisestä verkkoympäristöstä olisi valtavasti hyötyä. Asukkaan löytäisivät järjestöjen palvelujen piiriin helposti, järjestöt löytäisivät tietoa toisten järjestöjen toiminnasta ja julkisen sektorin toimijat sekä yritykset löytäisivät tietoa järjestöjen tarjoamista palveluista. Verkkoympäristöön voisi rakentaa myös järjestöille tarpeellisia tukipalveluja ja se voisi toimia eräänlaisena tietopankkina ja tiedotuskanavana järjestöille ajankohtaisista asioista. Näin järjestötoimijoilla olisi tietty kanava verkossa mitä kautta löytää tietoa ja tukea toiminnalleen helposti.

Tietopankkeja ja verkkoympäristöjä järjestöille on yritetty rakentaa aiemminkin onnistumatta tavoittamaan suurta osaa toimijoista. Jotta tietopankista saataisiin rakennettua mahdollisimman kattava ja vaikuttava, tiedottamisella, järjestöjen omalla työpäinoksella ja verkkoympäristön ylläpitämisellä sekä organisoinnilla on suuri merkitys. Verkkoympäristön taustalla tulee olla jokin sen toimintaa ylläpitävä organisaatio.

Pohjois-Savon alueelta puuttuu järjestöjen yhteinen rakenne, mikä mahdollistaisi järjestöjen välisen vuoropuhelun. Pohjois-Savo on alueena laaja ja maakunnassa toimivien järjestöjen kokoaminen yhteen kaupunkiin on absurdi ajatus pitkien välimatko-

jen vuoksi. Järjestötoimijoiden on helpompaa osallistua konkreettisesti mukaan, jos toimintaa keskitetään esimerkiksi Pohjois-Savon kolmeen suurimpaan kaupunkiin (Iisalmi, Varkaus, Kuopio). Tällöin toimijat voisivat valita lähimpänä sijaitsevan kaupungin, eikä toiminta yksilöidy yhden kaupungin toimijoiden omaksi kehittämistyöksi. Näihin kolmeen kaupunkiin tulisi rakentaa kehittämistyönverkosto, jonka toiminnasta tulisi olla vastuussa paikallisesti toimivat järjestöt tai esimerkiksi jokin tietty järjestö. Verkostotoiminta yhdistyy paikalliselta tasolta maakunnan tasolle, kun vetovastuussa olevat toimijat käyvät vuoropuhelua keskenään, toimien alueidensa järjestöjen äänitorvina. Yhteistyörakenteen rakentaminen edellyttää järjestökentän kehittämistyöstä kiinnostuneiden toimijoiden löytämistä Varkaudesta, Kuopiosta ja Iisalmesta, sekä heidän työpanostaan. Paikallisesti suurimmissa kaupungeissa toimivien yhteistyöverkostojen toimintaa tulee tukea ja neuvoa koko maakunnan kattavaa kehittämistyötä organisoivan toimijan toimesta.

Yhteistyörakenteen avulla voidaan esimerkiksi mahdollistaa yhdistyksille parempia tukipalveluita oman toimintansa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Muiden järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön kautta järjestöillä on mahdollisuus yhdistää resurssejaan. Yhteistyössä voidaan järjestää esimerkiksi erilaisia järjestöille tarpeellisia koulutuksia toimijoiden osaamisen kehittämiseksi. Yhteistyörakenteen avulla mahdollistuisi myös yhteistyön kehittäminen suunnitelmallisesti kuntien toimijoiden kanssa. Jotta maakunnassa voidaan käydä vuoropuhelua järjestöjen ja kuntien yhteistyöstä, on järjestötoiminta oltava kokonaisuudessaan selkeämpää ja järjestöillä oltava yhteinen kanava mitä kautta voidaan tuoda näkyväksi koko järjestökentän kattavia näkemyksiä alueellisesti ja paikallisesti kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön paremmin.

Järjestötoimijoiden tavoittaminen Pohjois-Savon alueella on haastavaa, järjestökentän moninaisen ja hajanaisen luonteen vuoksi. Järjestöjen tavoittamiseksi onkin viestittävä monikanavaisesti eri keinoin. Järjestöt kuuluvat useisiin erilaisiin verkostoihin keskenään ja järjestöt ovat muodostaneet erilaisia järjestökeskuksia sekä yhteenliittymiä, joiden kautta voidaan tavoittaa useita järjestöjä samalla kertaa. Alueellisesti toimivilla järjestöillä on usein takanaan paljon pienempiä paikallisyhdistyksiä, joten alueellisten järjestöjen avulla mahdollistuu yhteys myös paikallisyhdistyksiin. Järjestöt tekevät eniten yhteistyötä erilaisissa paikallisissa tapahtumissa, joten tapahtumissa on mahdollisuus tavoittaa laaja joukko toimijoita.

Yhteistyörakenteen mahdollisuuksista ja hyödyistä tulee tiedottaa kattavasti maakunnassa toimiville yhdistyksille ja huomioida erityisesti ”ruohonjuuritason tieto”. Viestintä yhdistyksille on oltava sisällöltään selkeää ja toimijoille on tarjottava jotain konkreettista mihin tarttua ja keinoja osallistua mukaan.

6 POHDINTA

Pohjois-Savon Järjestökyselyn aineisto säilytetään Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen hallinnoimalla Webropol-tilillä, mihin myös Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksellä on oma käyttäjätili ja oikeudet kyselyaineiston hyödyntämiseen. Toteutusta kyselyn aineistosta on mahdollista työstää muun muassa syvempiä analyysejä tulevaisuudessa sekä tuottaa aineiston erillisistä osioista omia tuotoksiaan. Pohjois-Karjalassa toteutetaan parhaillaan JAKE-hanketta, missä on toteutettu alkuperäisellä kyselypohjalla kysely Pohjois-Karjalan alueella. Nyt kun kysely toteutettiin myös Pohjois-Savossa, mahdollistuu näiden kahden maakunnan välisten tulosten vertailu.

Toivon, että opinnäytetyöni tuottaa lisätietoa järjestötoiminnan kehittämistyötä edistävään toimintaan. Opinnäytetyöni tukee ajatusta siitä, että järjestötoiminnan kehittämiseksi on tarvetta Pohjois-Savossa ja toimii taustamateriaalina näin ollen myös Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen kehittämishankkeelle, mihin yhdistys on hakenut rahoitusta Raha-automaattiyhdistykseltä. Luomani toimenpide-ehdotukset Pohjois-Savossa tehtävälle järjestötoiminnan kehittämistyölle ovat suuntaa-antavia ideoita, joita toivon hyödynnettävän kehittämistyön toteuttamisessa opinnäytetyöni tilaajan Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen sekä mahdollisesti Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen yhteistyöverkoston toimesta.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa ajankohtaista tietoa maakunnan alueella toimivien järjestöjen toiminnasta ja näkemyksistä. Aineiston analysoinnissa painottuivat tutkimuskysymyksiäni koskevat osa-alueet, joita olivat: yhdistysten toiminnan tuen tarpeet, yhteistyöverkostot sekä näkemykset järjestötoiminnan kehittämistyöhön liittyen maakunnassa. Mielestäni opinnäytetyöni kokonaisuudessaan on onnistunut ja

sain vastauksia kaikkiin tutkimuskysymyksiini kyselyn vastauksista ja olen tyytyväinen työn tuloksiin.

Opinnäytetyöni tulos tukee ajatusta siitä, että järjestötoiminnan kehittämiseksi on tarvetta Pohjois-Savossa, vaikkakin kehittämistoiminta ei ole tuttua kaikille järjestökentän toimijoille. Kehittämistyön toteuttamisessa tuleekin ottaa huomioon toimijoiden yleinen tietämys kehittämistyöstä ja kehittämistyön kiinnittyminen yhdistysten omaan toimintaan. Tämän hetkinen muutoksien virta, mikä vaikuttaa järjestöjen toimintaan tuo yhdistystoimijat uudenlaisten haasteiden eteen, mihin vastaaminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa on järkevää. Ihmisten tavat toimia, yhteiskunnan rakenteet ja toimintaympäristö uudistuvat joka tapauksessa, mikä vaikuttaa järjestöjen toimintaan suoraan ja välillisesti. Voi olla mahdollista, että ne yhdistykset joissa pysytään kiinni vanhoissa tavoissa, eikä muutoksille anneta tilaa, kuihtuvat pikkuhiljaa pois ja tilalle syntyy uudenlaista yhdistystoimintaa.

6.1 Kehittämissuhteet kyselyn uudelleen toteuttamista varten

On todennäköistä, että Järjestökysely tullaan toteuttamaan uudelleen Pohjois-Savon alueella, jotta järjestöjen toiminnasta maakunnassa saataisiin koottua ja ajankohtaista tietoa, mitä on mahdollista hyödyntää järjestötoiminnan vaikuttavuuden, verkostoistumisen kehittämiseksi sekä toimintatapojen uudistamiseksi. Kyselyn toteutukseen liittyen tein seuraavia huomioita. Vastausten analysointia vaikeutti se, etteivät kaikki vastaajat olleet vastanneet kyselyn kaikkiin kysymyksiin vaan vastaajamäärä vaihteli kysymysten välillä. Osa vastaajista oli myös vastannut avoimiin vaihtoehtojen kohtiin samoja vastauksia, jotka olisi voinut valita suoraan vastausvaihtoehtoista.

Järjestötoiminnan kehittämistä koskevien kysymysten asettelussa olisi pitänyt kiinnittää enemmän huomiota tähän ja vastausvaihtoehtojen konkreettisia tarmapintoja yhdistystoimijoiden arkeen miettiä tarkemmin. Osassa kysymyksen ja vastausvaihtoehtojen asetteluissa olisi tullut huomioida erityisesti palkattujen järjestötoimijoiden lisäksi vapaaehtoisuudelta toimivien yhdistysten kiinnittyminen kehittämistyöhön. Osassa avoimissa vastauksissa tuli ilmi, että kehittämistoiminta on uutta yhdistyksille ja vastaamista on vaikeuttanut se, etteivät vastaajat ole tienneet konkreettisesti millaiseen

kehittämistyöhön osallistumisesta on kysymys. Vaikka kyselyssä nimenomaan oli tarkoituksena löytää suuntaviivoja kehittämistyölle, eikä kehittämistyön luonnetta ole tarkemmin senkään vuoksi luonnehdittu vaan vastaajille on annettu tilaa vaikuttaa siihen. Kuitenkin joidenkin vastaajien kohdalla mielipiteen ilmaiseminen olisi helpompaa, kun olisi jotain konkreettisia jo olemassa olevia päätöksiä kehittämistyöhön liittyen, mihin kysymykset liittyisivät.

6.2 Opinnäytetyön merkitys ja kiinnittyminen ammattialaan

Yhdistykset ja järjestöt ovat yksi yhteisöpedagogien ammattialan työympäristö ja koulutusohjelmasta valmistuu järjestöalan ammattilaisia työkentälle. Järjestöjen toimintaympäristön muutosten tiedostaminen sekä järjestötoiminnan arviointi ja kehittäminen ovat osa järjestötyöhön suuntautuvien opiskelijoiden opintoja. Järjestötoiminnan kehittäminen on noussut 2000-luvulla järjestötoimijoiden keskuudessa ajankohtaiseksi tavoitteeksi. Koska alueellista kehittämistyötä on toteutettu Suomessa muissa maakunnissa, on ajankohtaista kiinnittää huomiota myös Pohjois-Savon alueen järjestökentän toimintaan ja sen kehittämisen tarpeisiin.

Opinnäytetyössä tuottamani tieto palvelee järjestöalan toimijoiden lisäksi myös julkisen sektorin ja yksityisen sektorin toimijoita. On tärkeää, että järjestöalalla ollaan tietoisia siitä, millaista toimintaa monipuolinen kenttä pitää sisällään kokonaisuudessaan. Tärkeää on myös, että julkisen ja yksityisen sektorin toimijat saavat ajankohtaista tietoa järjestöjen toiminnasta ja näin ollen voivat rakentaa yhteistyötä järjestöjen kanssa kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Asikainen, Katja 2015. Miun yhdistys-Pohjois-Karjalan yhdistysohjelma 2015-2020. Joensuu: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
- Harju, Aaro 2004. Järjestön kehittäminen. 2. Painos. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi
- Harju, Aaro 2010. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. 2. painos. Kansanvalistusseura
- Harju, Aaro & Ruuskanen, Himma 2016. Onnistu muutoksessa. Järjestöjohtajan ja kehittäjän käsikirja. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Heikkala, Juha 2015. Järjestötoiminnan paradigman muutos. Teoksessa Satu Riikonen & Tarja Nyman (toim.) 2015. Moninainen ja kehittyvä järjestötoiminta. Elinvoimaisuutta ja uudistavaa ajattelua toimintaympäristön muutoksessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 10, 22 – 30.
- Holopainen, Anne 2011. Kokemuksia työelämäjaksoilta – korkeakoulujen ja järjestöjen kehittämiskumppanuuksia rakentamassa. Teoksessa Anne, Holopainen (toim.) 2011. Järjestötyötä oppimassa ja kehittämässä. Korkeakouluhenkilöstö työelämäjaksoilla. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 19, 12 – 27.
- Holopainen, Anne (toim.) 2011. Järjestötyötä oppimassa ja kehittämässä. Korkeakouluhenkilöstö työelämäjaksoilla. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 19.
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016. Julkaisut. Viitattu 12.8.2016. <http://www.humak.fi/julkaisut/>
- JAKE-hanke 2014. Järjestökysely. Viitattu 14.7.2016. <http://jake-hanke.fi/wp-content/uploads/2014/06/JAKE-verkostokysely.pdf>
- Jelli järjestötietopalvelu 2016. Pohjois-Karjalan Järjestöasiain neuvottelukunta (JANE). Viitattu 25.5.2016 <http://www.jelli.fi/jarjestot-vaikuttajina/pohjois-karjalan-jarjestoasiain-neuvottelukunta/>
- Jurvansuu, Sari 2002. Paikallisyhdistysten menestystekijät. Tutkimus kansalaistoiminnan hyvistä käytännöistä. Sarja A. Tutkimuksia 2. Kansalaistoiminta ja nuorisotyö 1/2002. Humanistinen Ammattikorkeakoulu.
- Kaunismaa, Pekka ja Lind, Kimmo 2014. Työhyvinvointi kolmannella sektorilla. Sarja B. Projektiraportit ja selvitykset 37. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 17.5.2016 http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/02/HUMAK_Ty%C3%B6hyvinvointi_v211.pdf
- Kaunismaa, Pekka & Myllyselkä, Pertti 2013. Kansalaistoiminnan keskuksset avoimina oppimisympäristöinä Koppi-raportti. Teoksessa Kaunismaa, Pekka & Ylikoski Esa (toim.) 2013. Kansalaistoiminnan keskuksset avoimina oppimisympäristöinä Koppi-raportti. Humanistinen ammattikorkeakoulu, 7 – 58. Viitattu 17.4.2016. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak_koppi03.pdf
- Kaunismaa, Pekka & Ylikoski Esa (toim.) 2013. Kansalaistoiminnan keskuksset avoimina oppimisympäristöinä Koppi-raportti. Humanistinen ammattikorkeakoulu, 7 –

58. Viitattu 17.4.2016. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/humak_koppi03.pdf

Kittilä, Riitta 2015. Verkostot järjestötyön välineenä. Teoksessa Satu Riikonen & Tarja Nyman (toim.) 2015. Moninainen ja kehittyvä järjestötoiminta. Elinvoimaisuutta ja uudistavaa ajattelua toimintaympäristön muutoksessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 10, 91 – 96.

Laitinen, Hanna 2015. Järjestötoiminta kehittämisen kohteena – mitä kehitetään? Teoksessa Satu Riikonen & Tarja Nyman (toim.) 2015. Moninainen ja kehittyvä järjestötoiminta. Elinvoimaisuutta ja uudistavaa ajattelua toimintaympäristön muutoksessa. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 10, 76 – 83.

Lapin liitto 2016. Maakunnallinen järjestöneuvottelukunta. Viitattu 24.5.2016 <http://www.lappi.fi/lapinliitto/kehittaminen-ja-eduvalvonta/jarjestoasiat>

Lapin Liitto 2014. Tasa-arvoista yhteistyötä – Lapin Järjestöstrategia 2030. Rovaniemi: Lapin liitto. Viitattu 25.5.2016 <http://www.lappi.fi/lapinliitto/lapin-jarjestostrategia>

Loimu, Kari 2013. Yhdistystoiminnan käsikirja. 6. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Mykrä, Pekka & Varjonen, Elina 2013. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö Raha-automaattiyhdistyksen näkökulmasta. Teoksessa Häkkinä, Katja & Tourula, Marjo (toim.) 2013. Järjestöt ja kunta hyvinvointia edistämässä. Helsinki: SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry, 22 – 34.

Patentti- ja rekisterihallitus 2016 a. Yhdistysrekisteri. Viitattu 10.2.2016. <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>

Patentti- ja rekisterihallitus 2016 b. Rekisteröinnillä yhdistys saa oikeuskelpoisuuden. Viitattu 10.2.2016. https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/rekisteroity_ja_rekisteroimaton_yhdistys/rekisteroity_ja_rekisteroimaton_yhdistys.html

Peltosalmi Juha & Hakkarainen Tynne & Londén Pia & Kiukas Vertti & Särkelä Riitta 2014. Järjestöbarometri 2014. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

Pohjois-Karjalan kansanterveys ry, Pohjois-Karjalan Kylät ry, Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry 2016. Jake-hanke. Viitattu 17.8.2016. http://jake-hanke.fi/?page_id=7

Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys 2016. Toimintasuunnitelma vuodelle 2016.

Ristolainen, Heidi 2015. Osaajat järjestötyössä. Järjestöyöntekijöiden näkemyksiä ammattitaidosta, työnhallinnasta ja tulevaisuudesta. Helsinki: OK-opintokeskus

Ruuskanen, Petri & Selander, Kirsikka & Anttila, Timo 2013. Palkkatyössä kolmannella sektorilla. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys. 20/2013. Viitattu 25.5.2016 https://www.tem.fi/files/37094/TEMjul_20_2013_web_27062013.pdf

Savolainen, Reeta 2015. Työhyvinvointi ja sen kehittämisen mahdollisuudet pohjois-savolaisissa järjestöissä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. Viitattu 12.8.2016.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88153/Savolainen_Reeta.pdf?sequence=1

- Suomen sosiaali – ja terveys ry 2016. Julkaisut. Järjestöbarometri. Viitattu 12.8.2016 <http://www.soste.fi/ajankohtaista/julkaisut/jarjestobarometri.html>
- Tuomela, Jaana 2015. Satakunnan järjestöstrategia 2035. Pori: Satakunnan yhteisökeskus/Satakunnan yhteisöt ry. Viitattu 25.5.2016. <http://www.yhteisokeskus.fi/wp-content/uploads/2015/05/jarjestostrategia.pdf>
- Valli, Raine & Perkkilä, Päivi 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä ajoittelevalle tutkijalle. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vanhapiha, Elina & Tiilikainen, Taneli & Veikkolainen, Arsi & Tolvanen, Pirita & Kuokka, Nelli & Lidman, Jukka 2013. Yhdistykset toteuttamassa itseään ja palvelemassa yhteiskuntaa. Handbook. Kolmas lähde – hanke.
- Vilka, Hanna 2014. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi. Viitattu 22.3.2016. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>
- Vilka, Hanna 2009. Tutki ja kehitä. 1-3 painos. Helsinki: Tammi
- Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: FINN LECTURA

LIITTEET

LIITE 1. Pohjois-Savon Järjestökysely – kyselylomake

Pohjois-Savon järjestökysely 2016

Pohjois-Savon järjestökyselyllä 2016 selvitetään yhdistysten tilaa, toimintaa ja tulevaisuudennäkymiä Pohjois-Savossa.

Kyselyn toteuttaa Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry tilaamana opinnäytetyönä Humanistisesta ammattikorkeakoulusta yhteistyössä JAKE-hankkeen kanssa. Järjestökysely on kehitetty itäsuomalaisista järjestöjen yhteistyötä aktivoivassa JAKE-hankkeessa. www.jake-hanke.fi

Kyselyn tuloksia hyödynnetään Pohjois-Savon järjestöyhteistyön kehittämisprosessissa. Kaikki vastaukset analysoidaan ja käsitellään luottamuksellisesti, eikä kyselyyn vastanneiden henkilöllisyys välity tuloksista.

Lähetäthän vastauksesi, vaikka et osaisi vastata kaikkiin kysymyksiin. Kaikki järjestötoimijoiden vastaukset ja näkemykset ovat tärkeitä, jotta kentältä lähtöisin olevat tarpeet voidaan ottaa huomioon paremmin tulevaisuudessa.

Kyselyyn voi vastata 4.4.2016 asti.

Osa 1. Taustatiedot

Yhdistyksen taustatiedot

1. Mikä on yhdistyksenne nimi?

2. Mikä on yhdistyksenne kotipaikka?

- Iisalmi
- Juankoski
- Karttula (Kuopio)
- Kaavi
- Keitele
- Kiuruvesi
- Kuopio
- Lapinlahti
- Leppävirta
- Maaninka (Kuopio)
- Nilsia (Kuopio)
- Pielavesi
- Rautalampi
- Rautavaara
- Siilinjärvi
- Sonkajärvi
- Suonenjoki
- Tervo
- Tuusniemi
- Varkaus
- Vesanto
- Vieremä
- Muu, mikä?

3. Onko yhdistyksenne rekisteröitynyt?

- Kyllä
- Ei

4. Millaisissa toimitiloissa yhdistyksenne toimii?

voit valita useamman vaihtoehdon, jos ne koskettavat yhdistystoimintaanne

- Yhdistyksellä ei ole toimitiloja
- Muiden yhdistysten kanssa yhteisesti vuokratut tilat
- Muiden yhdistysten kanssa yhteiset maksuttomat tilat
- Toimitilat vuokraa vastaan kunnalta
- Maksuttomat kunnan tarjoamat tilat
- Toimitilat vuokraa vastaan, vuokranantajana jokin muut kuin kunta
- Maksuttomat toimitilat, tilat tarjoaa jokin muu kuin kunta
- Jotain muuta, kuvaile

5. Milloin yhdistyksenne on perustettu?

- ennen vuotta 1900
- 1900-1918
- 1919-1929
- 1930-1939
- 1940-1949
- 1950-1959
- 1960-1969
- 1970-1979
- 1980-1989
- 1990-1999
- 2000-2009
- 2010 tai sen jälkeen

6. Kuinka laaja on pääasiallinen toiminta-alueenne?

- Kylä
- Kaupunginosa
- Kunta
- Seutu
- Maakunta
- Koko Suomi
- Kansainvälinen

7. Millä toimialalla yhdistyksenne pääasiallisesti toimii?

- Ammatti-, elinkeino- tai talousyhdistys
- Eläkeläis- tai veteraanijärjestö
- Kasvatus-, tiede- tai opintoyhdistys
- Kotiseutu- tai perinneyhdistys, sukuseura
- Kylä- tai kaupunginosayhdistys
- Marttayhdistys
- Metsästys- tai kalastusyhdistys
- Monikulttuurisuusyhdistys, ystävyysseura
- Nuorisoyhdistys, opiskelijajärjestö
- Sosiaali- tai terveysyhdistys
- Taide- tai kulttuuriyhdistys

- Urheilu- tai liikuntaseura
- Vapaa-aika- tai harrastusyhdistyks
- Ympäristö-, eläin- tai luonnonsuojeluyhdistyks
- Poliittinen yhdistys

Vastaajan taustatiedot

8. Mikä on asemanne yhdistyksessänne?

- Puheenjohtaja
- Hallituksen jäsen tai sihteeri
- Muu yhdistyksen aktiivitoimija
- Palkattu työntekijä

Osa 2. Yhdistykseenne määrällisiä tietoja

Jäsenmäärä ja vapaaehtoisten määrä

9. Paljonko yhdistyksessänne on jäseniä?

- 1-20
- 21-50
- 51-100
- 101-200
- 201-500
- yli 500

10. Miten jäsenmäärä on kehittynyt vuodesta 2013 vuoteen 2016?

- Kasvanut yli 10%
- Pysynyt vakaana
- Pienentynyt yli 10%

11. Paljonko yhdistyksessänne toimi vapaaehtoisia päättäneen vuoden aikana?

Tässä kysymyksessä vapaaehtoisilla ei tarkoiteta yhdistyksen luottamushenkilöitä.

- ei yhtään
- 1-10
- 11-20
- 21-50
- 51-100

yli 100

12. Miten vapaaehtoisten määrä on kehittynyt vuodesta 2013 vuoteen 2016?

Kasvanut yli 10% Pysynyt vakaana Pienentynyt yli 10%

Yhdistyksen rahoitus ja henkilöstö

13. Oliko yhdistyksessänne palkattuja työntekijöitä vuonna 2015?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Palkattuja työntekijöitä ei ollut
- Osa-aikaisia työntekijöitä
- Kokopäiväisiä työntekijöitä
- Tuntityöntekijöitä
- Työllistämistuettuja

14. Jos teillä oli työntekijöitä,

kuinka monta eri henkilöä _____

kuinka monta henkilötyövuotta yhteensä (täysipäiväisiksi kokovuotisiksi muunnettuna) _____

15. Miten palkattujen työntekijöiden määrä on kehittynyt vuodesta 2013 vuoteen 2016?

Kasvanut yli 10% Pysynyt vakaana Pienentynyt yli 10%

16. Talouden kokoluokka: Paljonko olivat yhdistyksenne kokonaiskulut vuonna 2015 (palkat, vuokrat, matkakulut, toimintakulut, muut kulut yhteensä)?

Tämä ei siis ole ylijäämä tai alijäämä, vaan kokonaisuuden kokoluokkaa hahmottava kysymys.

- mitään kuluja ei ollut
- 1 - 100 euroa
- 101 - 500 euroa
- 501 - 1 000 euroa
- 1 001 - 10 000 euroa
- 10 001 - 100 000 euroa
- yli 100 000 euroa

17. Miltä tahoilta yhdistyksenne sai avustuksia viime vuonna ja kuinka paljon?

voit valita useamman vaihtoehdon jos ne koskettavat yhdistystoimintaanne.

	1 - 100€	101 - 1000€	1 001 - 10 000€	10 001 - 100 000€	yli 100 000€
Raha-automaattiyhdistys RAY	☐	☐	☐	☐	☐
Veikkausvoittovarot	☐	☐	☐	☐	☐
Kunta / kaupunki	☐	☐	☐	☐	☐
Säätiö tai rahasto	☐	☐	☐	☐	☐
ELY-keskus	☐	☐	☐	☐	☐
Euroopan Unioni	☐	☐	☐	☐	☐
Cimo	☐	☐	☐	☐	☐
Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus ELY	☐	☐	☐	☐	☐
Maakuntaliitto	☐	☐	☐	☐	☐
Leader-ryhmät	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen edistämiskeskus tai taidetoimikunta	☐	☐	☐	☐	☐
Lahjoitus tai testamentti	☐	☐	☐	☐	☐
Ministeriö, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu rahoitus- lähde, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

18. Harjoittaako yhdistyksenne varainhankintaa seuraavilla osa-alueilla?

Vastaa kaikkiin, joita yhdistyksenne on viime vuoden aikana harjoittanut.

- Jäsenmaksut
- Myyjäiset ja arpajaiset
- Tapahtumat ja tilaisuudet
- Tuotteiden myynti
- Vuokraustoiminta
- Rahankeräys (esim, lipaskeräys)
- jotain muuta, mitä?

- Yhdistys ei harjoita varainhankintaa

19. Tuottaako yhdistyksenne jotain myytävää palvelua kunnalle?

- Ei
- Kyllä. Mitä palvelua?

20. Tuottaako yhdistyksenne jotain myytävää palvelua muulle organisaatiolle/kohderyhmälle kuin kunnalle?

- Ei
 Kyllä, mitä palvelua?
-

Osa 3. Toiminnan nykytila

Eri toimintojen merkitys

21. Minkälainen merkitys seuraavilla toiminnoilla on yhdistyksessänne?

0=Ei koske yhdistystä, 1= Merkitys erittäin pieni, 2=Merkitys melko pieni, 3= Merkitys kohtalainen, 4= Merkitys melko suuri, 5= Merkitys erittäin suuri

	0	1	2	3	4	5
Vaikuttamistoiminta (esim. edunvalvonta)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vertaistoiminta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Asiantuntijuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedonvälitys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjaus ja neuvonta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastus- ja virkistystoiminta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluntuottaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koulutus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hankkeet, projektit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ehkäisevä työ	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu merkittävä toimintamuoto, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Viestintä

22. Mitä viestintäkanavia käytätte?

Vastaa kaikkiin, joita olette viime vuoden aikana käyttäneet.

- Ilmoitustaulu

- Yhdistyksen www-sivut
- Blogi
- Sähköposti
- Facebook
- Muu sosiaalinen media
- Piirijärjestön, opintokeskuksen tai muun vastaavan yhteiset välineet
- Puhelin ja tekstiviestit
- Lehti-ilmoitus
- Posti (esimerkiksi jäsenkirje tai paperinen jäsentiedote)
- Muu, mikä?

23. Viestinnän suunnitelmallisuus: onko yhdistyksellänne

- Viestintäsuunnitelma
- Toimintasuunnitelmassa oma viestintäosuus
- Käytössä emojärjestön viestintäohjeet tms.
- Nimetty viestintävastaava
- Graafinen ohjeistus (logo, ulkoasu jne.)
- Ei mitään ylläolevista

Toiminnan tila

24. Arvioikaa yhdistyksenne tämänhetkistä toimintaa

1 = Täysin eri mieltä, 2 = Osittain eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Osittain samaa mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
Yhdistyksen toiminta-ajatus on selkeä	○	○	○	○	○
Jäsenet tuntevat toiminta-ajatuksen hyvin	○	○	○	○	○
Yhdistyksen on helppo saada vapaaehtoistoimijoita	○	○	○	○	○
Yhdistyksen toiminta on vahvaa ja kehittyvää	○	○	○	○	○
Yhdistyksen taloudellinen tilanne on vakaa	○	○	○	○	○
Yhdistyksen toimintatavat ovat nykyaikaiset	○	○	○	○	○
Yhdistys tunnetaan hyvin toiminta-alueella	○	○	○	○	○
Yhdistys edistää alueen väestön hyvinvointia	○	○	○	○	○

25. Arvioikaa yhdistyksenne toimintaa muutaman vuoden kuluttua.

1=Täysin eri mieltä, 2= Osittain eri mieltä, 3= Ei samaa eikä eri mieltä, 4= Osittain samaa mieltä, 5=Täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Yhdistyksen toiminta-ajatus on selkeä	☐	☐	☐	☐	☐
Jäsenet tuntevat toiminta-ajatuksen hyvin	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen on helppo saada vapaaehtoistoimijoita	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen toiminta on vahvaa ja kehittyvää	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen taloudellinen tilanne on vakaa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen toimintatavat ovat nykyaikaiset	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistys tunnetaan hyvin toiminta-alueella	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistys edistää alueen väestön hyvinvointia	☐	☐	☐	☐	☐

Osallisuus ja lähidemokratia

26. Arvioikaa yhdistyksenne suhdetta kansalaisten osallisuuteen ja paikalliseen päätöksentekoon

1=Täysin eri mieltä, 2= Osittain eri mieltä, 3= Ei samaa eikä eri mieltä, 4= Osittain samaa mieltä, 5=Täysin samaa mieltä

	1	2	3	4	5
Yhdistyksen toiminta ehkäisee syrjäytymistä	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistys pystyy lisäämään kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistys on onnistunut hyvin edunvalvontatehtävässään	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksellä on hyvä keskusteluyhteys kunnan kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen toiminnalla on ollut vaikutusta kunnan toimielinten päätöksentekoon	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistys osallistuu kunnan ja järjestöjen yhteisiin yhteistapaamisiin, foorumeihin tai kehittämispäiviin	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistys on halukas kehittämään kuntatason lähidemokratiaelinten toimintaa (aluetoimikunnat, hyvinvointifoorumit, vammaisneuvostot, vanhusneuvostot jne.)	☐	☐	☐	☐	☐

Osa 4. Yhteistyö

Yhdistysten välinen yhteistyö

27. Kuinka paljon yhdistyksellänne on paikallista yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa seuraavissa asioissa?

	Ei lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Paljon
Tapahtumat	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtois- ja vertaistoiminta	☐	☐	☐	☐
Tukipalvelut (kirjanpito ym.)	☐	☐	☐	☐
Koulutukset	☐	☐	☐	☐
Tiedotus ja markkinointi	☐	☐	☐	☐
Vaikuttaminen (esim. edunvalvonta)	☐	☐	☐	☐
Kehittämishankkeet	☐	☐	☐	☐
Varainhankinta	☐	☐	☐	☐

28. Minkä yhdistysten kanssa teitte yhteistyötä vuonna 2015

Voit valita useamman vaihtoehdon

- Paikallinen oman alan yhdistys
- Paikallinen muun alan yhdistys
- Alueellinen oman alan yhdistys
- Alueellinen muun alan yhdistys
- Valtakunnallinen oman alan yhdistys
- Valtakunnallinen muun alan yhdistys
- Oma piiri tai keskusliitto
- Kansainvälinen yhteistyö

29. Arvioi kuinka paljon seuraavia hyötyjä yhteistyö on tuonut mukanaan.

1= Ei lainkaan, 2= Vähän, 3= En osaa sanoa, 4= Jonkin verran, 5= Paljon

	1	2	3	4	5
Hyvinvointia jäsenille ja kohderyhmille	☐	☐	☐	☐	☐
Aktiivisempaa vapaaehtoistoimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
Tehostaa resurssien käyttöä tai tuo lisäresursseja	☐	☐	☐	☐	☐
Vahvistaa osaamista (esim. talous- ja hallintoasioissa, tiedotus)	☐	☐	☐	☐	☐
Parantaa toimintaedellytyksiä (mm. tilat, välineet)	☐	☐	☐	☐	☐
Luo yhdessä tekemisen iloa	☐	☐	☐	☐	☐
Parempia vaikuttamismahdollisuuksia (helpottaa yhteistyötä mm. kuntien kanssa)	☐	☐	☐	☐	☐
Jotain muuta, mitä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

30. Arvioi kuinka paljon seuraavat asiat vaikeuttavat yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa.

1=Ei lainkaan, 2= Vähän, 3= En osaa sanoa, 4= Jonkin verran, 5=Paljon

	1	2	3	4	5
Heikko sitoutuminen yhteistyöhön	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyön vaatimat lisäresurssit ja rahoitus	☐	☐	☐	☐	☐
Pelko oman järjestön asemasta	☐	☐	☐	☐	☐
Pitäytyminen totutuissa toimintatavoissa	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistys ei ole saanut yhteistyökutsuja	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐

31. Kuinka paljon aiotte tehdä yhteistyötä seuraavilla osa-alueilla muiden yhdistysten kanssa lähivuosina?

	Ei lain- kaan	Vähän	Kohtalaisesti	Paljon
Tapahtumat	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtois- ja vertaistoiminta	☐	☐	☐	☐
Tukipalvelut (kirjanpito ym.)	☐	☐	☐	☐
Koulutukset	☐	☐	☐	☐
Tiedotus ja markkinointi	☐	☐	☐	☐
Vaikuttaminen (esim. edunvalvonta)	☐	☐	☐	☐
Kehittämishankkeet	☐	☐	☐	☐
Varainhankinta	☐	☐	☐	☐
Jotain muuta, _____ mitä?	☐	☐	☐	☐

32. Kuvaile millaisiin järjestöjen yhteisiin verkostoihin kuulutte. (mainitse esim. tilaisuu-
det/tapahtumat, työryhmät mihin yhdistyksenne tai yhdistyksenne edustaja on osallistunut viime
vuoden aikana)

Kuntayhteistyö

33. Kuinka paljon yhdistyksellänne on yhteistyötä kunnan kanssa seuraavissa asioissa?

Ei lainkaan Vähän Kohtalaisesti Paljon

Tapahtumat	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtois- ja vertaistoiminta	☐	☐	☐	☐
Tukipalvelut	☐	☐	☐	☐
Koulutukset	☐	☐	☐	☐
Tiedotus ja markkinointi	☐	☐	☐	☐
Vaikuttaminen	☐	☐	☐	☐
Koulu- tai oppilaitosyhteistyö	☐	☐	☐	☐
Kehittämishankkeet	☐	☐	☐	☐
Palvelutuotanto	☐	☐	☐	☐
Toiminta-avustukset	☐	☐	☐	☐
Tilat	☐	☐	☐	☐

34. Minkä kuntien kanssa olette vuonna 2015 tehneet yhteistyötä?

- oman kunnan
- naapurikunnan
- seutukunnan muun kuin naapurikunnan
- Pohjois-Savon muun kunnan
- muun Suomen kunnan

35. Jos teillä on käytössä kunnan tiloja, miten tilamaksut tai vuokrat ovat kehittyneet kahden viime vuoden aikana?

- Maksuttomat tilat ovat pysyneet maksuttomina
- Maksuttomat tilat ovat muuttuneet maksullisiksi
- Aiemmin maksulliset tilat ovat muuttuneet maksuttomiksi
- Maksullisten tilojen hinta on pysynyt ennallaan
- Maksullisten tilojen hinta on kallistunut
- Maksullisten tilojen hinta on halventunut

36. Onko kunta esittänyt yhdistyksellenne kahden viime vuoden aikana pyyntöjä toimintamuodoista, joita kunta haluaisi yhdistyksen tuottavan?

- Ei ole.
- Kyllä, ilman rahallista vastiketta. Mitä toimintaa?

- Kyllä, vastikkeeksi avustukselle (yleis-, toiminta- tai kohdeavustus). Mitä toimintaa?

Kyllä, muuta korvausta vastaan (yksikkökohtainen korvaus, ostopalvelusopimus jne). Mitä toimintaa?

Osa 5. Kehittämistarpeet

Yhdistystoiminnan tuen tarve

37. Arvioikaa onko yhdistyksellänne toimintaan liittyviä tarpeita, joihin toivoisitte tukea?

1 = Ei tarvetta, 2 = Vähäinen, 3 = Kohtalainen, 4 = Suuri, 5=Erittäin suuri tarve.

	1	2	3	4	5
Toiminnan näkyväksi ja tunnetuksi tekeminen	○	○	○	○	○
Yhdistyksen viestinnän kehittäminen	○	○	○	○	○
Sosiaalisen median hyödyntäminen	○	○	○	○	○
Monikielinen viestintä maahanmuuttajille	○	○	○	○	○
Yhdistysten yhteiset tilat (esim. järjestötila)	○	○	○	○	○
Rahoituksen vahvistaminen	○	○	○	○	○
Yhdistyksen toiminnan kehittäminen	○	○	○	○	○
Yhdistyksen edunvalvonnan ja vaikuttamisen tehostaminen	○	○	○	○	○
Koulutus	○	○	○	○	○
Hankeneuvonta	○	○	○	○	○
Tietotekninen tuki	○	○	○	○	○
Jäsenhankinta	○	○	○	○	○
Vapaaehtoisten rekrytointi	○	○	○	○	○
Vähemmistöryhmien saaminen mukaan yhdistyksen toimintaan	○	○	○	○	○
Vertaistoimijoiden ja vapaaehtoistoimijoiden tukeminen	○	○	○	○	○
Verkostoituminen muiden yhdistysten kanssa	○	○	○	○	○
Yhteistyön kehittäminen kunnan kanssa	○	○	○	○	○
Yhteistyön kehittäminen oppilaitosten kanssa	○	○	○	○	○
Olemassa olevien verkostojen toiminnan tukeminen	○	○	○	○	○
Jokin muu tuen tarve, mikä? _____	○	○	○	○	○

Järjestökentän kehittäminen

38. Onko yhdistyksenne tai yhdistyksenne edustaja mukana jonkinlaisessa järjestökentän kehittämistä edistävässä toiminnassa? Jos on, kuvaile toimintaa lyhyesti.

39. Millaisilla keinoilla mielestäsi järjestökentän toimintaa tulisi kehittää Pohjois-Savossa?

voit valita useamman vaihtoehdon.

- Maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne (järjestöasiainneuvottelukunta, kumppanuuspöytä tms.)
- Maakunnallinen järjestöstrategia
- Järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishanke
- Järjestöjen yhteiset tilaisuudet ja foorumit
- Tietopankki Pohjois-Savon alueella toimivista järjestöistä
- En osaa sanoa
- Jotain muuta, mitä?

- Kehittämistä ei tarvita

40. Millaisiin konkreettisiin toimiin yhdistyksessänne olisi kiinnostusta osallistua mukaan järjestökentän kehittämistyössä?

voit valita useamman vaihtoehdon.

- Maakunnallisen järjestöohjelman/-strategian luomisprosessi
- Maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne
- Järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishanke
- Tilaisuudet ja foorumit
- Yhteisen viestinnän ja tiedotuksen edistäminen (esim. tietopankki)
- Jotain muuta, mitä?

- En osaa sanoa

41. Millaisilla keinoilla yhdistyksessänne olisi mahdollisuus osallistua mukaan yhteiseen kehittämistyöhön?

voit valita useamman vaihtoehdon.

- Rahalliset resurssit
- Henkilöresurssit

Asiantuntijatyö

Muuta, mitä?

Vapaa sana

42. Vapaat ehdotukset

Lähetä vastauksesi alta Lähetä-painikkeesta, kiitos vastauksestasi!

LIITE 2. Koonti kyselyn tuloksista

POHJOIS-SAVON JÄR- JESTÖKYSELY 2016

YHDISTYSTEN TILA, TOIMINTA JA TULEVAISUUDENNÄKYMÄT

Järjestötoiminnan kehittäminen Pohjois-Savossa
Järjestökyselyn toteutus maakunnan järjestötoimijoille
Opinnäytetyön tuotos

Kirjoittanut
Henna Ovaskainen
9/2016

SISÄLLYS

<u>1 JOHDANTO</u>	5
<u>Kyselyn toteutus</u>	6
<u>2 KYSELYN TULOKSET</u>	7
<u>2.1 Perustietoja toiminnasta</u>	7
<u>2.2. Talous</u>	10
<u>2.3 Viestintä</u>	11
<u>2.4 Toiminnan arviointi</u>	13
<u>2.5 Yhdistysten välinen yhteistyö</u>	16
<u>2.6 Yhteistyö kunnan kanssa</u>	18
<u>2.7 Järjestöjen verkostot</u>	20
<u>2.8 Järjestökentän toiminnan kehittäminen</u>	22
<u>3 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ</u>	26
<u>Kehittämisehdotukset</u>	28
<u>LÄHTEET</u>	31

1 JOHDANTO

Järjestökentän toimintaa ohjaavat tällä hetkellä suuret muutokset. Julkinen sektori tarvitsee rinnalleen kumppania hyvinvointipalvelujen tuottamiseen sen omien resurssien pienentyessä. Teknologinen kehitys on ollut nopeaa ja tuonut mukanaan uusia osallistumisen ja viestinnän väyliä, joita järjestöjen täytyisi pystyä hyödyntämään omassa toiminnassaan. Ihmisten tapa ajatella ja toimia on muuttunut ja pitkäjänteisen sitoutumisen tilalle on tullut vauhdikkaampi osallistumisen kulttuuri. Järjestöjen aktiivitoimijoiden ikääntyessä haasteena on, kuinka nuori sukupolvi saataisiin näkemään järjestötoiminnan tarjoamat mahdollisuudet osallistua, vaikuttaa ja kasvavan ammatillistumisen myötä työllistää. Järjestöjen toiminnan kehittäminen ja uudenlaisten toimintatapojen löytäminen ovat välttämättömiä, jotta järjestöjen toiminta pystyy vastaamaan nykypäivän haasteisiin sekä pysymään elinvoimaisena kansalaisten vaikuttamisen ja osallistumisen ympäristönä.

Pohjois-Savon Järjestökysely 2016 toteutettiin Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen tilaamana opinnäytetyönä. Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry on toiminut aktiivisesti järjestötoiminnan kehittämisen edistämiseksi syksystä 2015 lähtien Kuopion alueella ja opinnäytetyön tarkoituksena on toimia osana kehittämistyön edistämistä maakunnassa. Järjestökyselyn tarkoituksena on tuottaa ajankohtaista tietoa Pohjois-Savon maakunnassa toimivien yhdistysten toiminnasta ja tuen tarpeista sekä erityisesti näkemyksistä maakunnalliseen järjestötoiminnan kehittämiseen liittyen. Tämä julkaisu toimii opinnäytetyön tuotoksena ja julkaisua voivat hyödyntää vapaasti kaikki aiheesta kiinnostuneet toimijat. Opinnäytetyöstä löytyy lisätietoja kyselyn taustasta ja toteutuksesta.

KYSELYN TOTEUTUS

Pohjois-Savon Järjestökyselyyn kerättiin vastauksia ajalla 16.3 – 5.4.2016. Kyselyn laatimisen pohjana toimi Pohjois-Karjalassa toteutetun JAKE- kansalaistoiminnan ja järjestötyön kehittämishankkeen kehittämä Järjestökyselylomake. Kyselypohjaa muokattiin soveltuvaksi Pohjois-Savon alueella toteutettavaksi. Kysely toteutettiin Webropol-kyselyalustan avulla sähköisesti ja pyyntö vastata kyselyyn lähetettiin 1065 yhdistykselle, joista kyselyyn vastasi 181 yhdistystoimijaa. Vastausprosentiksi muodostui 17%.

Järjestökyselyn perusjoukkona toimivat Pohjois-Savon alueen järjestötoimijat. Vastaajajoukko koostui ryhmästä yhdistystoimijoita, joiden yhteystiedot olivat saatavilla internetissä ja jotka vastaajajoukon kokoamiseen käytettävän ajan puitteissa olivat mahdollisia kerätä. Tutkimuskysymykset kyselyssä olivat: millaista toimintaa ja yhteistyötä pohjoissavolaisissa yhdistyksissä toteutetaan, millaisia tuen tarpeita yhdistykset omaavat sekä millaista kehittämistyötä yhdistystoimijat toivoisivat maakunnassa toteutettavan.

Kyselylomake koostui viidestä eri osa-alueesta, joita olivat taustatiedot, yhdistyksen määrällisiä tietoja, toiminnan nykytila, yhteistyö sekä kehittämistarpeet. Yhteensä kyselylomake sisälsi 42 eri kysymyskohtaa. Kysymykset koostuivat strukturoiduista valintakysymyksistä ja valintakysymysten ohessa mahdollisuudesta vastata sanallisesti sekä avoimista kysymyksistä. Kaikkia kyselyn vastauksia käsitellään luottamuksellisesti, eikä vastauksista välity kenenkään yksittäisen henkilön tai yhdistyksen vastaukset.

2 KYSELYN TULOKSET

Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin mukaan Pohjois-Savossa on yli 7400 rekisteröityä yhdistystä ja arviolta noin puolessa rekisteröidyistä yhdistyksistä on aktiivista toimintaa. Vastauksia ei voi pitää koko Pohjois-Savon järjestökenttää kattavana. Kun otetaan huomioon, ettei samanlaista kyselyä ole toteutettu aiemmin Pohjois-Savossa voi vastaajamääräksi kertynyttä 181 vastaajaa pitää hyvänä tuloksena pienestä vastausprosentista huolimatta.

Koska suurin osa vastanneista yhdistyksistä toimi ilman palkattua henkilöstöä, vastaukset kertovat erityisesti vapaaehtois pohjalta toimivien yhdistysten tilasta ja näkemyksistä. Tuloksista välittyy kuva moninaisesta Pohjois-Savon asukkaiden hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia edistävästä järjestökentästä, missä kuitenkin yhteistyön tiivistämiselle ja yhdistysten toiminnan tukemiselle koetaan olevan tarvetta. Tulokset vahvistavat ajatusta siitä, että järjestötoiminnan kehittämiseksi on tarvetta Pohjois-Savon alueella.

2.1 PERUSTIETOJA TOIMINNASTA

Suurin osa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä oli rekisteröityjä yhdistyksiä. Rekisteröintiä koskevaan kysymykseen vastasi 174 vastaajaa, joista 167 ilmoitti yhdistyksensä olevan rekisteröity. Suurimmassa osassa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä ei ollut palkattua henkilöstöä vuoden 2015 aikana.

Kysymykseen omasta asemastaan yhdistyksessä vastasi 177 vastaajaa joista 116 ilmoitti toimivansa yhdistyksen puheenjohtajana. Hallituksen jäsenenä tai sihteerinä toimi 39 vastaajaa ja palkattuja työntekijöitä oli vastaajien joukossa 19 henkilöä. Lisäksi kolme vastaajaa ilmoitti olevansa yhdistyksen muu aktiivitoimija.

Kyselyyn vastanneet yhdistykset ovat jakautuneet melko tasaisesti jäsenmäärältään 21 – 500 henkilöjäsenmäärän välille. Eniten vastanneista yhdistyksistä on jäsenmäärältään 51 – 100 jäsenen yhdistyksiä. Kysymykseen jäsenmäärän kehittymisestä viimeisen kolmen vuoden aikana vastanneista yli 60% arvioi jäsenmääränsä pysyneen vakaana viimeisen kolmen vuoden aikana. Noin 20 % arvioi jäsenmääränsä kasvaneen ja 15% arvioi jäsenmääränsä pienentyneen kolmen viime vuoden aikana.

Suurimmassa osassa yhdistyksistä toimi 1 – 20 vapaaehtoista päättyneen vuoden aikana. Kysymykseen vapaaehtoisten määrän kehittymisestä viimeisen kolmen vuoden aikana vastanneista noin 75 % arvioi vapaaehtoisten tilanteen pysyneen vakaana yhdistyksessä. Noin 12 % arvioi vapaaehtoisten määrän kasvaneen ja toiset 12 % arvioi määrän pienentyneen.

Yhdistyksen kotipaikka

Taulukossa 1 on esitetty kyselyyn vastanneiden yhdistysten kotipaikka. Lähes yksi kolmasosa kyselyyn vastanneista ilmoitti yhdistyksensä kotipaikaksi Kuopio. Toiseksi eniten vastaajista ilmoitti yhdistyksensä kotipaikaksi Iisalmi. Loput vastauksista ovat jakautuneet melko tasaisesti koko Pohjois-Savon alueelle. Kaikilta alueen paikkakunnilta oli vastaajien joukossa ainakin yksi edustaja, ainoastaan Maaninka (Kuopio) ei saanut yhtään vastausta. Yksi vastaajista on valinnut vastausvaihtoehdoksi muu, mutta tätä ei ole selvitetty tarkemmin. Lisäksi yksi vastaajista on jättänyt vastaamatta kotipaikkaa koskevaan kysymykseen.

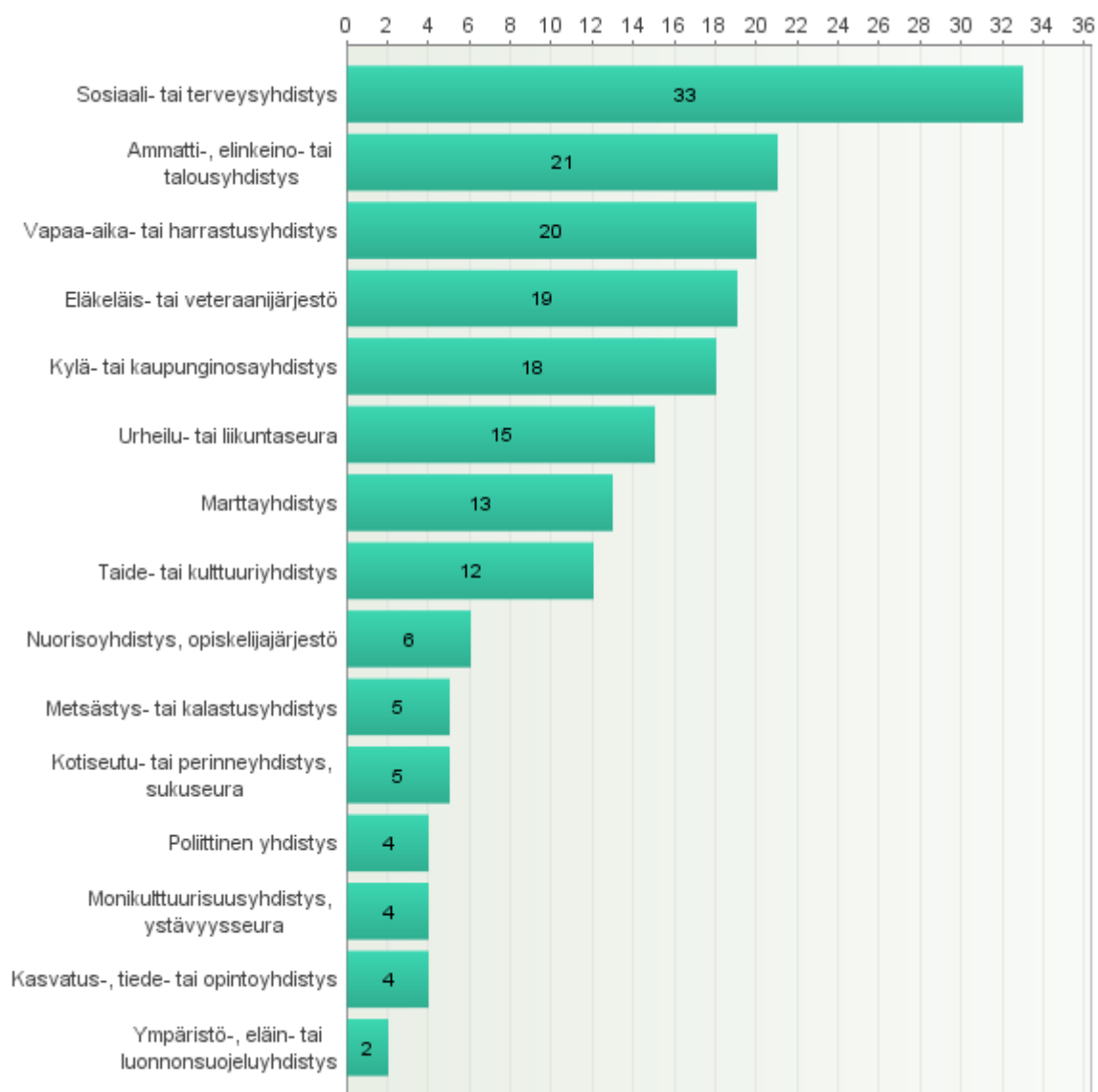
TAULUKKO 1 Yhdistyksen kotipaikka (n=180)

Yhdistyksen kotipaikka	Vastaajien lukumäärä
Kuopio	54
Iisalmi	18
Juankoski	11
Suonenjoki	9
Varkaus	8
Siilinjärvi	8
Leppävirta	8
Vesanto	7
Tervo	7
Rautalampi	7
Keitele	7

Yhdistyksen kotipaikka	Vastaajien lukumäärä
Pielavesi	6
Lapinlahti	6
Kiuruvesi	6
Vieremä	4
Rautavaara	4
Tuusniemi	3
Nilsinä (Kuopio)	3
Kaavi	2
Sonkajärvi	1
Karttula (Kuopio)	1
Muu	1

Toimiala

Kuten seuraavasta kuvioista (kuvio 1) voi nähdä, kyselyyn vastanneet yhdistykset sijoittuvat eri toimialoille hajanaisesti. Kaikki toimialat ovat olleet edustettuina, kuitenkin osa muita al- ja selvästi enemmän. Sosiaali- tai terveysalan yhdistyksiä oli vastaajien joukossa eniten.

KUVIO 1. Yhdistyksen pääasiallinen toimiala (N=181)

2.2. TALOUS

Talouden kokoluokka

Hieman yli 20% vastaajista arvioi yhdistyksen viime vuoden kokonaiskulujen olevan 1 – 1000 euron välillä. Noin 40% kyselyyn vastanneista ilmoitti yhdistyksensä viime vuoden kokonaiskulujen olleen 1000 - 10 000 euron välillä ja noin 25 % vastanneista yhdistyksistä arvioi talouden kokoluokkansa ylittävän 10 000 euron. Lisäksi hieman yli 10% vastanneista ilmoitti, ettei yhdistyksellä ollut mitään kuluja päättyneen vuoden aikana.

Varainhankinta

Lähes 90% kysymykseen varainhankinnasta vastanneista yhdistyksistä harjoittaa varainhankintaa keräämällä jäsenmaksuja. 60% vastanneista hankkii varoja yhdistykselleen tapahtumien ja tilaisuuksien avulla ja lähes puolet järjestää myyjäisiä ja arpajaisia. Lähes 40 % yhdistyksistä myy tuotteita kerätäkseen varoja ja 17% harjoittaa vuokraustoimintaa. Lisäksi noin 10% vastaajista harjoittaa jonkinlaista rahankeräystä (esimerkiksi lipaskeräys).

Avustukset

Taulukossa 2 on esitetty avustusten kokoluokka ja avustuksia kyselyyn vastanneille yhdistyksille jakaneet tahot viime vuoden aikana. Suurimman osan avustuksista on jakanut kunta tai kaupunki. Suurin osa avustuksista on ollut 1 – 10 000 euroa. Kaupunki tai kunta on jakanut myös seitsemän kokoluokaltaan suurempaa 10 000 – 100 000 tai yli 100 000 euron suuruista avustusta. Toiseksi eniten avustuksia on saatu säätiöistä, rahastoista tai eri ministeriöistä.

TAULUKKO 2 Viime vuoden aikana kyselyyn vastanneille yhdistyksille avustuksia jakaneet tahot ja avustusten kokoluokka (n=130)

Avustustaho	1 -100€	101 - 1000€	1 001 - 10 000€	10 001 - 100 000€	yli100 000€	Yhteensä
Kunta / kaupunki	13	45	31	6	1	96
Säätiö tai rahasto	1	5	13	3	0	22
Ministeriö	0	3	6	9	2	20
Raha-automaattiyhdistys RAY	2	1	2	5	2	12
Lahjoitus tai testamentti	2	6	2	0	1	11
ELY-keskus	0	0	6	1	3	10
Veikkausvoittovarot	1	0	0	0	3	4
Leader-ryhmät	0	0	2	0	1	3
Cimo	0	1	0	0	1	2
Euroopan Unioni	0	0	0	1	0	1
Taiteen edistämiskeskus tai taidetoimikunta	0	0	1	0	0	1
Maakuntaliitto	0	0	1	0	0	1
Yhteensä	19	61	64	25	14	183

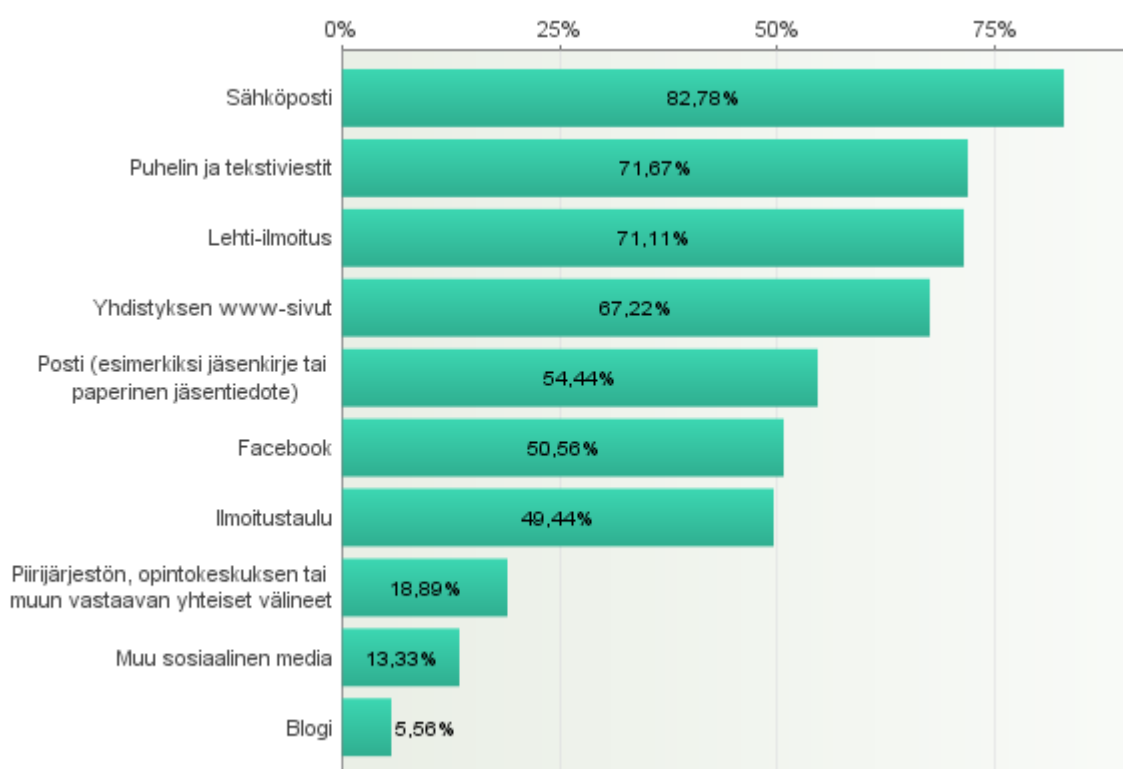
2.3 VIESTINTÄ

Viestinnän suunnitelmallisuus ja kehittämisen tarve

Kysymykseen viestinnän suunnitelmallisuudesta vastasi yhteensä 177 vastaajaa. Viestinnän suunnitelmallisuus yhdistyksissä vaikuttaa olevan melko vähäistä. Noin 40% vastanneista yhdistyksistä omaa nimetyn viestintävastaavan tai viestintäosuuden toimintasuunnitelmassaan. Viestintäsuunnitelma löytyy ainoastaan noin 10% vastanneista. Viestintään liittyvistä haasteista kertoo myös se, että yhdistyksen toiminnan tuen tarpeita koskevassa kysymyksessä yli 70 % vastaajista arvioi yhdistyksen viestinnän kehittämisen tarpeen kohtalaiseksi, suureksi tai erittäin suureksi.

Viestintäkanavat

Seuraavassa kuviossa (kuvio 2) on esitetty prosentteina vastaajien määrät yhdistysten käyttämistä viestintäkanavista viimeisen vuoden aikana. Suurin osa yhdistyksistä käyttää viestinnässään sähköpostia, puhelinta ja lehti-ilmoituksia. Myös yli puolet vastaajista viestii yhdistyksen omilla verkkosivuilla sekä postitse ja lähes puolet hyödyntää ilmoitustauluja. Sosiaalisen median viestintäkanavista Facebook-alustaa käyttää noin puolet vastaajista. Muita sosiaalisen median kanavia hyödyntää vain pieni osa vastanneista yhdistyksistä, palkattu henkilöstä kuitenkin hieman vapaaehtoisia toimijoita enemmän. Yhdistyksen tuen tarpeita koskevassa kysymyksessä yli 60% vastaajista on arvioinut kaipaavansa tukea sosiaalisen median hyödyntämisessä kohtalaisesti tai paljon.

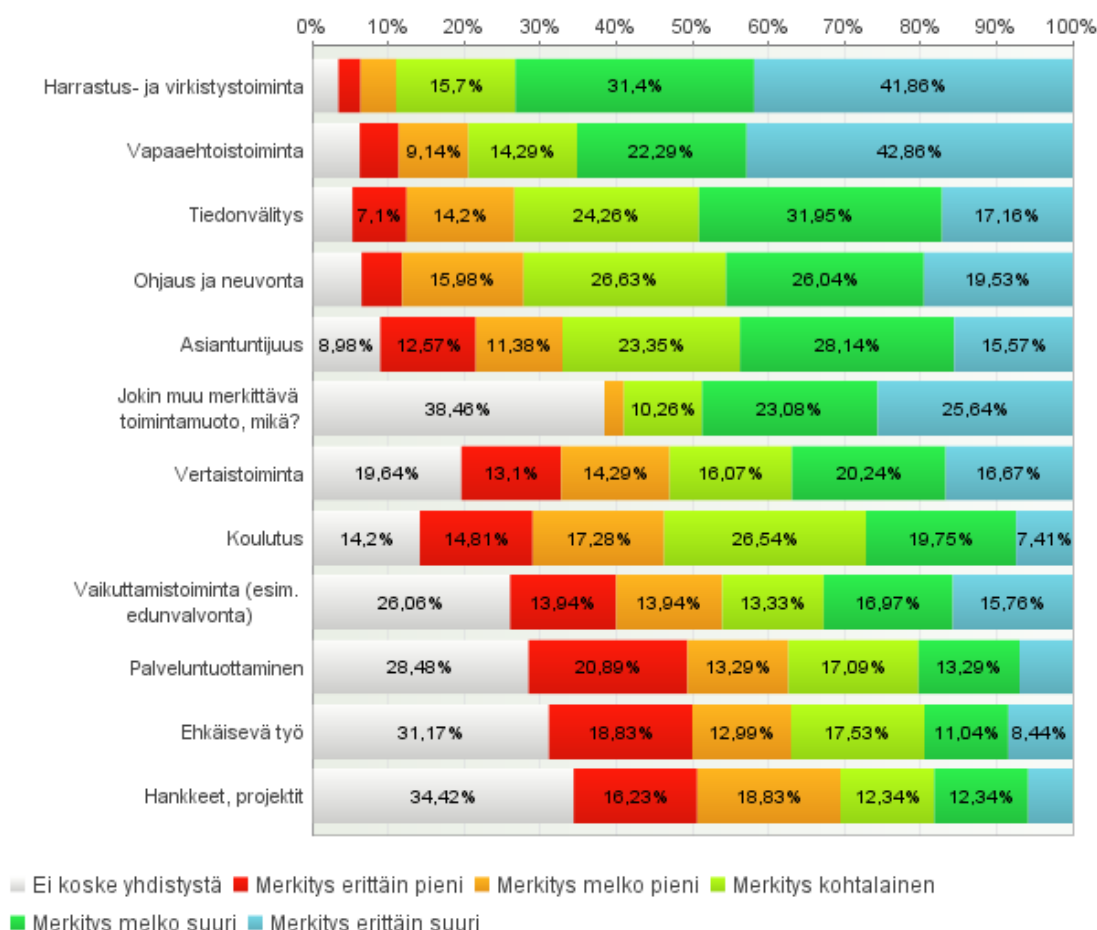

KUVIO 2. Yhdistyksen käyttämät viestintäkanavat (n=180)

2.4 TOIMINNAN ARVIOINTI

Eri toimintamuotojen merkitys yhdistyksessä

Seuraavassa kuviossa (kuvio 3) vastaajat ovat arvioineet eri toimintojen merkityksellisyyttä yhdistyksessä. Merkittävimmiksi toimintamuodoiksi kaikkien vastaajien keskuudessa nousivat harrastus- ja virkistystoiminta sekä vapaaehtoistoiminta. Nämä toimintamuodot nousevat kärkeen koko vastaajajoukkoa tarkasteltaessa koska suurin osa vastanneista yhdistyksistä toimii vapaaehtoisvoimin ilman palkattua henkilöstöä. Kaikkien vastaajien joukossa myös tiedonvälitys, ohjaus ja neuvonta sekä asiantuntijuus on nostettu hyvin merkityksellisiksi toimintamuodoiksi. Yhdistyksissä, joissa on palkattua henkilöstöä korostuvat selvästi enemmän asiantuntijuuden, tiedonvälityksen ja palveluntuottamisen merkitys sekä hanketoiminta.

KUVIO 3. Eri toimintamuotojen merkitys yhdistyksessä (n=179)

Suhde kansalaisten osallisuuteen

Kansalaisten osallisuutta koskevilla kysymyksillä yli 70% vastaajista ovat osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että yhdistyksen toiminta ehkäisee syrjäytymistä. Kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia arvioi pystyvänsä lisäämään toiminnallaan kaikista vastaajista hieman alle puolet. Sosiaali ja terveysjärjestöjen, nuorisojärjestöjen sekä kylä- ja kaupunginosayhdistysten vastauksissa vaikutusmahdollisuuksien lisääminen näyttäytyy vahvimmillaan.

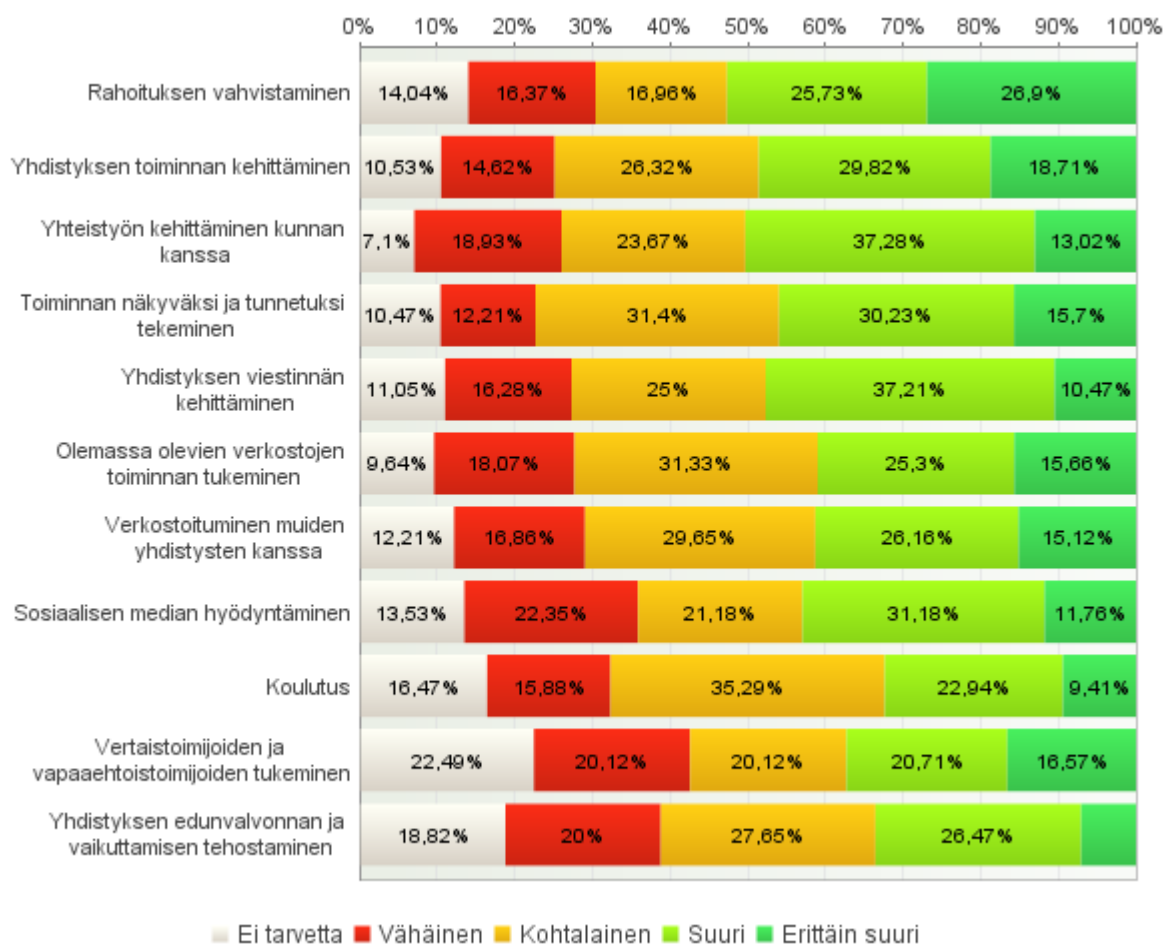
Yhdistyksen toiminnan tuen tarve

Seuraavassa kuviossa (kuvio 4) vastaajat ovat arvioineet yhdistyksen tuen tarpeita. Suurin tuen tarve vastanneiden yhdistysten keskuudessa on rahoituksen vahvistaminen, mikä kertoo tämän hetkisestä yhdistysmaailman rahoituksen epävarmuudesta sekä yhteiskunnan haastavasta taloudellisesta tilanteesta. Yli puolet vastaajista arvioi tuen tarpeen rahoituksen vahvistamiselle olevan suuri tai erittäin suuri.

Vastauksissa nousee esiin myös tarve kehittää yhteistyötä kunnan kanssa. Yli puolet vastaajista kokevat suurta tai erittäin suurta tarvetta yhteistyön kehittämiseksi kunnan kanssa. Lisäksi yli 70 % vastaajista arvioi yhdistyksen toiminnan kehittämisen, toiminnan näkyväksi ja tunnetuksi tekemisen sekä viestinnän kehittämisen tarpeen olevan kohtalainen tai suuri. Myös olemassa olevien verkostojen toiminnan tukeminen sekä verkostoitumisen tarve muiden yhdistysten kanssa on suurimman osan vastaajien mielestä kohtalainen tai suuri.

Palkatun henkilöstön vastauksissa korostuu vielä voimakkaammin tarve olemassa olevien verkostojen tukemiselle, yhteistyön kehittämiseksi kunnan kanssa ja rahoituksen vahvistamiselle. Lisäksi palkattu henkilöstö arvioi yhdistyksen edunvalvonnan ja vaikuttamisen tehostamisen tarpeen huomattavasti suuremmaksi. Vapaaehtoisvoimin toimivien ja palkatun henkilöstön vastaukset näyttävät samansuuntaisina, mutta palkattu henkilöstö arvioi tuen tarpeiden olevan selvästi voimakkaampia.

Järjestöbarometrissä 2014 on todettu, että vaikka järjestökentän toimintaympäristö on tällä hetkellä suuressa muutoksessa, vapaaehtoisvoimin ja pienin resurssein toimivat paikallisyh-

distykset eivät välttämättä koe muutostilannetta voimakkaana omassa toiminnassaan tai tunnista yhteiskunnan muutosten vaikutusta samalla tavalla kuin yhdistysten palkatut työntekijät. (Peltosalmi & Hakkarainen & Londén & Kiukas & Särkelä 2014, 119.)

KUVIO 4. Yhdistyksen toiminnan tuen tarve (n=175)

Arvio yhdistyksen toimintatapojen nykyaikaisuudesta

Yhdistyksensä toimintatapoja nykyaikaisina pitää osittain tällä hetkellä hieman alle puolet vastaajista ja vain hieman alle 20% pitää toimintatapojaan täysin nykyaikaisina. Tulevaisuudessa hieman yli 30 % arvioi toimintansa täysin nykyaikaiseksi ja edelleen hieman alle puolet vastaajista odottaa toimintatapojensa olevan osittain nykyaikaiset. Vastaajien arviot toimintatapojen nykyaikaisuudesta viittaavat järjestökentän toimintaympäristössä tapahtuviin lu-

kuisiin muutoksiin. Järjestöjen täytyy uudistua ajan vaatimusten mukaisella tavalla pitääkseen toimintansa elinvoimaisena (Harju 2004, 12). Toimintaympäristön suuria muutoksia ohjaavat muun muassa teknologisen kehityksen mukanaan tuomat uudet tavat toimia ja ihmisten kiinnostus sitoutua aiempaa lyhytkestoisemmin järjestöjen toimintaan (Harju & Ruuskanen-Himma 2016, 130).

2.5 YHDISTYSTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Yhteistyö muiden yhdistysten kanssa

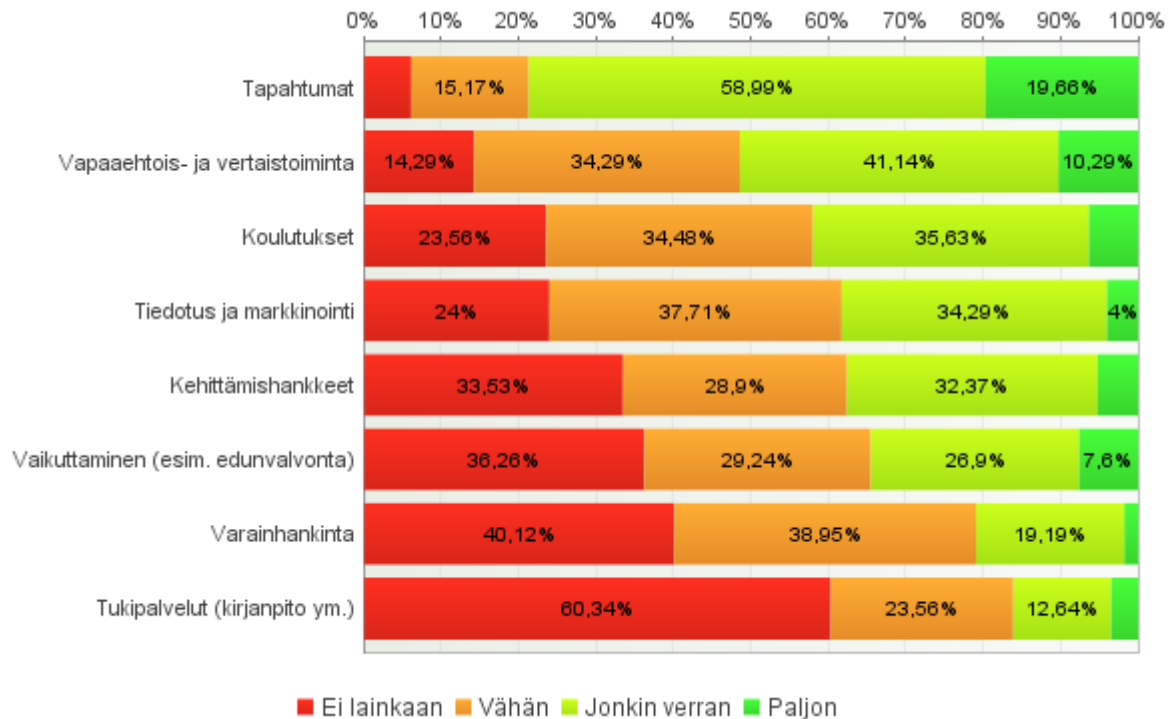
Yhteistyötä tehdään kaikkien vastanneiden yhdistysten joukossa eniten paikallisten muun alan yhdistysten kanssa. Vastaajista lähes 65% ilmoitti tekevänsä paikallista yhteistyötä jonkin muun alan yhdistyksen kanssa. Oman alan paikallisen tai alueellisen yhdistyksen kanssa yhteistyötä vastaajista tekee noin puolet ja valtakunnallisen oman alan yhdistyksen kanssa kolmasosa vastaajista. 60% vastaajista tekee yhteistyötä oman piirin tai keskusliiton kanssa. Vastaajaryhmistä hieman muita aloja tiiviimmin yhteistyötä oman piirin tai keskusliiton kanssa tekevät eläkeläis- ja veteraaniyhdistykset, marttayhdistykset sekä ammatti-, elinkeino ja talousyhdistykset. Kansainvälinen yhteistyö näkyy lähinnä monikulttuurisuusyhdistysten ja osan nuorisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuuriyhdistysten toiminnassa. Yhdistyksissä joissa on palkattua henkilöstöä, tehdään yhteistyötä selvästi enemmän.

Paikallisen yhteistyön muodot

Yhdistyksiä pyydettiin arvioimaan muiden yhdistysten kanssa paikallisesti tehtävän yhteistyön muotoja (kuvio 5). Yhteistyö muiden yhdistysten kanssa näyttää olevan toimintamuodoiltaan melko monipuolista. Määrällisesti yhteistyötä tehdään osan yhdistysten parissa enemmän kuin toisten ja painopisteet yhteistyön muodoissa vaihtelevat jonkin verran myös toimialakohtaisesti. Yhdistyksissä tehdään selvästi eniten yhteistyötä tapahtumien parissa. Lähes 80 % kaikista vastaajista ilmoitti tekevänsä jonkin verran tai paljon yhteistyötä tapahtumissa muiden yhdistysten kanssa. Vähiten yhteistyö näkyy varainhankinnassa ja tukipalveluissa. Myös Pohjois-Karjalassa toteutetussa Järjestökyselyssä vuonna 2014 yhdistykset arvioivat selvästi suurimmaksi yhteistyön muodoksi tapahtumat (JAKE-hanke 2014, 14.)

Yhdistykset arvioivat yhteistyön lisääntyvän tulevaisuudessa kaikkien toimintamuotojen osaluilla muiden yhdistysten kanssa. Palkattu henkilöstö arvioi selvästi vapaaehtoisin aktiivi-

toimijoihin verrattuna yhteistyön lisääntyvän tulevaisuudessa. Tämä kertoo siitä, että yhdistyskentän tämänhetkiset muutokset ja tarve yhteistyön lisäämiselle näyttäytyvät ehkä selvemmin palkatulle henkilöstölle kuin yhdistysten aktiivitoimijoille.

KUVIO 5. Paikallisen yhteistyön muodot muiden yhdistysten kanssa (n=178)

Yhteistyön hyödyt ja yhteistyötä vaikeuttavat tekijät

Yhteistyön mukanaan tuomat hyödyt tunnustetaan vastaajien keskuudessa. Suurimman osan vastaajien keskuudessa yhteistyön on koettu tuovan mukanaan yhdessä tekemisen iloa. Lähes 70% vastaajista arvioi yhteistyön lisäävän jäsentensä ja kohderyhmänsä hyvinvointia jonkin verran tai paljon. Noin puolet vastaajista arvioi yhteistyön tuovan mukanaan parempia vaikuttamismahdollisuuksia ja resurssien tehokkaampaa käyttöä. Aktiivisemmän vapaaehtoistoiminnan lisääntymiseen ja toimintaedellytysten paranemiseen yhteistyön avulla uskoo noin 45 % vastaajista.

Vastaajilta kysyttiin myös mitkä tekijät vaikeuttavat yhteistyön tekemistä. Vastauksissa yhdistysten mielipiteet ovat jakautuneet melko hajanaisesti. Kokonaiskuvassa suurimmat yhteistyötä vaikeuttavat tekijät ovat yhteistyön vaatimat lisäresurssit ja rahoitus, yhdistysten sitoutuminen toimintaan sekä pitäytyminen totutuissa toimintatavoissa. Osa vastaajista on kuitenkin ollut sitä mieltä, etteivät edellä mainitut tekijät juurikaan vaikeuta yhteistyötä. Pelko

oman järjestön asemasta ja yhteistyökutsujen puute vaikeuttavat kaikista vähiten yhteistyötä suurimman osan vastaajien mielestä. Avoimissa vastauksissa esiin tulleita yksittäisiä yhteistyötä vaikeuttajia tekijöitä ovat yhdistyksen perustehtävän spesifiys sekä yhdistyksen syrjäinen sijainti.

Yhteistyön hyötyjen ja sitä vaikeuttavien tekijöiden arviointi vaikuttaa olleen osan vastaajien keskuudessa haastavaa. Melko usea vastaaja on valinnut vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa” yhteistyön arviointiin liittyvissä kysymyksissä. Tämä voi kertoa siitä osa vastaajista tekee yhteistyötä vain vähän ja siksi sen arviointi on ollut vaikeaa.

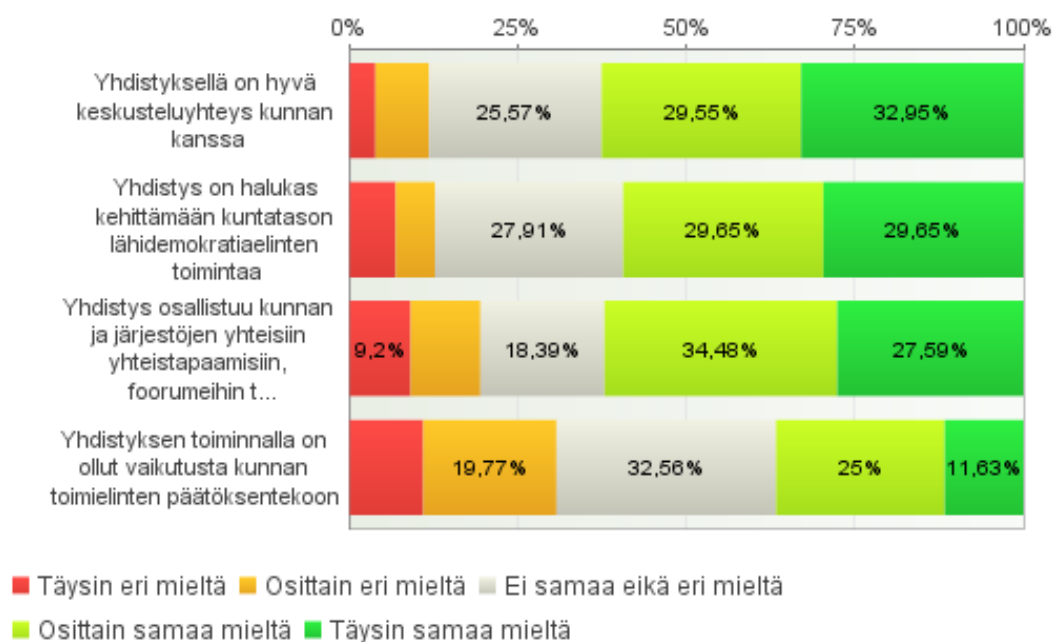
2.6 YHTEISTYÖ KUNNAN KANSSA

Yhdistysten suhde kunnalliseen päätöksentekoon

Kuviossa 7 vastaajat arvioivat yhdistyksensä suhdetta kunnalliseen päätöksentekoon. Hyvästä keskusteluyhteydestä kunnan kanssa osittain tai täysin samaa mieltä on yli 60% vastaajista. Kuitenkin vain hieman yli 36 % vastaajista kokee, että yhdistyksen toiminnalla on ollut vaikutusta kunnan toimielinten päätöksentekoon. Lisäksi kunnan ja järjestöjen välisen konkreettisen yhteistyön vähäisyydestä kertoo myös se, että kysymykseen yhdistyksen tuen tarpeista vastanneista yli puolet vastaajista kokee suurta tarvetta kehittää kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä.

Lähes 60 % vastaajista on osittain samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että yhdistys on halukas kehittämään kuntatason lähidemokratiaelinten toimintaa. Lähidemokratiaelimillä on tarkoitettu tässä kysymyksessä esimerkiksi aluetoimikuntia, hyvinvointifoorumeja, vammaisneuvostoja ja vanhusneuvostoja. Vastauksista voi päätellä, että yhdistykset ovat kiinnostuneita olemaan mukana kunnallisessa kehittämistyössä, erityisesti kuntalaisten hyvinvointia edistävissä toiminoissa. Hieman yli 60% yhdistyksistä on vastannut osallistuvansa jossain määrin kunnan ja järjestöjen yhteisiin tapaamisiin, foorumeihin tai kehittämispäiviin.

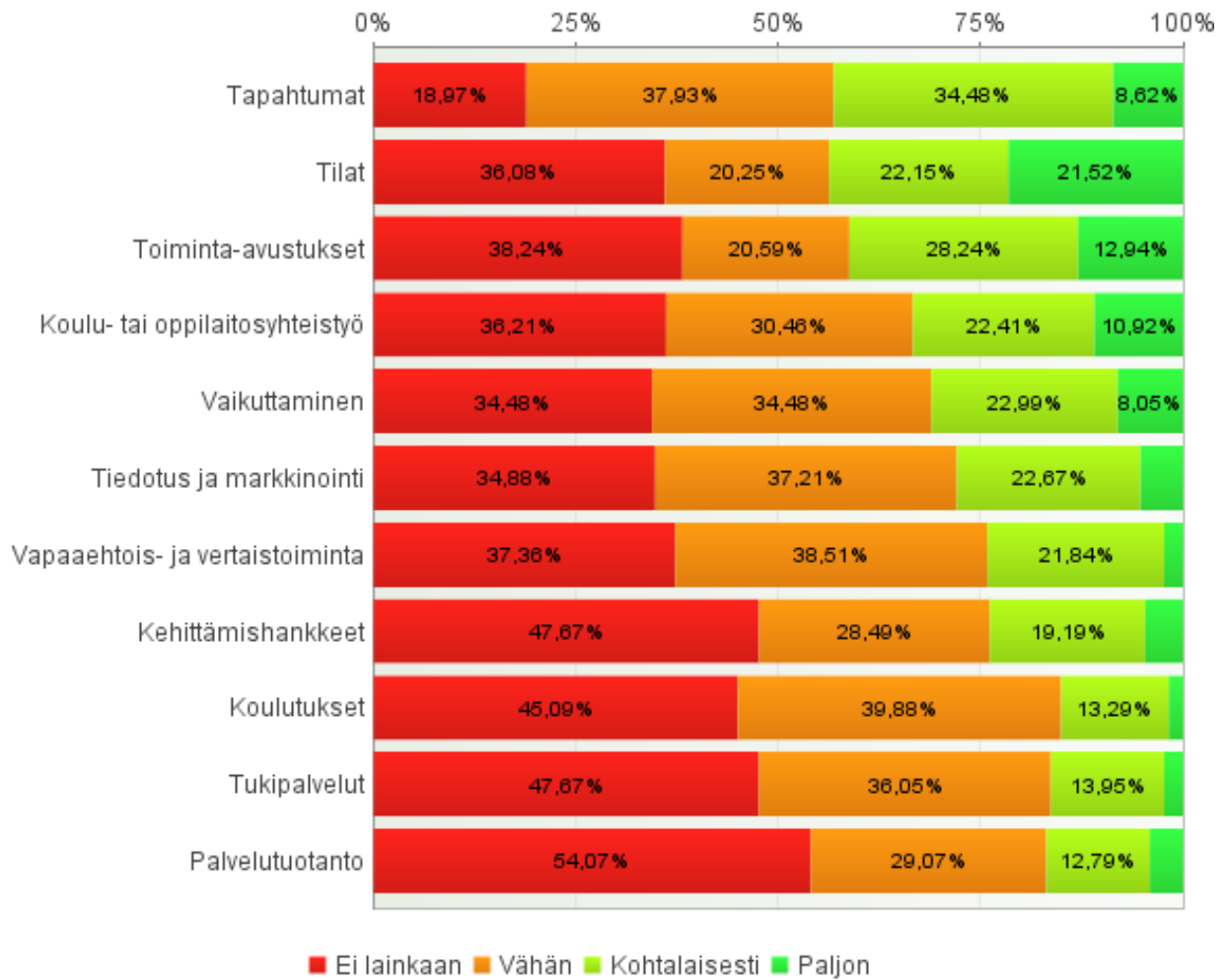
Kuntien ja järjestöjen yhteistyön merkitys on korostunut viime vuosina entisestään yhteiskunnan rakenteiden uudistumisen myötä. Yhteistyön toteuttamisessa on kuitenkin huomattu erilaisia haasteita ja ongelmia. Esimerkiksi järjestöjen ja kunnan kohtaamisen mahdollistavien rakenteiden puuttuminen, toimintakulttuurien erot sekä molemminpuolinen tiedonpuute ovat yleisiä haasteita yhteistyön käynnistämisessä. (Mykrä & Varjonen 2013, 24, 28.)

KUVIO 7. Yhdistyksen suhde kunnalliseen päätöksentekoon (n=178)

Kunnan kanssa tehtävän yhteistyön muodot

Kuviossa 6 yhdistykset ovat arvioineet kunnan kanssa tehtävää yhteistyötä. Yhteistyö kunnan kanssa on kokonaiskvaltaan vastaajien keskuudessa melko vähäistä. Yhteistyötä tehdään eniten tapahtumien, tilojen ja avustusten puitteissa. Edellä mainittuja yhteistyön muotoja arvioi tekevänsä kohtalaisesti tai paljon noin 40 % vastanneista. Muuta yhteistyötä arvioi tekevänsä vain vähän tai ei lainkaan suurin osa vastaajista. Kuitenkin palkattu henkilöstö tekee selvästi enemmän yhteistyötä kunnan kanssa kuin vapaaehtoiset yhdistyksen aktiivitoimijat.

KUVIO 6. Yhteistyö kunnan kanssa (n=177)

2.7 JÄRJESTÖJEN VERKOSTOT

Järjestöjen verkostotoiminta

Kyselyssä oli avoin kysymys, jossa kysyttiin millaisiin järjestöjen verkostoihin yhdistys tai yhdistyksen edustaja kuuluu. Kysymykseen oli vastannut yhteensä 120 vastajaa. Vastaajat toivat esille hyvin monenlaisia verkostoja ja verkostotyön muotoja. Vastauksista löytyy niin lyhytkestoisia yhteistyön muotoja, kuin myös erilaisia pysyviä yhteistyöverkostoja- tai rakenteita.

Vastauksissa oli mainittu suuri määrä erilaisia järjestöjen yhteistyössä järjestämiä tapahtumia ja toimintoja. Vastaajien keskuudessa oli mainittu myös useasti yhdistyksen verkostotyö kes-

kusliiton tai piirijärjestön kanssa. Pieni osa vastaajista kuvasi verkostotyöskentelyään olemalla mukana jonkinlaisessa projekti- tai hanketoiminnassa sekä oli maininnut myös koulutukset osana yhdistyksen verkostotoimintaa.

Yhdistysten vastaukset järjestöjen verkostotyöstä kiinnittyivät osittain myös kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön. Vastaajista osa mainitsi kuuluvansa vanhus- tai vammaisneuvostoon ja useissa vastauksissa oli mainittu myös kansalaisopiston kanssa tehtävä yhteistyö. Myös erilaisiin kunnan tai kaupungin järjestämiin järjestöjen ja kunnan yhteistyötä edistäviin työryhmiin kertoi osallistuneensa vastaajista noin kymmenen.

Järjestöjen välisistä yhteistyöorganisaatioista oli mainittu vastauksissa **Ilona-työryhmä** (Kuopion alueen lasten, nuorten ja lapsiperheiden parissa työskentelevien järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyöryhmä), **Valikko-verkosto** (vapaaehtoistoiminnan edistämisen työryhmä), **SOSTE ry Itä-Suomi** (Sosiaali- ja terveystyöjärjestöjen valtakunnallinen kattojärjestö), **Seurafoorumi** (urheilu- ja liikuntaseurojen sekä kaupungin välinen yhteistyöelin) sekä **Kansalaistoiminnan keskus Tukipilari** (Kuopiolaisten vammais- ja kansanterveysyhdistysten yhteistyöorganisaatio). Järjestöjen verkostoja oli kuvattu vastaajien keskuudessa seuraavasti:

”Olemme osallistuneet kunnan järjestämään järjestöpalaveriin 2 x vuodessa. Tilaisuudessa on läsnä useita toimivia järjestöjä sekä kunnan ja seurakunnan edustajat”

”oman kylän kesätapahtuman sekä joulunavaustapahtuman järjestäminen (tähän työryhmään kuuluu useita kylän yhdistyksiä, kuten kyläyhdistys ja eläkelläiset)”

”Kaupungin järjestämät asukastilaisuudet ja lähidemokratian kehittämistilaisuudet.”

”Toiminnanjohtajien treffit muutaman kuukauden välein paikallisten toimijoiden kanssa”

”Edustus kunnan vapaa-ajan suunnittelutoimikunnassa”

2.8 JÄRJESTÖKENTÄN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta

Vastaajilta kysyttiin, onko yhdistys tai yhdistyksen edustaja mukana jonkinlaisessa järjestökentän kehittämistä edistävässä toiminnassa. Kysymykseen vastasi yhteensä 50 vastaajaa. Vastaajien keskuudessa oli hyvin erilaisia näkemyksiä siitä, mitä järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta käytännössä on.

Järjestökentän kehittämistä edistäväksi toiminnaksi nähtiin osan vastaajien keskuudessa osallistuminen piirijärjestön tai keskusliiton toimintaan. Osa oli vastannut olevansa mukana kehittämässä järjestökentän toimintaa osallistumalla kunnan, kaupungin tai kylän yhteisiin neuvostoihin tai kehittämistyöryhmiin. Jotkut vastaajat olivat maininneet osallistuvansa järjestöjen yhteisiin tapaamisiin tai tilaisuuksiin. Muutama vastaaja kertoi osallistuneensa Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistyksen koollekutsumiin järjestöyhteistyöpalaveriin.

Järjestökentän kehittämistyötä edistävään toimintaan osallistumista oli kuvattu muun muassa seuraavasti:

”Edustaja vammaisneuvostossa ja sen koollekutsumissa vammaisyhdistysten yhteisissä kokouksissa, edustaja vammais- nuoriso- ja liikuntayhdistysten yhteistyöyhdistyksen hallituksessa”

”Säännölliset yhteistyötapaamiset oman alan toimijoiden kanssa vuosittain.”

”Osallistui järjestöyhteistyön kick off -tilaisuuteen.”

”Järjestölähtöisen verkostoitumisen kehittäminen”

”Monessa verkostossa sivutaan kehittämistyötä, vaikka verkostoa ei välttämättä ole sen takia perustettu”

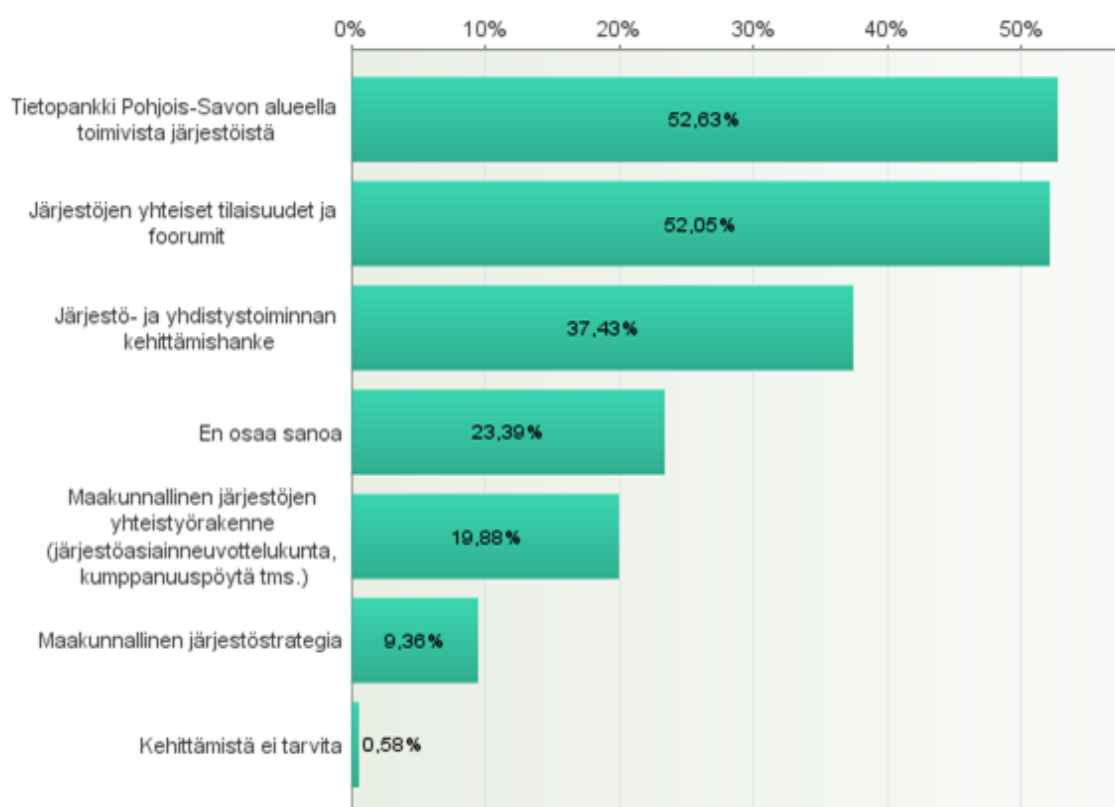
”Kunnan järjestämissä yhdistysten yhteisissä kokouksissa, joissa pohditaan laajasti kehittämistarpeita.”

”Kunnassa on järjestöjen toiminnan koordinointi- tai kehittämisrytys, mutta emme ole päässeet siihen mukaan, kun se on aloitettu isompien yhdistysten

edustajien kanssa.”

Kehittämisen keinot

Kysymyksessä järjestötyön kehittämisen keinoista Pohjois-Savon alueella (kuvio 8) vastaajista yli puolet ovat olleet sitä mieltä, että Pohjois-Savon alueella toimivilla järjestöillä tulisi olla yhteinen tietopankki ja että järjestöjen yhteisille tilaisuuksille ja foorumeille olisi tarvetta. Lähes 40 % vastaajista on ollut sitä mieltä, että järjestötoiminnan kehittämiseksi maakunnassa tarvitaan järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishanke. Kehittämisen keinojen vastausvaihtoehdot maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne ja maakunnallinen järjestöstrategia ovat saaneet verrattuna muihin vaihtoehtoihin vähän vastauksia. Edellä mainitut kaksi vaihtoehtoa on valinnut huomattavasti useammin palkattu henkilö kuin yhdistyksen vapaaehtoinen aktiivitoimija.

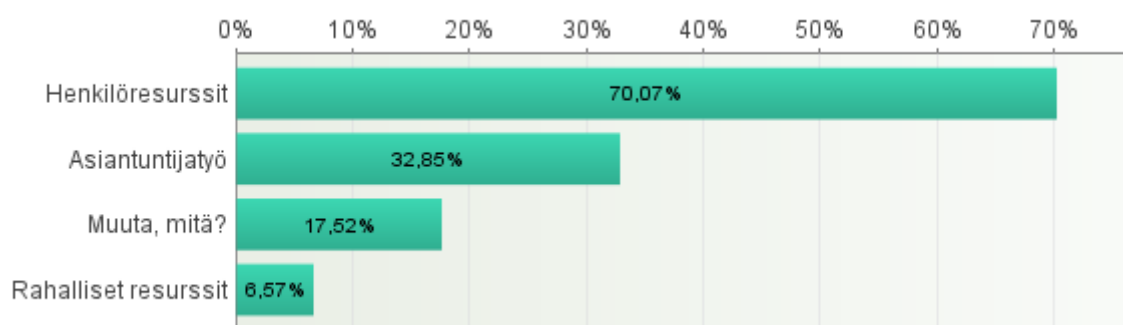
KUVIO 8. Järjestökentän toiminnan kehittämisen keinot (n=171)

Kysymykseen yhdistysten kiinnostuksesta osallistua mukaan eri kehittämistyön keinoihin vastasi 171 vastaajaa. Vastaukset mukailivat kehittämistyön keinojen vastauksia. Yli puolet vastaajista olivat valmiita osallistumaan tilaisuuksiin ja foorumeihin sekä tietopankin rakentamiseen yhteisen viestinnän ja tiedotuksen edistämiseksi. Järjestö- ja yhdistystoiminnan kehittämishankkeessa mukana halusi olla lähes 40 % vastanneista. Vastaajista 14 % oli valinnut vastausvaihtoehdon maakunnallinen järjestöjen yhteistyörakenne ja hieman yli 10 % maakunnallisen järjestöstrategian luomisprosessi. Jälleen edellä mainittujen vaihtoehtojen vastaajat olivat suurin osa yhdistyksen palkattuja työntekijöitä.

Osallistumisen keinot kehittämistyöhön

Kuviossa 9 vastaajat ovat arvioineet keinoja osallistua kehittämistyöhön. Kysymykseen osallistumisen keinoista kehittämistyöhön 70% vastaajista olivat valmiita käyttämään yhdistyksensä henkilöresursseja yhteiseen kehittämistyöhön. Vastauksesta voi päätellä, että kehittämistyölle koetaan olevan tarvetta ja siihen halutaan osallistua mukaan. Yli 30 % vastaajista ovat vastanneet pystyvänsä osallistumaan kehittämistyöhön tarjoamalla asiantuntijaresursseja. Rahallisia resursseja kehittämistyöhön oli valmiita käyttämään hieman yli 6% kysymykseen vastanneista.

Vastausvaihtoehdossa jotain muuta, mitä? tuli esiin yhdistystoimijoiden korkean iän vaikutus osallistumismahdollisuuksiin sekä yhdistysten pienet resurssit. Avoimissa vastauksissa on myös mukana muutamia vastauksia, joissa kerrotaan, että yhdistyksessä ollaan valmiita olemaan mukana kehittämistyössä viestinnän tai tilojen myötä. Kehittämistyöhön osallistumisen koetaan olevan hallituksen jäsenten innokkuuden ja sen varassa, miten tärkeänä kehittämistyö koetaan oman yhdistyksen toiminnalle.

KUVIO 9. Osallistumisen keinot maakunnan järjestötoiminnan kehittämistyöhön (n=137)

Vapaat ehdotukset kehittämistyöhön liittyen

Vapaissa ehdotuksissa maakunnan järjestötoiminnan kehittämistyöhön liittyen pidetään tärkeänä löytää kehittämisen väyliä maakunnan järjestötoimintaan. Useammassa vastauksessa nousee esiin tarve resurssien kohdentamiselle nykyistä paremmin yhdistyksille merkityksellisiin toimiin ja keinoja säilyttää resurssit omalle toiminnalleen. Useissa vastauksissa mainittiin myös järjestötoimintaan liittyvän byrokratian vähentäminen ja vastauksissa toivotaan mahdollisimman paljon ”ruohonjuuritason kehittämistyötä”. Osassa vastauksissa on ilmaistu huoli sukupolven vaihdoksen myötä tapahtuvasta järjestökentän muutoksesta, kun tämän hetken järjestöjen aktiivitoimijat alkavat olla iäkkäitä ja mukaan tarvittaisiin nuoria.

3 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Vastausaineiston perusteella järjestöjen toiminta Pohjois-Savossa näyttäytyy monipuolisena ja alueen asukkaiden hyvinvointia edistävänä toimintana. Järjestöjen toiminta luo mahdollisuuksia aktiiviselle vapaaehtoistoiminnalle sekä tarjoaa harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia maakunnan asukkaille. Yhdistykset toimivat myös tiedonvälittäjinä, oman alansa asiantuntijoina sekä tarjoavat ohjausta ja neuvontaa sitä tarvitseville. Järjestöjen toimintaan liittyy kuitenkin paljon erilaisia haasteita ja yhdistystoimijat tarvitsevat tukea toiminnan ylläpitämiseksi. Aineiston perusteella pohjoissavolaisen järjestökentän nykytila näyttää kuvastavan järjestökentän tilaa yleisellä tasolla. Järjestöjen toimintaan vaikuttavista muutoksista aiheutuu paineita kehittää järjestöjen toimintaa ja yhdistää voimavaroja muiden yhdistysten kanssa.

Vaikka melko suuri osa kyselyyn vastanneista arvioi yhdistyksensä toiminnan olevan kokonaisuudessaan vakaalla pohjalla, on suurin osa kyselyyn vastanneista kokenut kaikki kyselyssä esitetyt toiminnan tuen tarpeen alueet kohtalaisena tai suurena. Nykyaikaisten toimintatapojen ja teknologisen kehityksen perässä pysyminen ei ole itsestäänselvyys etenkin pienin resurssein ja vapaaehtoisvoimin toimiville yhdistyksille. Yhdistyksissä ollaan myös huolissaan aktiivisten järjestötoimijoiden ikääntymisestä ja siitä, kuinka yhdistys löytää uusia toimijoita pois siirtyvien tilalle. Vastauksista voi päätellä, että maakunnassa olisi tarvetta järjestöjen yhteiselle rakenteelle, mikä mahdollistaisi yhdistyksille helpommin saatavilla olevaa tukea toimintaansa ja kehittämistarpeisiinsa.

Aineiston perusteella Pohjois-Savolaisen yhdistyskentän verkostotoiminta näyttäytyy hyvin moninaisena kokonaisuutena. Yhteistyötä tehdään toisissa kunnissa järjestelmällisemmin kuin toisissa niin yhdistysten kesken kuin kunnankin kanssa. Kunnan kanssa yhteistyötä tehdään melko vähän ja suurin osa kyselyyn vastanneista kokee tarvetta kehittää yhteistyötään kunnan kanssa. Kyselyn vastausten perusteella yhdistykset ovat kiinnostuneita olemaan mukana kunnallisessa päätöksenteossa. Pienessä osassa Pohjois-Savon kuntia on vastausten perusteella olemassa kuntalähtöinen järjestötoimijoiden ja kunnan yhteinen työryhmä.

Yhdistysten välinen yhteistyö näyttäytyy hyvin monipuolisena erilaisten yksittäisten tapahtumien ja toimintojen sekä yhteistyöverkostonäkökulmasta. Yhdistyksissä tunnustetaan yhteistyöstä syntyvät hyödyt ja yhteistyön koetaan tuovan positiivisia vaikutuksia yhdistyksen toimintaan kohderyhmien hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä vaikuttamismahdollisuuksien ja resurssien käytön tehostamiseksi.

Kehittämistyötä koskeissa kysymyksissä vapaaehtoispuolelta toimivien ja palkattujen henkilöiden vastaukset eroavat huomattavasti toisistaan. Kehittämistyöhön liittyen tulee huomioda, että vastauksiin on vaikuttanut se, kuinka paljon vastaajalla on ollut tietoa kehittämistyöstä yleisesti. Maakunnallisen järjestöjen yhteistyörakenteen ja järjestöstrategian toteuttamista toivottiin pääasiassa palkattujen työntekijöiden vastauksissa. Tämä kertoo siitä, että palkattu henkilöstö on tietoisempaa järjestökentän kehittämistyöstä yleisesti ja siitä millaista kehittämistyötä muualla Suomessa on tehty. Kehittämistyöhön liittyvistä vastausvaihtoehdoista nousivat esille koko vastaajajoukkoa tarkasteltaessa hyvin konkreettiset kehittämistyön keinot, joissa vastaajat ovat nähneet tarttumapinnan omaan toimintaansa.

Kysymykseen yhdistyksen kuulumisesta järjestökentän kehittämistä edistävään toimintaan oli vastannut ainoastaan noin yksi neljäsosa vastaajista. Järjestökentän kehittämistoimintaan osallistumista järjestöissä voidaan pitää vähäisenä ja näkemykset kehittämistyöstä vaihtelivat vastaajien keskuudessa paljon. Joistain vastauksista ilmenee, että järjestökentän kehittämistyötä sivutaan jotain muuta asiaa varten perustetuissa yhdistysten välisissä työryhmissä- ja verkostoissa. On selvää, että pohjoissavolaisille yhdistystoimijoille järjestökentän kehittämistä edistävä toiminta ei ole välttämättä tuttua, mikä on myös ymmärrettävää koska Pohjois-Savossa ei ole ollut yhteistä kehittämistyötä eteenpäin vievää tahoja, mikä olisi tunnettu yhdistysten keskuudessa. Vastauksista voi kuitenkin päätellä, että maakunnassa tehtävälle järjestötoiminnan kehittämistyölle on tarvetta, sillä suurin osa vastaajista oli valmiita olemaan mukana henkilöresurssein tai muilla keinoilla kehittämistyössä.

Kyselyn vastauksien perusteella maakunnassa tehtävän järjestökentän kehittämistyön tulee olla sellaista missä mahdollistetaan kaikenlaisten yhdistysten matalan kynnyksen osallistuminen mukaan. Kehittämistoiminnan keskiössä tulisi olla pyrkimys helpottaa yhdistysten arjen toimintaa, koska on tärkeää, että yhdistykset löytävät kehittämistyöstä tarttumapintoja omaan toimintaansa ja kokevat kehittämistyön merkitykselliseksi. Järjestökentän kehittämistyön tulee olla hyvin perusteltua, näkyvää ja tuottaa konkreettista hyötyä erityisesti pienin resurssein toimiville kehittämistyöhön mukaan osallistuville yhdistyksille. Järjestötoiminnan kehittämistyössä maakunnassa tulee mahdollistaa toimijoiden kuuleminen sekä osallistuminen kehittämistyöhön, jotta toimijat saadaan sitoutumaan mukaan.

KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Järjestötoiminnan kehittämistyötä toteutettaessa Pohjois-Savossa voidaan hyödyntää ja soveltaa muualla Suomessa jo toteutettuja ja kokeiltuja toimintamalleja, kuitenkin huomioiden maakunnan omat erityispiirteet sekä järjestötoimijoiden tarpeet ja näkemykset.

On selvää, että koko maakunnan järjestöjen toiminnan kehittämiseksi yhdistystoimijoiden on oltava halukkaita olemaan mukana yhteisellä kehittymisen polulla. Kehittämistyön toteuttamiseksi on kokeiltava ja löydettävä uudenlaisia tapoja toimia ja yhdistää voimavaroja. Toivonkin että järjestötoimijat ovat avoimia uudelle, kiinnostuneita järjestökentän tulevaisuudesta ja halukkaita tekemään yhteistyötä paremman ja tiiviimmän järjestötoiminnan rakentamiseksi Pohjois-Savossa. Kehittämistyön tavoitteena tulisi olla, että järjestöt hyötyvät kehittämistoiminnasta, saavat tukea järjestöarjen pyörittämiseen ja kehittämiseen, tavoittavat enemmän ihmisiä sekä pystyvät verkostoitumaan muiden toimijoiden kanssa. Järjestötoiminnan kehittämiseksi Pohjois-Savon maakunnassa ehdotan seuraavia toimia.

JÄRJESTÖTOIMIJOIDEN NÄKEMYKSET JA TUEN TARPEET NÄKYVIKSI

Järjestötoiminnan kehittämistyössä on tärkeää, että se on sisällöltään linjassa maakunnassa toimivien yhdistysten näkemysten ja tarpeiden kanssa. Yhdistykset haluavat olla mukana kehittämistyössä, jos kokevat siitä olevan hyötyä yhdistyksen omalle toiminnalle. Järjestötoimijoiden näkemyksiä ja tuen tarpeita tulisi selvittää esimerkiksi kyselyiden, keskustelutilaisuuksien ja työpajojen avulla tarkemmin. Järjestöjen tuen tarpeet ja näkemykset tulee koota yhteen ja niiden pohjalta kehittää keinoja vastata kentän tarpeisiin. Selvityksiä tehdessä on huomioitava vastaajaryhmien tietopohja kehittämistyöstä yleisesti esimerkiksi kysymysten asetteluissa ja kehittämistyöstä tiedotettaessa yleisesti. Järjestökentän kehittämistyöhön liittyvissä selvityksissä on lähdettävä etenemään hyvin matalalla kynnyksellä, huomioiden sen, ettei Pohjois-Savossa toimivilla järjestöillä ole kokemusta järjestötoiminnan kehittämistoiminnasta eikä järjestötoimijoilla ole välttämättä aiempaa tietämystä järjestötoiminnan kehittämiseen liittyen.

POHJOISSAVOLAISTEN JÄRJESTÖJEN TIETOPANKKI VERKKOON

Pohjoissavolainen järjestökenttä on kokonaisuudessaan hyvin laaja ja monialainen kenttä, mistä johtuen edes kentän toimijat eivät välttämättä ole tietoisia toistensa toiminnasta. Nykypäivänä ihmiset etsivät tietoa paljon internetistä ja usein sellaisten potentiaalisten järjestöjen toiminta mistä ei ole helposti löydettävissä tietoa voi jäädä piiloon ihmisiltä, vaikka he olisivatkin kiinnostuneita osallistumaan mukaan. Kuntien käytännöt järjestöjen toiminnasta tiedottamisesta vaihtelevat paljon toisistaan ja siksi olisikin järkevää, että järjestöillä olisi järjestölähtöisesti ylläpidettävä tietopankki verkossa.

Maakunnan kattavasta järjestöjen yhteisestä verkkoympäristöstä olisi valtavasti hyötyä. Asukkaan löytäisivät järjestöjen palvelujen piiriin helposti, järjestöt löytäisivät tietoa toisten järjestöjen toiminnasta ja julkisen sektorin toimijat sekä yritykset löytäisivät tietoa järjestöjen tarjoamista palveluista. Verkkoympäristöön voisi rakentaa myös järjestöille tarpeellisia tukipalveluja ja se voisi toimia eräänlaisena tietopankkina ja tiedotuskanavana järjestöille ajankohtaisista asioista. Näin järjestötoimijoilla olisi tietty kanava verkossa mitä kautta löytää tietoa ja tukea toiminnalleen helposti.

Tietopankkeja ja verkkoympäristöjä järjestöille on yritetty rakentaa aiemminkin onnistumatta tavoittamaan suurta osaa toimijoista. Jotta tietopankista saataisiin rakennettua mahdollisimman kattava ja vaikuttava, tiedottamisella, järjestöjen omalla työpanoksella ja verkkoympäristön ylläpitämisellä sekä organisoinnilla on suuri merkitys. Verkkoympäristön taustalla tulee olla jokin sen toimintaa ylläpitävä organisaatio.

POHJOISSAVOLAISTEN JÄRJESTÖTOIMIJOIDEN YHTEISTYÖRAKENNE

Pohjois-Savon alueelta puuttuu järjestöjen yhteinen rakenne, mikä mahdollistaisi järjestöjen välisen vuoropuhelun. Pohjois-Savo on alueena laaja ja maakunnassa toimivien järjestöjen kokoaminen yhteen kaupunkiin on absurdi ajatus pitkien välimatkojen vuoksi. Järjestötoimijoiden on helpompaa osallistua konkreettisesti mukaan, jos toimintaa keskitetään esimerkiksi Pohjois-Savon kolmeen suurimpaan kaupunkiin (Iisalmi, Varkaus, Kuopio). Tällöin toimijat voisivat valita lähimpänä sijaitsevan kaupungin, eikä toiminta yksilöidy yhden kaupungin toimijoiden omaksi kehittämistyöksi.

Näihin kolmeen kaupunkiin tulisi rakentaa kehittämistyönverkosto, jonka toiminnasta tulisi olla vastuussa paikallisesti toimivat järjestöt tai esimerkiksi jokin tietty järjestö. Verkostotoiminta yhdistyy paikalliselta tasolta maakunnan tasolle, kun vetovastuussa olevat toimijat käy-

vät vuoropuhelua keskenään, toimien alueidensa järjestöjen äänitorvina. Yhteistyörakenteen rakentaminen edellyttää järjestökentän kehittämistyöstä kiinnostuneiden toimijoiden löytämistä Varkaudesta, Kuopiosta ja Iisalmesta, sekä heidän työpanostaan. Paikallisesti suurimmissa kaupungeissa toimivien yhteistyöverkostojen toimintaa tulee tukea ja neuvoa koko maakunnan kattavaa kehittämistyötä organisoivan toimijan toimesta.

Yhteistyörakenteen avulla voidaan esimerkiksi mahdollistaa yhdistyksille parempia tukipalveluita oman toimintansa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Muiden järjestöjen kanssa tehtävän yhteistyön kautta järjestöillä on mahdollisuus yhdistää resurssejaan. Yhteistyössä voidaan järjestää esimerkiksi erilaisia järjestöille tarpeellisia koulutuksia toimijoiden osaamisen kehittämiseksi. Yhteistyörakenteen avulla mahdollistuisi myös yhteistyön kehittäminen suunnitelmallisesti kuntien toimijoiden kanssa. Jotta maakunnassa voidaan käydä vuoropuhelua järjestöjen ja kuntien yhteistyöstä, on järjestötoiminta oltava kokonaisuudessaan selkeämpää ja järjestöillä oltava yhteinen kanava mitä kautta voidaan tuoda näkyväksi koko järjestökentän kattavia näkemyksiä alueellisesti ja paikallisesti kunnan kanssa tehtävään yhteistyöhön paremmin.

Järjestötoimijoiden tavoittaminen

Järjestötoimijoiden tavoittaminen Pohjois-Savon alueella on haastavaa, järjestökentän moninaisen ja hajanaisen luonteen vuoksi. Järjestöjen tavoittamiseksi onkin viestittävä monikanavaisesti eri keinoin.

Järjestöt kuuluvat useisiin erilaisiin verkostoihin keskenään ja järjestöt ovat muodostaneet erilaisia järjestökeskuksia sekä yhteenliittymiä, joiden kautta voidaan tavoittaa useita järjestöjä samalla kertaa. Alueellisesti toimivilla järjestöillä on usein takanaan paljon pienempiä paikallisyhdistyksiä, joten alueellisten järjestöjen avulla mahdollistuu yhteys myös paikallisyhdistyksiin. Järjestöt tekevät eniten yhteistyötä erilaisissa paikallisissa tapahtumissa, joten tapahtumissa on mahdollisuus tavoittaa laaja joukko toimijoita.

Yhteistyörakenteen mahdollisuuksista ja hyödyistä tulee tiedottaa kattavasti maakunnassa toimiville yhdistyksille ja huomioida erityisesti ”ruohonjuuritason tieto”. Viestintä yhdistyksille on oltava sisällöltään selkeää ja toimijoille on tarjottava jotain konkreettista mihin tarttua ja keinoja osallistua mukaan.

LÄHTEET

Mykrä, Pekka & Varjonen, Elina 2013. Järjestöjen ja kuntien yhteistyö Raha-automaattiyhdistyksen näkökulmasta. Teoksessa Häkkinen, Katja & Tourula, Marjo (toim.) 2013. Järjestöt ja kunta hyvinvointia edistämässä. Helsinki: SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry.

Harju, Aaro 2004. Järjestön kehittäminen. 2. Painos. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi

Harju, Aaro & Ruuskanen, Himma 2016. Onnistu muutoksessa. Järjestöjohtajan ja kehittäjän käsikirja. Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.

JAKE-hanke 2014. Järjestökysely. Viitattu 14.7.2016. <http://jake-hanke.fi/wp-content/uploads/2014/06/JAKE-verkostokysely.pdf>

Peltosalmi Juha & Hakkarainen Tynne & Londén Pia & Kiukas Vertti & Särkelä Riitta 2014. Järjestöbarometri 2014. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry